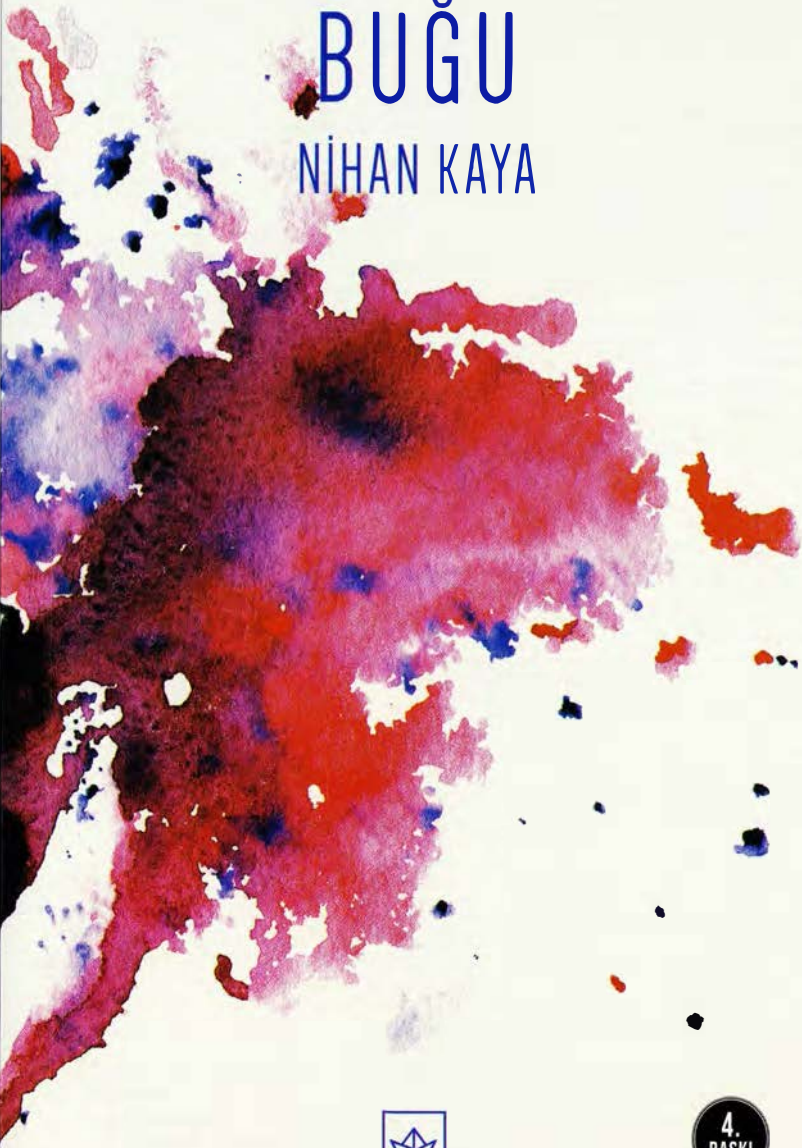
BUĞU

NİHAN KAYA

ithaki

4. BASKI

Nihan Kaya, Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı mezunu. İngiltere'de University of Essex'e bağlı Centre for Psychoanalytic Studies bölümünde Psikanaliz üzerine yüksek lisans yaptı. King's Collage London'da Karşılaştırmalı Edebiyat bölümünde doktora yaptı. 2005'ten bu yana, edebiyat ve psikoloji alanlarında Avrupa ve Amerika'nın değişik yerlerinde konferans tebliğleri sundu. Türkçe'de psikoloji içerikli romanlar, İngilizce'de edebiyat içerikli psikoloji yazıları yayımladı. Londra'da Routledge Yayınları'ndan çıkan *Dreaming the Myth Onwards: Revisioning Jungian Therapy and Thought* (2008) kitabının ortak yazarlarından. 2004 yılında yayımlanan *Çatı Katı* kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği Öykü Ödülü aldı. Yayımlanan diğer kitapları: *Kırgınlık* (Roman) 2017, *Kar ve İnci* (Roman) 2016, *Yazma Cesareti* (İnceleme) 2013, *Ama Sizden Değilim* (Öykü) 2012, *Fildişi Kuyu: Edebiyat - Psikoloji - Kadın* (İnceleme) 2011, *Disparöni* (Roman) 2008, *Çatı Katı* (Öykü) 2004, *Gizli Özne* (Roman) 2003.

Roman

"Aman Allahım, burası çok sıcak! diye bağırdı içeri girer girmez."

"Afiyet olsun," diye cevapladım.

"Siz yeni misiniz burada?"

"Bilmiyorum. Daha yeni geldim çünkü."

Bir hizaya dizilmiş meşe ağaçları, gelincikler, ara ara da koyun sürüleri... Bir de gökyüzünde görünüp duran bir şeyler var ki uçurtma da değiller, uçak da.

"Anne, bu adam deli mi? Saatlerdir hareket etmiyor."

"Sus kızım, ayıp. Duyacak!"

"Ama ya deliyse, anne? O zaman ayıp olmaz, di mi?"

Elektrik direklerini unutmuşum. Ama üzerlerinde, altlarında karga falan göremiyorum. Gözlerim kırmızıya çalan bir toprak arıyor her yerde; bulamıyorum.

"Beyefendi, bir cevap verecek misiniz artık?!"

"Sizinle konuşuyorum!"

"Beyefendi, biletinizi soruyorum! Biletiniz yok mu?"

"Beyefendi!"

Sesler içimde; sesler dışımda; sesler her yerde. Aynı telden

dağılan, aynı telde toplanan sesler var. Sesler uçuşup eriyor, sesler birleşip içime doluyor; bu sesler bir mi ayrı mı, uzak mı yakın mı; bir türlü ayırt edemiyorum. İçlerinde fısıltılar da var, mırıl mırıl konuşup duranlar da, çığlıklar da. Sesler kah bir sirene tutulup karışıyor, kah bir sirenden çıkıp geliyorlar.

"Taze simit amca, sıcak sıcak. Bir tane vereyim mi?"

Yok, bu göktekiler uçurtma da değil, uçak da. Ama içimizde uzanan bitmez tükenmez bir çöl; onu biliyorum.

Raylar, direkler, pervazlar... Taşlar, çakıl taşları, yine çakıl taşları, basamaklar... İnen basamaklar, çıkan basamaklar, yollar, yollar... Arnavut kaldırımları, tırabzanlar, balonlar, karıncalar, çalılıklar... Bir musluk, iki gazoz kapağı, üzerine de balkon, çamaşırlar. İp. Biraz çit, biraz kan. Erik. Aydınlık, karanlık; karanlık, aydınlık, karanlık.

"Birine mi baktınız?"

Ayakkabı bağcıkları.

"Kardeşim, bir şey mi istediniz?"

Yer bazen ayaklarımızın altında titriyor, yer bazen ayaklarımızın altından kayıp gidiyor. Bazen yer iki ayağı üstünde doğrulup üzerimizi örtüyor. Bazen kollarımızı ayaklarımızı bağlıyor.

"Çok üşüyorum, Yasef."

Nereye gitsek bir avuç toprak üzerimizi örtüyor.

Cebimde bir avuç ateş taşıyorum. Yollar boyu yürüyorum, yürüyorum; bir avuç ateşi atacak yeri bir türlü bulamıyorum. Ellerimi bir türlü cebime atamıyorum. Önümden sayısız kadınlar, erkekler geçiyor. Sayısız kadınlar ve erkekler, sayısız erkekler ve kadınlar, önümden geçip geçip duruyorlar. Ayakları çıplak minik bir kız çocuğunun burnu akıyor. Ben, üşümüyorum.

"Sahip olduklarımızı da verirsek geriye bizden ne kalır ki?"

Bazen ellerimi parmaklarıma, bazen parmaklarımı ellerime geçiriyorum.

Yitiyorum.

Taşlar ve sokaklar... Taşlar ve sokaklar... Bozkırlar. Pantolonumun paçası yırtılmış, bileğimde diş izleri var. Ben yürüdükçe toprak kana bulanıyor. Bağrışlar her yanda yankılanıp duruyor.

"Düş kırıklığına uğramayalım diye düş de kurmayalım istersen?"

Elimizde ne var ne yoksa verecek miyiz? Elimizde ne var ne yok, gerçekten bilebilecek miyiz?

"Beyefendi! İşitmiyor musunuz beni?!"

"..."

"Durun diyorum. Kimliğinizi çıkarır mısınız lütfen?"

"Kimlik? Vakitsizlik gibi... Sallanıp düşmek... Ya da düşmemek, kalmaya çalışmak gibi..."

"Ya rüzgâr?"

"Evet, rüzgâr."

"Ohoo, uçmuş bu adam yaa!"

"Beyefendi, duyuyor musunuz beni? Kimliğiniz diyorum! Kimliğiniz var mı üzerinizde? Nereye gidiyorsunuz?"

"Kimlik?"

"Kimlik, beyefendi! Sınırdasınız, pasaportsuz geçemezsiniz!"

"Pasaport, diye mırıldanıyorum farkında olmadan. Pasaport, biliyorum. Tabii, var pasaportum."

"Gösterin lütfen."

"Tabii."

Elimi cebime atıyorum, ilk kez; parmaklarım yanıp tutuşuyor. Alev alev yanan keseyi masanın üzerine bırakıyorum. Bir avuç toprak, kesenin açılan ağzından, gün yüzüne çıkıyor. Masa, ağaçlar, gökyüzü, hep birden tutuşuyor.

"Lütfen," diye inliyorum, "bir yudum su verin bana... Yollardır yürüyorum."

Gerçek

Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde Düşünen Adam Heykeli'ni arkanıza, Baştabiplik binasını önünüze aldığınızda sağınıza düşen yolu dosdoğru takip edin; yolun sonundan sağa dönün; karşınıza çıkacak Acil Psikiyatri'nin önünden, bir yana sapmadan ilerleyin. Bir süre devam ettikten sonra sol tarafınızda, sarıya boyalı K bloklarını göreceksiniz. K blokları geniş bir alana yayılıdır, ama hep iki katlıdır. Binaların dört yanını çevreleyen pencerelerin hepsi de sıkı parmaklıklarla örtülüdür. Bu parmaklıkların arasından size bakan dalgın, hüzünlü, ama içtenlikle gülümseyen yüzler görürsünüz.

Benim adım Nihan Kaya. 26 yaşındayım. İngiltere'de Psikanaliz üzerine eğitim aldığım bir ara, benim de yolum bu K bloklarına düştü. Elimde boş bir dosya, yetkili mercilerin karşıma çıkan tüm kapılarını çaldım.

"Tezimde referans olarak kullanmak üzere hastalarınızdan biriyle görüşmek istiyorum. Eğer izin verirseniz, sadece on..."

"Gazeteci misiniz?"

"Hayır. Fa..."

"Mümkün değil! Burayı derhal terk edin."

"Fakat..."

"Özür dilerim, sizinle daha fazla konuşamam."

K, L ve H servislerinin birbirlerine değişik açılardan bakan blokları arasında, günlerce aşağı yukarı gezinip durdum. Ne zaman ortalıkta dolaşan hastalardan birinin yanına yaklaşmaya yeltensem, aniden bitiveren mavi üniformalı bir görevli "Ne istemiştiniz?" diye araya girerek beni durdurdu. Ben etrafa aval aval bakınırken bana heyecanla uzaktan "Siz burayı yeni kazanan stajyer misiniz?" diye seslenenler de olmadı değil. Ne var ki, huyum kurusun işte, bir türlü yalan söyleyemem. Önüme çıkan birkaç uyduruk fırsatı da böylece tepmiş oldum.

Bahçedeki hastaları bir köşede yalnız yakalayabildiğim ender zamanlar da oldu gerçi. Yanlarına yaklaşıp fısıltıyla "Buralarda sizin birlikte oturduğunuz, televizyon izlediğiniz, böyle, ne bileyim, kafeterya gibi yerler var mı? Beni oraya götürür müsünüz rica etsem?" diye sordum. Hemen hepsi "Bir çay, bir sigara parası abla, ne olur..." diye cevap verdiler. "Tamam, istediğiniz çay parası olsun. Siz beni götürün, ne isterseniz vereceğim," dedim. Kimi beni düz bir duvarın önüne götürüp "İşte... Çay param abla..." dedi. Kimi beni daha hiçbir yere götürmeden avcumdaki parayı alıp kaçtı. Ama her biri, istisnasız olarak, benden bir şeyler almadan beni bırakmadı.

K bloklarının orada yine ne yapacağımı bilmeden, boş boş gezindiğim bir gün, ücra bir köşedeki parmaklıkların ardından genç bir adam bana doğru seslendi:

"Abla, bakar mısın abla; yiyecek bir şey var mı yanında?"

Cebimde yarım paket çikolatadan başka bir şey bulamadım.

"Aç mısınız? Yemek vermiyorlar mı burada size?"

"Vermezler mi abla, veriyorlar tabii. Ama, deli olmayın, hiç güvenilip yenir mi onların verdiği?! Ya zehir karıştırmışlarsa içine, ya zihnimi kontrol edecek bir ilaç atmışlarsa? Allah korusun, ya domuz yağı, eşek eti varsa yemeğin içinde!"

"Nasıl besleniyorsunuz o zaman?"

Genç adamın bakışları birden ciddileşti:

"Üzerinizde herhangi bir kayıt cihazı, fotoğraf makinesi, faks aleti, cep telefonu varsa sizinle görüşcmcm. Lütfen açıklayın."

"Cep telefonum var ama isterseniz kapatabilirim, dedim."

Telefonumun kapalı ekranını görünce rahatladı.

"Doğru söyleyin, kim gönderdi sizi buraya? Hangi ülkenin, hangi örgütün ajanısınız? Vatan haini misiniz? Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü bölmek ve parçalamak adına ne gibi girişimleriniz var? Türk müsünüz? Müslüman mısınız?"

"Kendi kendisine ihanet etmemek için çabalayan bir kimseden başkası değilim," dedim.

"Kendinize sadık kalırken, vatana ihanet ediyor olmayasınız sakın? Doğru söyleyin, hangi makamlara rapor edeceksiniz söylediklerimi? Ben ölürüm, sürünürüm; ama vatanıma, milletime, örflerimize, geleneklerimize ihanet ettirmem!!! Bir de... Bekarım. Sizin de gözleriniz masmavi. Gökyüzünde uçan kuşlarla uçaklar arasındaki farkı sezebildiniz mi? Ben bu farkı anlamak için buradayım.

Gökyüzüne istediğiniz kadar uzun bakmaya çalışın; bakışlarınız bir müddet sonra muhakkak geri çevrilecektir. Adınız Ferda mıydı acaba?"

Parmaklığın arkasındakiler "dışarıdaki" yiyecekleri fena halde özlemişlerdi. O günden sonra, market raflarında bulabildiğim krakerleri, bisküvileri, şekerleri bir çantaya yükleyerek Akın'ın servisindeki o ücra parmaklığa götürmeye başladım.

"Abla ya, dün televizyonda gösterdiler; patlatınca her yeri uçuran bir sakız çıkmış. Yarın ondan da getirsene."

"Sus lan, sıkboğaz etme kızı. O kadar florasan var etrafta; sakızı ne yapacaksın?"

"Ya abla, iyi ki akıl etmişsin şu muzlu sütü. Viyana günlerim geldi aklıma. Hey gidi günler, ne güzel okyanus kıyısında oturup muzlu süt içerdik."

"Salak, Viyana'da muz olmaz ki."

"Hee, süt de olmaz..."

"Ayakta kaldınız abla, sandalye getirtelim size?"

"Çay, kahve ikram edelim?"

"Hadi lan hergele, sandalyeyi nasıl çıkartacaksın dışarı?"

"Çayı kendisi buldu da sanki..."

"Aşkolsun yaa! Ne var, yollatırız bir sandalye dışarı. Yeter ki ablam istesin."

"He, oldu. Helikopter de indirtelim istersen. Oğlum, farkında değilsin galiba; biz kaç senedir burnumuzun ucunu uzatamıyoruz dışarıya!"

"Hadi be, serseri..."

"Sandalye istemiyorum da, dedim, içeri girmenin bir yolunu bulur muyum, onu söyleyin bana."

"İçeri? Tabii."

"Tabii ya, ondan kolay ne var."

"Girersin abla, ne olacak? Bak, biz hep içerdeyiz."

"Nasıl girilir peki?"

Ani bir uğultu, her ağızdan bir ses, bir karmaşa...

"Girilir... Evet, tabii, girilir."

"Girilir..."

"Herkes giriyor canım!"

"Ya, öyle, getiriyorlar işte. Giriyorsun. Öyle, giriyorsun."

"Hee, girmesi kolay, kolay da, sonradan çıkması biraz zor işte."

Aralarından biri beni içeri iple çekebileceklerini söyledi. (Aynı zemindeydik). Bir diğeri pencerenin yanındaki şömineden girmemi önerdi. (Pencerenin yanında şömine filan yoktu). Zaten içeride dolaştığımı söyleyenler çıktı. Bu arada bir tanesi arkalarından "Deli abla bunlar, deli; ciddiye alma," diye işaret ediyordu.

Beklenmedik şekilde düzgün konuşan bir ses:

"Hanımefendi, siz ne yapıyorsunuz burada?" diyene kadar Bakırköy'de bir başka dünyanın daha var olduğunu unutmuşum.

"Ben... Belki de yapmamam gereken bir şey yapıyorum. Ama izin verin, açıklayayım. Lütfen birkaç dakika için bile olsa içeri alın beni."

Ben sağlık personelinin odasında otururken hastane Akın'ın "Ferdaa! Burdayım Ferdaa!" haykırışlarıyla yankılanıyordu.

"Ferda siz misiniz?"

"Hayır. Yani, evet..."

"Ferhaat! Bırak kızı Ferhat! Bak, rekabeti sevmem, bi-

lirsin! Kız benimle konuşmaya geldi, seninle değil! Bırak kızı, buraya yolla hemen!"

"Sanırım... ondan hoşlandığımı zannediyor...," dedim.

"Bakın işte, gördünüz mü yaptığınızı? Yoldan geçenlerle konuşur gibi konuşamazsınız bu insanlarla. Tahmin etmediğiniz işler açılıverir."

Akın oturduğum yerin çarprazına düşen parmaklıklara yaslanmış, odanın aralık kapısının ardından bana hayran hayran sırıtıp duruyordu. Bir gün bu sahneyi içim acıyarak hatırlayacaktım.

"Belki... Kapıyı tamamen kapatsak iyi olacak. Akın sürekli beni izliyor."

"Akın, sizi görüyor mu şu an?"

Sağlık memuru bana hastalarla hiçbir şekilde görüşmemem gerektiğine ilişkin uzun bir nasihat çektikten sonra, beni kapıdan Bakırköy'de bir daha hiç görmemek üzere, uğurladı. Ayrılırken,

"Halbuki siz ne şanslısınız," diye mırıldandım. İçeriye istediğiniz gibi girip çıkabiliyorsunuz.

"Şanslı mı? Hanımefendi, ben burada, çalışıyorum!"

"Çalışmak" kelimesi zihnime yeni bir ışık gibi, bir daha düştü. Ertesi gün Bakırköy Hastanesi'ne temizlik görevlisi olmak üzere başvurdum. Şansım yaver gitti; bir ay sonra K4 servisinde oradakilerin kısaca "paspaşçı" dediği işe başlamıştım.

"Yaa, gördün mü, bizim şekerci Ferda paspaşçı olmuş!"

"Ben zaten biliyordum onun da bir gün buralara düşeceğini."

"Ben de. Gözlerinden anlamıştım."

"Bir tuhaf bakıyor sahi."

"Onda paranoid şizofreni başlangıcı görüyorum ben."

"Yazık oldu kıza, yazık!"

Yasef Abravanel'i ilk o zaman, K4'te yerleri paspaslamaya başladığım günlerde fark ettim.

Roman

"Yemek vakti!"

"Abravanel, yemek vakti!"

"Abravanel, yemeğe gelmiyor musun?"

"Bak, kalmayacak sonra, ona göre!"

"Yurdun Doğu kesimlerini etkisi altına alan yağmur günün ilerleyen saatlerinde de artarak devam edecek."

"Mutluyum, arkama yaslandım; iyi ki ona rastladım!"

"Şükrü Saracoğlu Stadyumu'ndan şimdi merkez stüdyolarımıza..."

"Kayserispor-Sivasspor karşılaşması..."

"Puan..."

"Abravanel, yemek istemiyormuşsunuz herhalde."

"Acıkmadınız mı?"

"Ne kadar zamandır yemek yemediğinizin farkında mısınız?"

"Konuşmayacak mısınız?"

"Boncuk dizmeyi çok sevdiniz herhalde."

"Zehra hanıma söyleyelim, daha çok boncuk getirsin size."

"Hiç ara vermeyecek misiniz ama?"
"Kımıldamayın lütfen."
"Gençlerbirliği 1 - Ankaragücü 0."

Gerçek

"Bıktım şu Abravanel'e serum hazırlatmaktan!"

Yasef Abravanel'i ilk o zaman, K4'te yerleri paspaslamaya başladığım günlerde fark ettim. Ufak tefek, ilgi çekecek derecede zayıf, kendi halinde, fevkalade kibar, zarif bir beyefendiydi. Ne kadar zamandır buradaydı bilmiyorum, ama epey olmuş olmalı. Yaşı da herhalde altmışının üzerindeydi. Sağlık sorunları vardı. İlerlemiş astımı zaten yorgun olan kalbini ara ara sıkıştırıyor, Yasef'in beden sağlığı doktor ve hemşireler tarafından sıkı kontrol altında tutuluyordu. Yasef'in ise hiç de sağlığını umursar gibi bir hali yoktu. Kendisine yapılan tıbbi müdahalelere, vücudu sanki ona değil de bir başkasına aitmiş gibi kayıtsızca boyun eğiyordu.

Yasef diğerlerinin arasına karışmaz, bir köşede boncuk dizerdi. Fazla konuşmazdı, ama bazen kendi kendisine mırıldandığını duyardım. Biri onunla konuştuğunda karşılık vermediği de olurdu, ilgisiz kelimeler sarf ettiği de. Fakat ona çay götürdüğümde (günlerce yemek yemediği olsa da çayını her gün mutlaka içerdi) bana kusursuz bir nezaket-

le teşekkür eder, beni ne zaman dolapları silerken, sandalyeleri yerleştirirken görse başıyla hafifçe selamlayarak gülümserdi. Yatağını her zaman kendisi toplardı. Şaşılacak kertede titiz ve düzenliydi.

Roman

"Duyduğuma göre pantolonlarının ütüsünü beğenmiyormuşsun."

"Doğru, efendim."

"Bir önerin var mı, peki? Ütüyü senin yapmana izin mi verelim?"

"Kelimeler, efendim. Hepsi kelimelerden ibaret."

"Nasıl yani? İzin vermez miyiz diyorsun?"

"Rica ederim. Cam kırıkları eriyene kadar bekleyelim. O kadar."

"Buz parçacıkları gibi mi?"

"Köpük helva yediniz mi hiç? Kaşığı istediğiniz kadar batırıp çıkarın içine, yüzeyi yine kendisini bulur, kendiliğinden. Kırıştıramazsınız. Suyun pürüzü olabilir mi? Yüzeyini ne kadar değiştirirseniz değiştirin, olabilir mi?"

"Hemşire, Abravanel'i yatağına götürür müsün lütfen?"

"İyi geceler diliyorum, efendim."

Gerçek

"Bıktım şu Abravanel'e serum hazırlamaktan!" diye sızlandı yine Aydan. "Duydun mu, Abravanel?"

Yasef hiç hareket etmeksizin oturuyordu. Cevap vermedi. Aydan Yasef'in kolunu sıyırdı. Sonra, birden durdu. Yasef'in yanına ilişti.

"Boşver be Yasef," dedi. "Seni hak etmiyormuş karı belli ki. Değer mi kendini bu kadar üzmeye? Sağlam pabuç olsa kocasını bırakıp da elin adamıyla kaçar mıydı hiç?"

Kalkıp gidecek mi diye merakla, Yasef'in yüzüne baktım. Yüzünde tek çizgi dahi oynamamıştı. Belli belirsiz,

"Kolum üşüdü," diye mırıldandı.

Roman

Herkesin bir derdi var. Mavileri ayrı, pembeleri ayrı ipe diziyorum. İpler odayı parçalara bölüyor. Parçaların içinde tekrar tekrar bölünen siluetlerin (her şey, sadece bir yansıma çünkü) her biri ayrı bir yanılsama peşinde koşuyor. Çoğu yanlış yerde, çoğu yanlış iz peşinde. Doğru da yok değil odada; ama o da parçalara bölünmüş, ayrı köşelere gizlenmiş. Kimse bulup toplamıyor. Bir kaybolmuşluk ki, mahfuz ile mahfaza birbirine uymuyor.

Etrafıma bakınıyorum. Herkes, yanlış işin peşinde. Çaresiz, kendime dönüyorum ben de. Mavileri ayrı, pembeleri ayrı ipe diziyorum.

Gerçek

Yerleri siliyordum. Birden, beni izlediğini hissettim. Döndüm.

"Yasef, bir şey mi var?"

"Ah, afedersiniz," diyerek silkindi. "Bir an, yüzünüzün içinde bir yüz gördüm gibi geldi. Bedeninizin içinde bir başka beden gördüm gibi geldi bir an."

Yanına oturdum.

"Anlatın. Lütfen."

Emsalsiz bir zarafetle yüzünü, tüm bedeniyle birlikte, bana çevirdi.

"Dün ziyaretçi defterinde memure hanımın yazısını gördüm, Ferda hanım. El yazısı ellerine, parmaklarının şekline hiç uymuyordu. Elleriyle el yazısı arasında bir boşluk var gibi. Parmaklarıyla kalemi arasındaki vakitte bir şeyler olmuş da, kimseler duymamış, hissetmemiş, fark etmemiş gibi."

"İşte, sizin yaptığınız işle de sizin aranızda aynı boşluktan var, Ferda hanım. Yerleri paspaslıyorsunuz, masaları silip düzenliyorsunuz; ama elinizdeki bezle, paspas sopasıyla

sizin, sizin bedeniniz arasında bir uyumsuzluk var. Yanlış anlamayın; işinizi kötü yapıyorsunuz demiyorum. Bilakis, gayet dikkatli, özenlisiniz. Yaptığınız işe odaklanma, kendinizi bütünüyle vakfetme yeteneğiniz bariz. Sonuç da zaten ortada: Her yer tertemiz, düzgün. Fakat, Ferda hanım, tüm bunlara rağmen, tekrar pahasına söylüyorum ki rağmen, siz işinizi yaparken hareketlerinizle kendiniz bir bütün değilsiniz. Siz yanlış yerdesiniz, yanlış hareket içindesiniz; işinizi iyi yapmanız bile, bu gerçeği değiştiremiyor. Bilmem bir anlam ifade ediyor mu bu söylediklerim size?"

Başka bir kelime etmeye ihtiyaç duymaksızın işine döndü. Ben de oturduğum yerden kalktım. Kendi kendine mırıldanır gibi, "Suyun üç hali var," dedi.

Fakat ikimiz de aslında benimle konuştuğunu biliyorduk.

Roman

"Abravanel, bir şey söylemeyecek misin?" dedi.

Kravatının üzerinde lacivert çizgiler vardı.

"Yine hiç konuşmayalım mı? Karından yine hiç bahsetmeyelim mi?"

Konuşurken üst dudağı fazla hareket etmiyordu. Dar, bitişik üst dişleri bu dudağın arkasında hapsolmuş gibiydi.

"Neler olduğunu hatırlıyor musun?"

Ceketinin omzundaki bir fiske toz... Ama tutup silkelenmez şimdi.

"Yemeğe gidelim mi?" diye sordu.

"Olur," dedim.

Gerçek

Hani sürekli kolye, tespih dizdiğini biliyordum ya; bu kolyelerden birini bana armağan etmek isteyeceği hiç aklıma gelmemişti.

"Kızıl-kahve taşlardan, sizin için dizdim," dedi. "Rengi üzerinizdeki kazağa uysun diye."

Ziyaretine gelip giden kimsesi yoktu. Neden burada olduğunu da bilmiyordum; davranışları bana son derece makul görünüyordu halbuki. Kolyeyi her zamanki soylu inceliğiyle bana uzattığında anladım; ruhu da avuçları gibi açık, apaçıktı bu adamın, görünenin, zannedilenin aksine. Düşünerek geçirdiğim dakikaların onun yanında boşu boşuna olduğunu anladım.

"Doğru mu tüm bu söylenenler, Yasef?" diye sordum, bu sefer hiç düşünmeden. "Karını öldürdüğünü söylüyorlar; başka bir adamla, hem de senin arkadaşınla kaçmasını hazmedemediğini söylüyorlar. İkisini de öldürdüğünü söylüyorlar. Doğru mu?"

Gülümsedi. Çok içten, çok sıcak, huzurlu, şefkatli bir gülümseyişle gülümsedi hem de.

"Onlar," dedi nihayet, "zihinlerinde hep aynı hikâyeyle yaşarlar. Ne zaman ardışık birkaç olay yaşansa gözlerinin önünde, başka bir yol bilmediklerinden olsa gerek, aralarındaki ilişkiyi de hep bu tek hikâyeye bağlarlar. Onlar yalnız hikâyeler bilirler; bu yüzden de sayısız varlıklar arasında tek, yalnız bir varlık olarak yaşayıp giderler. Kalabalık dedikleri şeyin yalnızlık, yalnızlık dediklerininse kalabalık olduğunu hiç fark etmezler. İşte, bu yüzden, kelimelerin ne kadar tehlikeli olduğunu da bilmezler. Kelimelerin içinde yalnızca, yalnız kelimeler görürler."

"Sen de o kelimelere sahip olabilmek uğruna hikâyeyi feda edenlerden mi olmak istiyorsun?" diye sordu.

O an anladım, bir kez daha; neyi anladığımı anlamak aylarımı alacak olsa da.

"Hayır," dedim inançla, "senin gibi kaybolmayı göze alıyorum; eğer sonunda kendime varabilmek varsa."

Roman

Kelimelerin içinde kelimeler gördünüz gibi mi geldi bir an? İçimizden gelip geçeni siz de duydunuz mu?

İnsanlar Boğaz'da motora binip gezmekten neden hoşlanırlar, hiç düşündünüz mü? Özellikle de şu, kıyının yakınından ağır ağır geçen tenezzüh vapurlarının çokluğuna dikkat ediniz. Ve düşününüz...

Bir insan zevk olsun diye neden denize çıkar? Suya girmeden hem de! Karadan ayrılma hissi için olmasın? İnsanlar, karadan ayrı olduklarının tadına varabilmek için karaya yakın, ama onu ondan ayrı, denizden seyre dura dura geçiyor olmasınlar?

Karadan ayrılmak için denize çıkmak gerekir; ama denizde olduğumuzun tadına varabilmek için de denizden karaya bakmak esastır.

Öldüğümüz için mi hayata bakıp duruyoruz yoksa?

Yaşasak ölüme bakardık.

Gerçek

Tezimi teslim etmem gereken tarih yaklaşıyordu. Halbuki henüz tek kelime dahi yazmamıştım; huzursuzdum. Hani bazen ne kalabilirsiniz ne gidebilirsiniz ya; işte ben de öyle bir aralıkta, aradaydım. Bakırköy içime işlemişti. O kadar ki, buranın sakinlerinden birini alıp da kâğıda dökmek, not etmek, ulaşılmaz uzaklıkta görünüyordu bana. Onları, birer birer, içimde hissediyordum. Kâğıt ise ayrılıktı; uzaklaşmak, uzaklaştırmaktı.

Gittiğim her yerde Akın'ın bakışlarını üzerimde hissediyordum. Ben Kafkasya kökenliyim; tenim esmer, gözlerim kahverengi değil. Akın Türk olmadığımı, Türk olmadığımdan da vatana ihanet planları için çalıştığım şüphesini içinden bir türlü atamıyordu. Bana durduk yere bir hiddetleniyor, bağırıp çağırıyor; bir yumuşayıp, bakışlarımı yüzüne çevirmem, bir an için bile olsa gözlerinin o gün nasıl baktığını görmem (gözlerinin her an, her ayrı şeye bakarken farklılaştığına inanıyordu) için yalvarıyordu. Güvensizlikle güvenme isteği, deniz ile ayağını basmak istediği kara arasında sıkışıp kalmıştı; hepimiz gibi.

Ben Bakırköy'de binaların arasında gezinirken bazen üst katta parmaklıkların ardında bir koğuştan hep bir ağızdan bağıra bağıra türkü söyleyen, el çırpan bir grup insanın sesini duyuyordum. Bazen de, biri bir şarkı söylemeye başlıyor, hemen karşısındaki, ayrı bir makamda, başka bir şarkı söylemeye koyuluyor, uzak bir köşeden bir başkası onlara yeni bir şarkıyla katılıyor, aynı anda dört ayrı taraftan, birbirine hiç uymadan yükselen ses karmaşası dinliyordum.

Bakırköy'deki insanlar minnet etmeyi pek bilmez, akıl etmezler. Yine de, içlerinden birine bir fincan çay uzattığınızda, ellerinde olsa o an kalplerini size sunabileceklerini içinizde duyarsınız. Halbuki, yerinden sökebilecekleri bir kalpleri olduğunun bile, çoğu zaman farkında değillerdir. Kalpleri de bu yüzden hep ortada, ortalıktadır. Bakırköy Hastanesi'ndekiler, üzerlerindeki kıyafetler bile kendilerine ait olmayan insanlardır. Ama aralarında bundan şikâyetçi olanına hiç rastlamadım. Hastaneye yatanlar, içeri girmeden önce giysilerini çıkarıp verir, bir daha da kendi kıyafetlerinin nerede olduğunu sormayı akıllarına hiç getirmezler.

Dedim ya, aslında kalpleri apaçıkta, ortalıktadır. Ne sorsanız söylerler; hatta siz sormadan söylerler. Hepimizin bir derdi var. Onların tek farkı, dertlerini açıkça ifade etmekteki cesaretleri, cüretleridir.

Dertlerini benimle hiç çekinmeden, bazen yanlarına oturmama bile gerek kalmadan anlatırlar. Bir gün hastalardan biri, Kazım, bana:

"Çok bunaldım, Ferda," dedi. "On iki yıldır peşimi bırakmıyorlar. Nereye gitsem önümde, arkamda, etrafımda-

lar. Bir an nefes aldırmıyorlar. Ne zaman bitecek bu işkence, bilmiyorum. Ne yapsam onlardan kaçıp kurtulamıyorum, saklanamıyorum."

"Benim de peşimi bırakmıyorlar," dedim. "Ben de nereye gitsem soluklarını ensemde, çevremde, hatta görmediğim, bilmediğim yerlerde hissediyorum. Yolda hep topallayarak, bazen de hoplayıp zıplayarak yürümek istiyorum; onlar yüzünden yapamıyorum. Aklımdan geçenleri hep içimde tutuyor, bütün düşündüklerimi her yerde söyleyemiyorum."

"Testere," dedi. "Bu yaratıklar beni esir aldılar. Elimi kolumu bağlıyorlar."

"Fark etmez," dedim, "beni de esir aldılar. Senin gibi, ben de ellerini, yüzlerini bilmem. Bir tanesini karşıma alıp da konuşamam. Ama, esirim işte; metroda kapılar açılır ve uzaktan bir çello sesi duyulur; kalbim yerinden fırlar, ağzımı açıp tek kelime edemem. Kalabalık halinde bir restoranda oturuyor oluruz; uzaktan, kırılan bir bardağın şangırtısı işitilir; bir şey hatırlar ve paramparça olurum; belli etmem. Bazen yolda gözleri yerde yürüyen insanlar görürüm; yanlarından geçip giderim. Ellerini bilmem, ayaklarını bilmem, seslerini bilmem; ama her gün bana ne fısıldarlarsa onu yaparım. Asker olup da komutanımı ne zaman görsem selam çakarım. Tiyatroda oyun sona erip oyuncular birer birer sahneye çıkınca, çok kısa da sürse, alkış tutarım. Yolda yürürken bir marş işitsem, anında hazır ol duruşuna geçerim. Sevmem emredilen adamlara ne yapsam içimin ısınamadığını, sevmemem yönünde baskı yapılanlarınaysa içten içten hayranlık beslediğimi kimseye belli edemem. Geceleri yatmadan önce pijamalarımı giyer,

sabahları çıkarırım. Dışarı çıkmadan önce saçlarımı tararım. Biri bana ne zaman 'Nasılsın' dese 'İyiyim. Ya siz?' diye cevaplarım. Acıkınca yemek yer, yağmur yağınca şemsiyemi açarım. Biri bana elini uzattığında ben de aynı hareketi tekrarlarım. Her gün, ayrı ayrı, ruhumu satarım."

"Yok," dedi Kazım acıyarak, "senin yaratıklar daha insafsızmış. Ben istediğim yerde istediğimi söyleyip yapabiliyorum çok şükür."

"Topraktan geldiniz, toprağa döneceksiniz," dedi Yasef oturduğu köşeden. "Buğday ambarında ya tavuk, ya karıncasınız ikiniz de. Açsınız, tutuksunuz, kendinizden yorulmuşsunuz. Bir kez de kulaklarınızı yere koyup, uyuyan volkanı dinleseniz ya! Her gün binlerce fermuar açılır, her gün binlerce ceketin düğmesi iliklenir. Ben nereye gitsem, içeride kalırım."

"İşte şimdi doğru söyledin," dedi Kazım. "Ben de parklara giderim ama çimlere de çiçeklere de hiç basmam."

Roman

"Evet," dedi Ferda, "gerçekten de öldürdün mü karını?"

Gerçek

Beş ayrı yanda beş ayrı silah sesi birden patladı.

"İyi ama," dedi Hasan, "sen bayansın. Bayanlar askere gitmez ki!"

Roman

"Konuş ulan! Sen mi öldürdün karını?"

"Ne arıyordun sınırda?"

"Kaçıyordun, değil mi? Gece gündüz yollardaymışsın."

"Olaydan sonra hemen kaçtın tabii, değil mi?"

"Nereye gidecektin sanki?"

"Konuş dedim ulan!"

"Bir yudum su," dedim, "lütfen, birazcık su verin bana."

"Bak, hâlâ...!!!"

"Nur Abravanel. Karınmış, değil mi? Anlat."

"O yanındaki adam sevgilisiymiş, öyle mi? Haberin var mıydı senin önceden de? Arkadaşın olduğu doğru mu?"

"Ülke dışına kaçıp kurtulacağını sandın, değil mi?"

"Lütfen, su..."

Sonra o adam yine bir şeyler söyledi, ama ne olduğunu burada söyleyemem. Bu arada bir şeyler daha oldu, ama onları da anlatamam.

Sonra... Yüzüm ıslaktı... Konuşmaya başladılar.

"Şimdi, bak. Karın Filistin asıllı. Sen Yahudi'sin. O adam... Neydi adı?"

"İmran."

"Ha, evet, İmran. İmran Reda. Nur'la ölen adam. O da Filistinli. Bilmiyoruz sanma yani. Şimdi, bir işler var bu işin içinde, değil mi? Seninle de ilgili yani, değil mi? Bir örgüt mü kurdunuz, bir şeyler mi planladınız, ne yaptınız? Suya mı düştü planınız? Seni orta yerde bırakıp gitti karın, değil mi?"

"Yeter," dedim. "Lütfen..."

Sonra yine bir şeyler oldu, ama onları da anlatamam.

"Yağmur..." diye fısıldadım.

"Evet, biliyorduk zaten. Yağmur! Yağmur isminde bir kadın da var işin içinde, değil mi? Söyle, sevgilin mi? Kim, soyadı ne?"

"Başkaları kim?"

"Bak, biliyoruz hepsini. Sen de söyle, yeter. Sen de kurtul, biz de kurtulalım. Bırakalım seni."

"Yağmur..." dedim.

"Kim ulan bu Yağmur?"

Yine bir şeyler, ama ...

"Yağmur, ince..."

"Yağmur İnce!"

"Başka?!"

"Konuşsana ulan!"

"Ben seni ..... oraya ..... Allah!"

"Gabriel..."

"Gabriel!"

"Yazın! Kim var başka? Yağmur'la, Gabriel'le mi işlediniz cinayeti? Yağmur İnce! Gabriel kim, Gabriel?"

"Oğlum, geçtiniz mi tutanaklara?! Yazın hemen!"

"O da örgütten mi?"

Sonra her şey yine döndü. Yağmurlar, peçeteler, çiçekler... Tıraş takımları...

"Amma inatçı herifmişsin be!..."

"..... ve ..... bile!"

"Diner..." dedim. "Diner... Diner...."

"Diner kim? İsim mi, soyadı mı? Gabriel mi?"

"Ne biçim isim bunlar be! Bir tane normal adam yok mu bunların içinde?!"

"..... tek ..... be!"

"Der..."

"Vir..."

"Sa..."

"Yü..."

"Ne..."

Her şey yitip gitmişti ki, bir avuç evrak çıkarıp önüme attılar. Bir avuç toprak gibi...

"Bak işte! Tanıdın mı bunları?!"

Ellerim titreyerek uzandı. Nur, yerde, kan başından mı akıyor omzundan mı bilemiyorum, lambalar parkelere karışıyor, ama kan var, kesin, donuyorum, Nur'un saçları dağılmış, yüzü susmuş, donmuş, kolu yanlış tarafa bakıyor, üzerinde pembe bluzu, boynunda ona aldığım kolye, kaymış, yana kaymış, yerdeki taşın üzerinde parlıyor, dönüyor, uçuyor, Nur'un yanındaki de herhalde İmran, arkası dönük, çok, çok...

Oluyor, dönüyor, çok şey oluyor, yıkılıyor, ama ben bilmiyorum; yıkılıyorum. Her yandan çığlıklar yükseliyor.

Gerçek

"Serumu getirin."

Roman

Nur'u tanıdığımda herhalde altı yaşında var yoktu. Demek ki ben de sekizimde dokuzumda falan olacağım. O sıralar İstanbul'daki ve dünyanın birçok yerindeki Yahudi'nin yaptığı gibi babam da İsrail'den toprak satın almış, oraya bir ev yaptırmıştı. İstanbul'da oturuyor olsak da, dinî bayramlarımızda, resmî tatillerde, fırsat buldukça buraya giderdik. Çocukluğum gözümde pek silik canlandığı gibi, Kudüs'teki bu evde neler yaptığımı da pek hatırlamıyorum. Gerçekten de pek bir şey yapmıyor olduğumdan olsa gerek. Ben ailemin tek çocuğuyum; beni çok üzerime düşerek, hayli ihtimamlı yetiştirdiler. Hele hele polenlere alerjim okula başladığım yıl astım nöbetleri halinde nüksetmeye başlayınca bu ihtimam iyiden iyiye ziyadeleşti. Beni pek korur, kollarlardı. Evdeki herkes üzerime düşmek hususunda adeta yarış ederdi.

Üzerinize afiyet, ben biraz "sünepe" bir çocuk idim; hâlâ da sünepe bir adamım zaten, desem yanlış olmaz herhalde. Sessiz, içine kapanık, yavaş çocukları bilirsiniz. Öyle pek belirgin bir özelliğim, uğraştığım bir alan, bir hobi, ilgimi çeken bir şey yoktu. Şimdi olduğu gibi, o zaman da son de-

rece sıradan, pısırıktım. Herhalde önüme konulanları yer, ne iyi ne kötü notlar aldığım derslerime çalışır, bunlardan arta kalan vaktimde de her çocuğun uğraşabileceği ufak, anlamsız işlerle meşgul olurdum. Hatırlamıyorum. Bir tek, Kudüs'teki Filistin asıllı komşularımızın oğlu Ali'yle oynadığımızı, hayal meyal, hatırlar gibiyim. Bir de, onu, Nur'u hatırlıyorum. Ama bu, çok net...

Nur Aliler'in evine hangi gün, nasıl geldi; bilmiyorum. Ama Nur'un gelişi herhalde pek sessiz olmuş olmalı. Nur'un kendisindeki bu korkunç, aşırı sessizlik de zaten yıllarca devam etti. Korkutucu diyorum; bu sessizlik beni hem çok korkutmuş, hem de kalbimden, beynimden vurmuş, sarsmış, hedefini şaşmaz bir ok gibi, daha ilk anda kendisine bağlamıştı.

Nur'u ilk gördüğümde Aliler'in evinin önündeki taş bir basamağa oturmuş, önüne eğilmiş, elindeki bir çalı parçasıyla toprağa anlamsız şekiller çiziyor, ya da benim anlamadığım, muhtemelen kendisinin de anlamadığı bir şeyler yapıyordu. Arapça "Merhaba," dedim. Başını kaldırdı, ruhsuz bir sesle "Merhaba," diye cevap verdi, sonra yine ne olduğunu benim bilmediğim, muhtemelen kendisinin de bilmediği işine geri döndü. O gün ve sonraki günlerde de onu hep orada, bu taş basamağa aynı vaziyette oturmuş, bu ne idüğü belirsiz işle uğraşıyor, ya da işte, böyle, bir şey yapmıyor gördüm.

"Kim bu kız?" diye sordum Ali'ye.

"Nur. Akrabamızmış."

"Halanın, dayının kızı falan mı?"

"Bilmiyorum. Akrabamızmış işte. Bizden başka kimsesi yokmuş."

"Şimdiye kadar nerdeymiş?"

Ali omuz silkti.

"Bilmiyorum. Annesiyle babası ölmüş. Başka da kimsesi kalmamış. Babamlar alıp getirmişler. Bundan sonra da bizimle kalacak herhalde."

"Ne diye ölmüş ki ikisi birden?"

Ali yine omuz silkti.

"Bilmem. Hadi gidip misketlerimizle oynayalım."

Diyorum ya, Nur hep sessizdi. Aşırı, korkutucu, nereye gitse yanında götürdüğü bir sessizlikti bu. Nur'daki sessizlik, onu daha ilk gördüğüm anda ruhumu deldi, iliklerime girip işledi, kanımı dondurdu, beynime hücum etti, benliğimi aldı. Beni altüst eden, kaotik, sarsıntılı, gürültülü bir sessizlik oldu Nur'un sessizliği içimde. Nur bende zaten var olan sessizlikti; onu ilk gördüğüm anda tanıdım bu sessizliği, içimi kapladı, ruhumu doldurdu, varlığımı çiğnedi. Bu sessizlik, sessizlikti; ama benim miskin, uyuşuk, kaypak sessizliğimden değil. Mağrur, esaslı, esrarlı, sağlam, manalı, ne yaptığını bilen bir sessizlikti bu. Yine de sessizlikti işte.

Nur'un boynu büküktü, ama bu boynun üzerindeki başı hep dimdikti. Aynı anda hem çok nahif, hem çok cüretkâr bir yanı vardı Nur'un. Benim akıl sır erdiremediğim, aklımın da zaten hiç ermeyeceğini daha o zamandan anladığım, bu hem çok zayıf hem çok güçlü, esrarengiz hal benim sümsük, cılız kişiliğimi o lahzada ezip geçti.

Nur onunla konuşulduğunda cevap verir, kendisini tebessüm etmeye zorlar, sonra hemen susar, içine dönerdi. Ama yıllarca, kahkahalarla güldüğünü hiç görmedim. Ağladığını, mızmızlandığını, şikâyet ettiğini de.

Ben çok basit, çok aleladeydim; Nur sırlı, gizemli, esrarlı idi. Ben dardım, tek boyutluydum; Nur sonsuzluktu. Ben çelimsizdim, çer çöp gibiydim, işe yaramazdım; Nur diriydi, cesurdu, gözüpekti. Ben kaba sabaydım, düzdüm; Nur kırılgan, ince, zarifti. Ben odundum; Nur çiçek çiçekti. Ben savruktum; Nur derli topluydu. Ben siniktim, korkaktım; o dirençli, metanetliydi. Nur'un esası vardı; benim yoktu. Nur kendinden menkuldü.

Nur inceydi, incecikti, ipincecikti. Düz siyah saçları incecik, bakışları incecik, esmer yüzü incecik, kemikleri, bilekleri incecik, duyguları incecik, elleri ayakları incecikti. Onu görür görmez anladım; Nur'un inceliği benim ruhumdaki incelikti, içimdeki zayıflıktı. Nur'un inceliğini almak, bozmadan, incitmeden, hırpalamadan, örselemeden, tamamıyla, olduğu gibi almak, saklamak, sarmak, içime koymak, kaplamak, muhafaza etmek için delice bir arzu duyuyordum onun bu her uzvu ayrı ayrı ince, tek, bütün, yekpare inceliğini her gördüğümde. Ben parça parçaydım, Nur bütündü; beni topluyordu, bütünlüyordu, bir araya koyuyor, adam ediyordu. *Adam* olmayı onunla anladım.

Nur Aliler'in evinin önündeki taş basamağa oturmuş, elindeki çalı parçasıyla toprağa benim ne olduğunu anlayamadığım, muhtemelen kendisinin de ne olduğunu anlayamadığı bir şeyler yapıyor, ya da, işte, hiçbir şey yapmıyorken ben karşısında oturuyor, onu saatlerce hayranlıkla izliyordum. Nur, her zaman her şeye karşı olduğu gibi, benim varlığımı da ne dışlıyor, yadırgıyor, ne de beni içine alıyordu. Her zamanki işine, o yaptığı, benim ne olduğunu bilmediğim ve muhtemelen kendisinin de ne olduğunu

bilmediği iş her ne ise işte o işe, ben orada yokmuşum gibi devam ediyordu.

Bir gün,

"Sen," dedim; "sen çok güzelsin."

"Ben çok yorgunum," dedi.

"Hayır," dedim; "sen çok güzelsin."

Tekrar o acı gülümsemesiyle gülümseyip, benim ne olduğunu anlayamadığım, muhtemelen kendisinin de ne olduğunu anlayamadığı, o pek ciddi yaptığı gayr-i ciddi işine döndü.

Bir keresinde, toprağı eşelediği yerden yüzünü kaldırmadan, kendi kendisine mırıldanır gibi,

"Hepsi orada kaldılar," dedi.

"Kim?" dedim.

"Herkes," dedi.

"Kim herkes? Ben, annem, babaannem; hepimiz burdayız."

Annemin hep bir kız çocuğu istemiş olduğunu o Nur'u tanıyana kadar fark etmemişim; yine de Nur'a karşı hiçbir kıskançlık duymadım içimde. Annem de, ailemin geri kalanı da, acımayla yoğun halde karışık da olsa, Nur'u bir çeşit sevgiyle, çok severdi. Annem Nur'u sık sık bize çağırır; Nur her zamanki gibi, kendisine yapılan tekliflere hiçbir sevinç veya isteksizlik belirtisi göstermeden, itirazsız boyun eğerdi. Masamıza oturup bizimle o hiç değişmeyen sessizliği içinde yemek yer, sorulanları kısaca cevaplar, yemeği bitince kibarca teşekkür ederek sofradan kalkardı.

Nur bazen bu akşam yemeklerinden cuma günü bir çeşit aile töreniyle yenilenlere bile katılırdı. Ailem son derece gelenekseldi. Annem cuma akşamı erkenden sofrayı kurar;

annem, babam ve babaannem maaile kipalarını giyip Arvit namazını kılarlardı. Babam Arvit'i bitirdikten sonra şarap kadehini doldurur, şarabı Kiduş duasıyla kutsar, içerdi. Ellerini yıkar ve masaya geçerdi. Eline iki somun tam ekmek alır, ekmeği de kutsadıktan sonra parçalar halinde bütün aileye büyükten küçüğe doğru sırayla dağıtırdı. Yalnız, herhalde o soframızda misafir olduğu için, babam böldüğü ekmek parçasını benden, hatta bazen annemden önce Nur'a verirdi. Nur kutsanmış ekmeği her zamanki nezaketiyle kabul ederdi. Fakat, cuma akşamı yemekte benim bile şarap içmeme izin verilse de, herhalde saygıdan olacak, kimse Nur'a bu kutsanmış şaraptan ikram etmeye yeltenmezdi. Yemekten sonra babamın şefliğinde yapılan duaya Nur da katılırdı.

Babam Nur'u her gördüğünde onunla elinden geldiğince ilgilenir, konuşur, Nur bu ilgiye yaşının çok üstünde bir olgunlukla karşılık verirdi. İbranice dışında hiçbir dili konuşmamaya yemin etmiş babaannem Nur'u kucağına oturtur, ona İbranice kelimeler öğretirdi. Nur onun öğrettiği kelimeleri birer birer tekrarlar, babaannemin bu küçük dil derslerini görmeye değer bir ciddiyetle dinler, sonra, babaannemin kucağından kalkıp giderdi. Nur'a her zaman çok müşfik davranan annem, arkasından hep "Zavallı yavrucak. İçim eziliyor bu kızı gördükçe," gibi laflar etse de ben annemin neden böyle konuştuğunu hiç düşünmez, sormaz, aklıma getirmezdim.

İlk gençlik yıllarımda ne olduğumu ya da olmadığımı Nur'un varlığı keşfetmemi sağladı. Ben vasat, sıradan, basit bir insandım. Tek özelliğim, tek yeteneğim vardı; o da ehl-i aşk olmaktı. Ben hiçbir şeydim; Nur tek başına her şeydi,

her şeyimdi. Nur'un ötesinde benim de hiçbir anlamım, özelliğim, merakım kalmıyordu. Nur bana kendimi veren şeydi. O olmayınca ben de hiç kalmıyordum. Ben boştum, bomboştum, bölük pörçüktüm; Nur tekti, doluydu. Kendisinden ibaretti.

Ehl-i aşk olmaya gelince, evet, Nur'un mayasında da ehl-i aşk olmaya dair genel bir temayül, genel bir yetenek fazlasıyla mevcuttu elbette. Ama Nur benim gibi tek yönlü değildi; o mizacen, genel olarak, kendi kendisinden yüklü, ihtiraslıydı. Farklı ateşleri haizdi; her an yanıp tutuşmaya meyyaldi. Bu yüzden de, o nasıl benim karşımda her şeyse, ben onun önünde hiçbir şeydim.

Nur İsrail'de yatılı bir lisede okurken sık sık onu ziyarete giderdim. Yatılı bir lise diyorsam, liseden başka her şeye benzeyen, hatta, okuldan çok, Filistinli kızların kaldığı bir çeşit yetimhaneye benzeyen, eğreti, berbat bir yerdi burası. Doğru dürüst ders işleyebildiklerini de hiç sanmıyorum. Ama Nur hiçbir zaman şikâyet etmezdi. Beni yüzünde itidalde bir tebessümle, ne sıcak ne soğuk, ama yine de kendisine göre sevecen bir tavırla karşılar, karşısına oturtur, bir ihtiyacı olup olmadığına dair sorularımı her zaman kesin bir "hayır"la yanıtlar, getirdiklerimi nazikçe teşekkür ederek kabul eder, ailemdeki insanların birer birer hatrını sorar, benimle bir müddet suya sabuna dokunmayan mevzularda muhabbet ettikten sonra müsaade ister, kalkar giderdi.

Liseden sonra okula devam etmedi. Benim neresi olduğunu tam bilemediğim ve muhtemelen başkalarının da neresi olduğunu tam bilemediği tuhaf yerlerde, benim ne olduğunu tam bilmediğim işlerle meşgul olarak yaşadı bir

süre. Buralarda kalmayı o istedi. Aliler'de, neden bilmem, bir türlü rahat edemedi. Aliler'in yanındayken kalbi hep ötede, duvarın öbür yanındaydı. Bu yüzden, Ali'nin ailesiyle ilişkileri hiçbir zaman sıkı olamadı, yerine tam oturamadı. Ben İstanbul'da, üniversitede okuyor olsam da İsrail'e her uğrayışımda izini sürmeye devam ettim Nur'un. Zannediyorum Nur'un nerede olduğunu, ne yaptığını, her ne kadar aslında hiç bilmiyor ve anlamıyor olsam da, çoğu zaman Ali'den iyi biliyordum. Nur her seferinde başka bir yerde, başka bir şekilde çıkıyordu karşıma. Buralarda ne yaptığını hiç sormadım, hiç merak etmedim. O da hiç anlatmadı. Ben, Nur'u ziyarete gidiyordum. Nur beni sınırları hiçbir zaman değişmeyen nezaketi çerçevesinde karşılıyor, hayatı hakkında çok yüzeysel bilgiler veriyor, sonra da geldiğim yere geri yolluyordu. Yine de, nereye gitse, arayıp buldum onu; hiçbir zaman bırakmadım peşini. O da beni her zaman aynı mesafeli memnuniyetle karşılayıp kabul etti.

Annem de, babam da erken vefat ettiler. Hayatımda, söylediğim gibi, bir kadını sevmek dışında hiçbir konunun ehli olmadım ben. Buna rağmen, sırf adam yokluğundan, vefatının ardından babamın işlerinin başına tamamen ben geçtim. Babamın kurduğu "Abra Tekstil", o, işleri hastalığı iyice ağırlaşıp bana devrettiği vakit, gücünün, kariyerinin zirvesindeydi. Ama, diyorum ya, babamın ticari yeteneğinden hiç nasiplenmemişim ben. Böyle bir şirketin, basamakları çıkıp çıkıp sonra benim gibi bir insanın eline düşmesi, zannımca, hayatın insana ne garip, ne sürprizli oyunlar oynadığı gerçeğinin, biraz da acı bir tecellisidir. Babam son nefesini verene kadar en ufak kararları dahi

hasta yatağında ona danıştım. O öldükten sonra işleri dişimi tırnağıma takıp idare etmeye çalıştıysam da, şirkette bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Bilenler bilir, ticaret zor zanaattır.

Şirkette ilgimi en çok celbeden, İsrail'e yaptığımız ihracatlar olurdu. Bu işlerin başında mümkün olduğunca şahsen durmaya çalışır, her aralık, en önemsiz toplantılar için bile İsrail'e gitmeyi fırsat bilirdim. Ve, tabii, İsrail'e her gidişimde bir yolunu bulup da Nur'u yarım saat için bile olsa görmeden dönmüyordum.

Nur beni ilk kez aradığında çok heyecanlandım. Sekreterim "Telefonda Nur Hanım diye biri sizinle görüşmek istiyor, bağlayalım mı efendim?" diye sorduğunda, bir an kalbim telefon ahizesine mıknatıs gibi yapışacak zannettim. Sesi çok kaygılı, buğulu geliyordu Nur'un. Buna rağmen başı yine yukarıda, hiç ezilip büzülmeden konuştu:

"Paraya ihtiyacım var Yasef, acilen. Senden başka soracak kimse gelmedi aklıma."

Ertesi hafta ödeyeceğim senetler bir an bile gözüme gelmedi. Şirkette benim idaremde yürüyen işler teklemeye başlamıştı bile; fakat babamın birikimleri hâlâ, yükümüzü sırtlamaya fazlasıyla yetecek seviyedeydi. Nur'un istediği parayı misliyle gönderdiğim gibi, senetleri de vaktinde ödemeyi başardım.

Nur'un parayı ne yaptığını hiç düşünmedim, sormadım; hâlâ, bugün bile merak etmiyorum. Beni endişelendiren tek şey, Nur'un o sıralar ziyadesiyle şüphe ettiğim güvenliğiydi. Tuhaf yerlerde, zor şartlarda, benim bilmediğim şeylerden korkarak, anlamadığım bir mücadele içinde yaşıyordu. O hep çok sağlam bulduğum duruşu içindeki

huzursuz, kaygılı ihtizazlarını gördüğümde, bunu Nur'a hiç yakıştıramıyor olduğumdan olsa gerek, elimden bir şey gelmeyişi beni kahrediyordu. Korkak ve tedirgin yaşayan bendim halbuki; Nur'sa benim içinde yaşıyor olduğum sıkıntıları üzerinde bir gömlek gibi taşıyor, istediğinde çıkartabilecek, buruşturup atabilecek gibi taşıyor; yine de, bu haliyle bile, onun taşıyışı benim yaşayışım yanında ağır, galip geliyordu.

Para hadisesi birkaç kez daha tekrarlandı. Bir şeyler oluyordu; Nur hep yorgun, heyecanlı ve telaşlıydı. Kapımı mecbur kalmadan çaldığını sanmıyorum. Yine de, kendisini en çok yorduğu, yıprattığı zamanlarda bile, onu hep yenilmez bir mücadele ruhu içinde, dimdik ayakta buldum; üstü başı ne kadar perişan, vücudu ne kadar bitik, gözleri uykusuzluktan ne kadar kızarmış olsa da... İçinde hep saklı kalan bu sönmez kıvılcımı görmek bile bana güç veriyordu.

Ona yaptığım yardım tekliflerinden kişisel olanlarına hiçbir zaman yanaşmadı. Diğer Filistinliler gibi, o da pasaportsuzdu; hiçbir ülkeye ait sayılmıyordu; hiçbir ülkeye, hatta İsrail içinde bile, seyahat edemiyordu. Onu Türkiye'ye aldırmayı defalarca teklif ettiysem de ısrarlarım hiçbir işe yaramadı.

Karışık zamanlardı. Nur'u bulmak giderek daha güçleşiyordu. Onu her seferinde bir öncekinden daha kötü yerlerde, daha ağır şartlarda, daha yoğun bir sefalet içinde, daha yorgun, daha bitik; ama, daha güçlenmiş buluyordum.

O yaz İsrail'e gittiğimde Nur'u hiçbir yerde bulamamak aklımı başından aldı. Şirkette de işler en az İsrail'dekiler ka-

dar karışıktı; yine de Nur'u aramayı bırakıp da İstanbul'a dönemedim. Haftalarca mahalle mahalle dolaştım, tanıdığım her mevkideki her türlü insana Nur'u sordurttum. İyi ki de öyle yapmışım. Aksi halde olabilecekleri düşünmek istemiyorum bile...

Nur'u nihayet küçük, pis bir karakolda bulduğumda beynimin bir kez daha yerinden uçup gittiğini zannettim. Nur'u karakolda bulmuş olduğumdan değil; -zira bu hiç de beklenmedik bir durum değildi Nur için-, ama onu daha önce, en kötü şartlarda bile, bu halde görmemiştim. Onu bulduğumda, ne olmuştu bilmiyorum, Nur'un sakin baktığı zamanlarda bile cüreti iliklerinizi irkilten gözlerinde en ufak fer kalmamıştı. Bu gözler şimdi acınacak derecede ürkek, tedirgindi. Nur'un olduğu yerde huzursuzca kımıldanıp durduğunu ona bakmadığımda bile hissedebiliyordum.

Allah vere ki babamın da, şirketin de saygınlığı o civarlarda hâlâ yerindeydi. Komiser de eski bir aile ahbabımızın oğlu çıktı; ismimi duyunca beni ayakta karşıladı. Öyle ki, Nur'la dışarıda yalnız görüşme ricama bile tereddüt etmeksizin göz yumdu.

"Ne oldu, Nur?" diye sordum yalnız kalır kalmaz. "Üzerinde silahla yakalandığını duydum, tamam; ama hepsi bu değil herhalde? Hem, bir kez daha silah bulmuşlardı üstünde. İki yıl önce hani, hatırlıyor musun? Ben gelip ruhsatımla çıkartmıştım seni. Halletmiştik. Yine hallederiz."

Nur konuşacak halde değildi. Her yanı tir tir titriyordu.

"Yok," dedi, "bu seferki öyle değil. Çıkamayacağım herhalde."

"Ne oldu, Nur?!"

Gözlerini kapattı. Kirpiklerinin ucu bile titriyordu. Bir an gözlerim göğsünde kenetlediği kollarına takıldı; Nur'un ince bilekleri, hatta elleri bile mosmordu.

Hiç düşünmeden içeri girdim.

"Gabriel," dedim, "aslına bakarsan dışarıdaki kadın benim nişanlım. Hesapta bu hafta evlenip İstanbul'a dönecektik."

"Ne diye önceden söylemezsin be adam!" diyerek ayağa fırladı Gabriel. "Tebrik ederim ikinizi de; haydi uğurlu olsun!"

Gerçek

Kırk tilki kırk parlak yıldız halinde Akın'ın gözlerinde geziniyor, üstelik her birinin de kuyruğu birbirine değiyordu. Bana neden bu kadar heyecanlı baktığını anlayamamıştım.

"Dur bekle bir dakika Ferda ya!" diye bağırdı. "Sıkboğaz etme adamı, hemen söyleyemiyorum işte."

Ellerini arkasına saklamıştı. Sonra, avuçlarını yavaşça açıp bana uzattı.

"Nedir bu, Akın?"

Soluğu tutulmuştu.

"Anlamadın mı?"

"....."

"Bu, bizim nişan yüzüğümüz."

"Ama Akın, sabun bu!"

"Evet, sabun," dedi gururla. "Hakiki sabun hem de. Beğendin mi?"

Ancak o zaman anladım, Akın'ın bana verebileceği en değerli şeyin neden bir kalıp sabun olduğunu.

Akın'ın parmakları yıllardır kalıp sabuna dokunmamıştı. Bakırköy'de sıvı sabun kullanılıyordu. Sabun, Akın için,

dokunması haz verici her şeydi. Sabun, kavrayamamayı, parmaklarınızla dokunsanız bile avucunuzda onu idare etmeyi öğrenmeden tutamamayı, tam manasıyla sahip olamamayı, arada kalmışlığı, mekânsızlığı temsil ediyordu. Sabun düştü; gerçekle hayal arasındaydı. Sabun, Akın'ın sahip olamadığı hayatıydı.

"Biliyorum," dedi Akın; "sen de beni seviyorsun."

"Peki," diye mırıldandım, müteredditt. "Ne yapacağım şimdi ben bu sabunla?"

Akın çok bozularak,

"Aşk olsun," diye cevapladı. "Ne yapacağım var mı, tabii ki alıp parmağına takacaksın. Onu da ben mi öğreteceğim artık sana!"

Roman

Yalnız yaşıyordum; Nur'a evimdeki boş odalardan birini ayırmak hiç de zor olmadı. Neredeyse tüm ömrünü göçebe hayatı yaşayarak geçirmiş birinin sonunda bir odaya kavuşmasının onu mutlu edeceğini sanmıştım; yanılmışım. Nur İstanbul'a kendi rızasıyla, yine de huzursuz geldi. Birkaç ufak tefek engelden, hemen ardından da konsoloslukta kıydığımız nikâhtan sonra, ilk kez bir pasaport sahibi olmak, tahmin ediyorum ki yine de heyecanlandırdı Nur'u. Heyecanını belli etmese de, pasaportunu eline aldığı gün, bu küçük şeyi sıkı sıkı tutan parmaklarının bir an bile gevşemediğini, pasaportunu elinden hiç bırakamadığını fark ettim. Sonunda dayanamayarak,

"Gözün aydın, Nur," dedim. "Bir vatanın yoktu; sen de bir ülkenin vatandaşısın artık."

Hay dilim tutulsaydı!

"Al, başına çal lütfettiğin pasaportu!" diye göğsüme çarptı pasaportunu.

Nur'dan karım olmasını hiçbir zaman beklemedim; zaten böyle bir ümidim de hiç olmamıştı. Zannediyorum ki

Nur da, eğer talep ettiğim şey gerçek bir evlilik olsa, ne kadar zor bir durumda kalırsa kalsın benimle nikâhlanmayı kabul etmezdi. Aslında, kâğıt üzerindeki evliliğimizi kabul edebilmesine bile şaşırmıştım ben. Bu kabulün öncesinde neler yaşamıştı; hiç sormadım.

Nur'un benden para kabul ettiğinde pek minnet duyduğunu sanmıyorum. Ama evlendiğimizde, dile hiç getirmese de, gerçekten karım olamadığı için kendisini içten içe bana karşı borçlu hissettiğini, hep sezdim.

Nur'un, sözde evlenirken de, Türkiye'ye gelirken de, İstanbul'da yaşamaya başladıktan sonra da, aklı hep başka yerde, muhtemelen Filistin'deydi. Nur, çocuğu yanında olmayan bir anne gibi, İstanbul'da hep bir yanı eksik, yarım, kendisi kendisinden bölünmüş gibi azapta yaşıyordu. Yine de, cezalandırılmış suçlu bir çocuk gibi, cezalandırılmış ve suçunu bilen bir çocuk gibi, ağzını açıp tek kelime etmiyordu Filistin hakkında. Oyalansın diye Türkçe kurslarına katılması, birkaç arkadaş edinmesi, hiç değilse apartmandaki komşulara gidip gelmesi için çok ısrar ettiysem de söz geçiremedim. Nur, kendisine bir şeylerin bedelini ödetmek ister gibi, hiçbir şey yapmamakta, bütün gün evde oturmakta inat ediyordu. Evde ele gelir bir iş yaptığı da yoktu. Evin işlerini zaten senelerdir yardımıma gelen yaşlıca bir kadıncağız yapıyordu ki, Nur'un bu zavallı kadınla konuştuğu bile yoktu. Senihe Hanım ne zaman onun bulunduğu odaya girse Nur rahatsız olur, hemen başka bir odaya geçerdi. Nur'un bu haline akıl sır erdiremeyen, muhtemelen onu burnu havada bir bey kızı zanneden Senihe Hanım, artık Nur'un yiyeceği yemekleri bile bir tepsiye hazırlayıp evin tenha bir köşesine bırakmayı âdet edinmişti.

Zannederim etrafımızdaki diğer insanlar da Nur'un herkesi küçümsediği için kimsenin yanına yanaşmadığı kanaatindeydiler. Sayıları bir elin parmaklarını geçmeyen akrabalarım ve Yahudi arkadaşlarım açıktan açığa bir şey söylemeseler de Musevi cemaatimiz dışında bir kadınla evlenişimi tasvip etmedikleri gibi, hele hele böyle burnu kaf dağında bir Filistinli kadını neden alıp da İstanbul'a getirmiş olduğuma bir anlam veremediler. Fakat Nur'un kimin ne düşündüğünü umursadığını hiç sanmıyorum. Çevremdeki herkesi yüksünmeden yok sayarak, içinde yalnızca ben varmışım gibi, hatta bazen ben bile yokmuşum gibi girdi hayatıma. Ben zaten nispeten münzevi bir hayat yaşamaktaydım; Nur yanıma taşındıktan sonra etrafımla önceden de sınırlı olan ilişkilerim iyice zayıfladı.

Nur evde can sıkıntısından akla hayale gelmedik işler icat ediyordu. Yanıma taşındığında giriştiği ilk iş, evde içine toprak doldurulabilecek ne kadar eşya varsa hepsine çiçek tohumu ekmek oldu. İsrail'den hemen hiçbir şey getirmemiş, ama Nur'un isteğiyle çantamızda neredeyse üç kova dolusu toprak taşımıştık. Havaalanında bavullarımızı açtırıp da bir şey diyecekler diye ödüm kopmuştu. Nur evde az veya çok derinliği olan ne kadar kap bulursa, sadece vazoların değil, büyük bardakların, çukur porselen tabakların, çaydanlığın, benim deri şapka kutularımın, hatta şapkalarımın içine toprak doldurup çiçek tohumu ekiyor, sonra da bunları her gün suluyordu.

Alerjik astımım nedeniyle çocukluğum boyunca çiçeklerden uzak yetiştirilmiştim. Büyüdüğümde de evimde hiçbir zaman çiçek olmamıştı. Şimdi bu çiçekler nefesimi tıkıyordu. Nur'a alerjik reaksiyonun ne demek olduğunu

elimden gelen en basit dille izah etmeye çalıştıysam da Nur anlattıklarıma pek inanır görünmedi. "Alerji" diye bir şeyi hiç duymamıştı, böyle bir fiziki reaksiyon olabileceğine de aklı yatmıyordu.

"Saçmalama Yasef," diyordu. "Alt tarafı çiçek bunlar. Ne zararları olabilir ki? Güldürme beni, kim ne zarar görmüş bugüne dek çiçeklerden?"

"İş dönüşü yediğin bir dilim kakaolu kekin seni öldürebileceğini biliyor musun? Tıbbi olarak mümkün bunlar."

Kahkahalarla gülüyordu.

"Yok daha neler! Mızmız doktorların, ömürleri boyunca acı nedir görmemiş insanların uydurmaları bunlar."

"Ama gerçek. Yaşamış olanlar var bunu. Ben de kısmi olarak yaşıyorum aynı şeyi çocukluğumdan beri."

"Biri sana öyle demiş, sen de saflık edip inanmışsın. Minicik, zayıf çiçekler bunlar. Senin gibi koskoca bir adama ne yapabilirler?"

Nur'a "polenler"den bahsetmeye cesaret bile edemiyordum. O, çiçeklerin dahi zarar veremeyecek kadar küçük oldukları gerekçesinden doğan basit bir mantıkta takılıp kalmıştı bir kere.

"Sen de küçük, zayıfsın Nur," diyordum. "Ama benim için dünyaya bedelsin."

Burun kıvırıyordu.

"Hepsini uyduruyorsun bunların. Çiçek sevmeye niyetin yok senin de ondan. Bahane arıyorsun. Ama göreceksin, sevdireceğim sana çiçekleri."

Sabah tıraş olmak için banyo dolabımın kapağını açıyordum ve gümüş tıraş takımımın içini bir avuç toprakla dolu buluyordum.

"Nur, Allah aşkına, ne arıyor toprak benim gümüş tıraş tasımın içinde!"

"İçinde çiçek yetiştiriyorum."

"Dolapta mı?!"

"Öyle, karanlıkta, izbede yetişen bir çiçek o. Sen bilmezsin."

İçeride kendi kendine söylendiğini duyuyordum:

"Gümüş tıraş takımıymış, çok lazım sanki!"

Dolaplarımı her gün yeniden düzenlenmiş buluyordum. Gömleklerimi bir gün, asılı olacakları yerde kravat çekmecemde katlanmış, bir gün, pantolon dolabımda bir kenara atılmış buluyordum. Karavatlarım çorap çekmecemde, çoraplarım evrak dolabında oluyordu.

"Ne var sanki; değişiklik fena bir şey mi?" diye omuz silkiyordu Nur.

Nur'a arkadaş olsun diye bir akşam ona hediye olarak eve bir muhabbet kuşu getirdim. Nur kuşu kafes içinde görünce kıyamadı, salıvermek istedi. "Onlar evde bakmak için, süs kuşu, Nur; dışarıda yaşayamazlar. Ölürler" deyince, üzülerek de olsa, vazgeçti. Evde Filistin toprağında yetişen çiçeklerin her biri, Filistin'in yağmalanmış köylerinden birinin adını taşıyordu. Nur, ilk çocukluğunu geçirdiği, fakat artık geriye adından başka bir şey kalmamış olan kendi köyünün adını, Yabna'yı, çiçeklerden hiçbirine kıyıp, layık görüp de verememişti. Kuşu kafes içinde görünce hiç düşünmeden "Yabna" dedi. Kuşumuz Yabna, Nur gibiydi; ne gidebiliyor, ne kalabiliyordu Nur'un gözünde.

Nur başında doğru dürüst bir büyük olmadan, çok başıboş yetişmişti. Zannediyorum başına buyrukluğu, kendisine bu derece sahipliği de bundandı. Hiçbir düzene, kurala,

sınıra gelemiyor, ev hayatını evin duvarları da dahil olmak üzere çok yadırgıyor, eve bir türlü sığamıyordu. Halbuki Nur Cenin'de bir kilometrekarelik alanda on üç bin kişiden fazla kaldıkları ve kalabalıktan daha büyük problemleri olduğu mülteci kampında ve benzeri berbat yerlerde kalmıştı. Buralara çok rahat sığmıştı, ama şimdi benim evime sığamıyordu.

Fazla büyük olmayan evimde artık ortalığı birbirine karıştıracak şey kalmayınca, Nur'u belki orada açılır düşüncesiyle sabahları benimle birlikte şirkete götürmeye başladım. Burada çekmecelerime dokunmak istemeyen Nur önccleri oflayıp puflադı, iş sözleşmelerini kenarlarına çizdiği desenlerle süsledi; imalathanemizde, şirkette, satış büromuzda ileri geri gezinip durdu. Bir ara, odamda asılı bir tabloya takılıp kaldı.

"Yasef, nedir bu?"

"Müthiş, değil mi? Birkaç yıl önce İran'dan alıp getirmiştim."

"Yasef, bu Arapça yazılmış bir kelime-i şehadet!"

"Evet, öyle. Yazı İranlı ünlü bir hattata ait hem de. Şu yazı stilinin özgünlüğünü, kenardaki tezhip desenlerinin güzelliğini görüyor musun?"

"Sen bunun ne anlama geldiğini biliyor musun? İçeriğini, ne ifade ettiğini biliyor musun?"

"Pek tabii biliyorum. Ne sakıncası var?"

"Yani, şimdi bu sadece bir sanat eseri sana göre, öyle mi?"

"Sadece bir sanat eseri değil; özel bir sanat eseri, değerli bir parça."

Nur "sanat"a duyduğum saygıyı, hayranlığı bir türlü

anlayamıyordu. Nur'un dünyaya karşı salt pratik çözümler üretmeye yönelmiş bakışı artık kemikleşmişti; ona sanatı anlatmak, çoktan eprimiş, yırtılmış bir kumaş üzerine altın iplikle nakış dokumaya çalışmak gibiydi. Nur kelime-i şehadetin ne demek olduğunu çok iyi biliyordu, ama belki ömründe hiç, bir hat eseri, hatta sanat eseri görmemişti. Beni roman okurken görünce "Madem gerçek değil, hem madem kendin bile gerçek olmadığını kabul ediyorsun, o zaman ne diye okuyorsun?" diye soruyor, ekliyordu: "Biyografiler gerçekmiş, bari onları okusana!".

Nur bir keresinde de imalathane duvarlarından birinde asılı bulduğu bir levhayı getirip önüme koydu. Sesinde aynı anlaşılmaz öfke, sordu:

"Nedir bu?"

"Arapça yazılmış bir bereket duası. Bizim çalışanlardan biri getirip asmıştı. Ayrıldı sonradan işten. Sağolsun, duayı bıraktı giderken."

"Bir işçi bunu getirip sana ait iş yerine astı; sen de hiçbir şey demedin, öyle mi?"

"Canım, neden bir şey diyeyim? Kötü bir şey değil ki, dua bu. İstemediğim bir slogan, çıplak bir kadın resmi, bir futbol takımının fotoğrafı falan olsa izin vermezdim."

"Bu, bir Müslüman duası. Yahudi değil misin sen?"

"Dua duadır, Nur. Duanın Müslümanı Yahudisi putperesti olur mu?"

Bir an durdu, sonra itiraz etti:

"Müslümanı, Yahudisi, Hristiyanı neyse, ama duanın putperesti olmaz!"

"Bilmem. Bence bir sakıncası yok."

Yine durdu.

"Tamam, inanca saygına diyeceğim yok. Sık sık, hatta benden fazla, 'Allah', 'nasip', 'kısmet', 'hayır' deyip durmanı da anlıyorum. Ama duaya senin bir inancın olduğunu bilmiyordum. Söylesene, Yahudi veya Musevi veya başka bir şey diye tanımlıyor musun sen kendini?"

Hemen cevap veremedim. Açıkçası bu soruyu kendi kendime sorduğum, kendimi tanımlamam gerektiği olmadı hiç. Pek dua ettiğim yoktur. Cumartesileri sinagoga gitmem, bütün gün çalışırım. Hamursuz'u da, Tişabeav orucunu da, Taanit'i de tutmam. Her sabah gün doğmadan önce kalkarım, ama Tefila'yı kılmam. Yomkipur'da bağışlanma dilemem. Fakat bizim Roş Aşana dediğimiz Musevi yılbaşını, arkadaşlarımla kutlarız bazen. Kutsanmış şarap içeriz. Bazen de Şalom gazetesini okurum. İbranice'yi iyi bilirim. Liseyi, Kuledibi'ndeki Musevi Lisesi'nde okumuştum. Kipur'da şofor dinlerim. Üstelik, hoşuma da gider şoforun sesi. Dolabımda değişik renklerde kipalardan bir koleksiyon saklarım. Bir kez de, Tsom Gedalya'nın hayatını okumuştum. Cuma akşamı tavuk veya balık yediğim de vakidir. Diasporada olduğumuz söylendiği zaman başımla tasdik ederim.

"Evet," dedim. "Dindar sayılmasam da Yahudi olarak yetiştirilmiş bir adamım ben. Yahudi midir değil midir bilmem ama bir Tanrı'ya da inancım var üstelik."

Bende yeterince ilgi çekecek özellik bulamayan, beni eleştirmekten, üstüne üstlük de eleştirilerine istediği gibi cevaplar alamamaktan sıkılan Nur bir süre sonra oturduğu yerden Arap asıllı yaşlı bir emektarımıza musallat olmayı huy edindi. Nur bu sefer beni sorgulayıp durduğu zamanlardaki gibi ciddi, asabi değil, bilakis muzır, muzipti. Yine de bir çeşit saldırganlıktı bu yaptığı. Alay ettiği aslında neydi, bilmiyo-

rum. Nur, anadili Arapça olan bu adamcağıza her gün imzasız mektuplar yazıp masasına bırakıyordu. Ahmet Bey'in sabahları söylenen sesini odamdan belli belirsiz işitiyordum:

"Yahu, deli olacağım! Kim yazıp bırakıyor bu mektupları her sabah? Çıksın ortaya, erkekse!"

Sevgili Ahmet bey,

İş ahlakınıza, dikkatinize, ciddiyetinize hayranım. Her gün çalışmalarınızı yakından takip ediyor, büyüyünce ben de aynı sizin gibi bir muhasebeci olmak istiyorum. Bunun için çaba sarf etmeye şimdiden başladım; mesela dün, kırtasiyeye gidip sizin şu siyah dolma kalemlerinizden aldım kendime. Bugün de sol elimde, onu aynı sizin tuttuğunuz gibi tutacak, hatta elime sizinle birlikte alıp siz bırakınca bırakacağım. Ne dersiniz, böyle devam edersem, sizin kadar iyi hesap görmeye başlar mıyım bir gün?

Bu arada, dün kahvenizi yudumlarken gözlerinizi kapatıp başınızı arkaya atma şeklinize hayran kaldım. Bu ikindi dörtte kahvenizi yine masanıza getirttiğinizde, lütfen aynı hareketi benim için tekrarlayın. Çok yakınınızda, sizi izliyor olacağım.

Hiç merak buyurmayınız, size tez zamanda yeniden yazacağımı ümit etmekteyim.

Not: Dünkü gri kravatınızı da çok beğendim. Şimdi ben de gidip aynısından alacağım.

Hürmetlerimle,
Takipçiniz

İş yerinde herkes Arapça bilen bu hınzırın kim olduğunu anlamaya çalışıyor, hatta masaya mektupları bırakanın kim olduğunu bulabilmek umuduyla işe vaktinden evvel geliyor, aralarından kimin Arapça bilip de bunu sakladığını çözmek için uğraşıyor, birbirlerinden kuşkulanıp duruyor, kısacası, şirkette bir süredir bir "Arapça" muhabbeti sürüp gidiyor, ama kimse, hiç kimse, benim herkese yukarıdan bakan, etliye sütlüye karışmayan, şirkete herkesten önce girip herkesten sonra çıkan, mağrur, ciddi, zarif Arap karımdan şüphe etmeyi aklına getirmiyordu.

Zannediyorum çalışanlar Nur'un şirkette gerçekten bir işe yaradığını, hatta işlerin yürümesinde etkili bir rol oynadığını sanıyorlardı.

Ne var ki, şirketin dibine doğru hızla indiği çöküş Nur'un umrunda bile değildi. Onun aklı uzakta, çok uzaklardaki topraklarda, Türkiye'nin on beş bin kilometre güneydoğusundaydı.

Gerçek

Yasef'in alerjisi çiçeklere, daha doğrusu polenlere; ama toprağa değil. Ne de olsa kimsenin toprağa alerjisi olamaz. İşte Nur da bunu anlayamıyor. Yasef'e diyor ki:

"Toprak olmasa çiçek olmazdı. Toprağa alerjin yok ya! O zaman çiçeğe de olamaz."

"Ama toprak çiçeği veriyor ya, sen ona bak! Çiçekler, ağaçlar, otlar olmasaydı toprak çok kuru olurdu. Ama toprak ölü değil. Kendisinden başka canlılar veriyor."

"Hadi canım, sen topraktan ne anlarsın! Toprak tek başına da diridir, canlıdır."

"Çiçeklerden anlayan sensin, toprağı anlayan da sen olmalısın," diyor Yasef. "Ama aralarındaki ilişkiyi nasıl bu kadar rahat göz ardı edebilirsin?"

Nur haykırıyor:

"Göz ardı eden kim! Ben bu ilişkiyi gözüne sokmak için çırpınıyorum!"

Yasef'se hiç haykırmıyor.

Bunu ben anlatıyorum.

Yasef Nur'a yavaşça:

"Biliyorum," diyor. "Anlatmana gerek yok. Sen aslında beni sevmiyorsun."

Üçümüz de susuyoruz.

Sustuğumuz her yerde öyküler diriliyor.

Roman

Babamın ben çocukken yurt dışına, şehir dışına, bilmediğim yerlere bilmediğim ve ilgilenmediğim nedenlerle seyahatleri olurdu. Annem de bazen ona eşlik ederdi. Bana evde babaannem bakardı.

Bilmiyorum yine nereye gitmişlerdi. Annem yola çıkmadan evvel beni tekrar tekrar dönüp öpmüş, kucaklamış, her ne kadar babaannemin bana gözü gibi bakacağından hiç kuşkusu olmasa da, beni ilaçlarımı her gün almayı ihmal etmemeye karşı sıkı sıkı tembihlemişti.

Bir gün babaannem, ara ara hep yaptığı üzere, beni elimden tutup dışarıya, dolaşmaya çıkardı. Sakin, güzel bir bahar günüydü. Yan yana, ağır ağır, bir parkın içerisinden geçiyorduk. Birden nefesim tıkandı. Göğsüm taş kesildi. Öksürmeye başladım. Babaannem beni yaşından hiç beklenmeyen bir çeviklikle kucaklayıp derhal eve taşıdı. Kapıları, pencereleri kapattı. Beni alnımdan öpüp yatağıma yatırdı. Bir bardak suyla minik bir hap verdi. Annemin evde bazen çalıştırdığı, adını bilmediğim bir aleti odama getirip

fişe taktı. Aletin uğultusu zihnimi yoruyordu. Belki yorgun bedenimden de fazla...

Bir ara gözlerimi araladım. Bahar sözde dışarıdaydı; ama havası içeriye dolmuştu. Babannem Minha namazını yeni bitirmiş, yanımda dua ediyordu. Yattığım yerde kımıldamadan,

"Babaanne, sen olmasan ben ne yapacağım," diye mırıldandım.

Kulaklarım babaannemin şefkatle gülümsediğini duydu.

Gözlerim kapalıydı. Ama duyuyordum.

"Güzel çocuk, bir gün babaannen, diğer gün bir başkası, yanında mutlaka birileri olacak," dedi babaannem yavaşça.

Her zamanki gibi İbranice konuşuyordu.

"Güzel, anlayışlı, uysal Yahudi karın hep yanında olacak. İçindeki sevgiyi sana adayacak. Genç, güzel, sevgi dolu bir Yahudi kadın... Hep yanında olacak."

Gerçek

Akın mavi gözlerimden yine kuşkulanmış, bana verdiği sabunu vatanı onunla birilerine satarım korkusuyla geri almıştı.

Halbuki ben vatan nerede, nasıl, kime satılır, kaçtan satılır, bu işin piyasası nedir, ne değildir, primi nasıl olur, ne yapılır da yükseltilir; hiç bilmem.

Geçenlerde Yasef de sordu:

"Ferda, sen Abra Tekstil'i duydun mu hiç?"

"Valla," dedim, "biliyorsunuz, ben bu iş dünyasından, piyasa işlerinden hiç anlamam."

Sonra, sordum:

"Bu Abra, Abravanel'in Abra'sı olmasın sakın?"

"Abravanel nedir?" diye, ya sordu, ya cevapladı.

Ben anlamadım.

Roman

Sonra Nur birden konuşmaya başladı. Çocukluğunda susup susup, sonra o adını bilmediğim tuhaf yerlerde kendisini paralamak istercesine patlaması gibi, iş yerinde uslu bir kız edasıyla, hanım hanımcık oturup ortalığı işgüzarca karıştırması gibi, evde yoktan yere huysuzlanıp her yeri birbirine katması gibi, Nur birden konuşmaya başladı.

Nur gidemiyordu; Nur kalamıyordu. Nur her gün doluyordu, içi içine sığmıyordu, içi içinden taşıyordu; boşalamıyordu. Nur her gün daha çok hırçınlaşıyordu. Bazen odasının kapısını kilitleyip içeride saatlerce sesini çıkarmadan oturuyor, bazen bana kızıp kapıları çarpıyor, çıkıp gidiyordu. Ama, aslında gidemiyordu... Nereye gitse kendisini de beraberinde götürüyordu. İşin içinden çıkamıyor, ama çıkıp da gidemiyordu.

Akşam evimize girip de kapıları kapattığımızda Nur odanın içinde deliler gibi dönüp durmaya başlıyor, ellerini kollarını histerik hareketlerle sağa sola sallıyor, yürürken bir yandan da çıldırmışçasına, durmazcasına konuşuyordu.

"İpek bluzlarmış, terliklermiş, ayakkabılarmış, fularlarmış; mutlu olacağımı mı zannediyorsun sen benim böyle?! Söyle, ne sanıyorsun sen beni?"

Nur dolaplarını, çekmecelerini açıyor, içindekileri haşince bir bir boşaltıyor, bunları öfkeden tir tir titreyerek eline alıyor, önce, aklından hepsini tutup parçalamayı geçiriyor, sonra, dünyanın başka yerlerinde insanlar yiyecek ekmek bulamazken onun ipek bir bluzu parçalamasının akıl almaz bir israf, bir ihanet olduğunu düşünerek bundan vazgeçiyor, ama ne yapacağını da bilemiyor, hırsından, eline ne geçerse ayrı bir tarafa savuruyor, yine de teselli bulamıyordu.

"Neden aldın bana bunları, söyle! Ne diye aldın?!"

"Nur, sana hiç de fazla kıyafet almadım. Birkaç parçadan fazla şey yok orada."

"Birkaç mı?! Sen buna birkaç mı diyorsun, fazla değil mi diyorsun?! Sen, sen, sen, sen insanlar nasıl"

"Nur, sana aylardır tek çöp almadım, biliyorsun. Üstelik, en son almayı denediğim birkaç şeyi de ne yaptığını hatırlatırım..."

"ne yapacağım ben bunca şeyi, söylesene! Ben, ben kolyeyi ne yapayım, üzerinde altın olan saati ne yapayım, ben bibloyu üzeri işli yeleği sedef kutuyu süet ceketi gece lambasını el kremini bileziği saten yorganı dantel örtüyü"

"Hiçbiri sandığın gibi değerli değil bu saydıklarının."

"Değerli değil demek! Ne işe yarar peki bunlar? Madem bunlar hiç değerli şeyler değil, orada, orada"

Tıkanıyor, konuşamıyordu.

"Orası orası Nur, sen şu an burdasın. Ne yapacaktın yani, üzerinde tek bir eski elbiseyle mi gezecektin burada

da? Geldiğinde alınmış birkaç eşya, birkaç ihtiyaç, hepsi bu! Fazladan, lüks hiçbir şeyin yok senin, inan bana."

"Sen buna ihtiyaç mı diyorsun?! Sen, sen...."

Nur iki eliyle başını iki yandan sıkıca kavrayıp odanın içinde kontrolsüzce geziniyordu.

"Çıldıracağım! Çıldıracağım!! Sen şu an, şu dakikada orada neler oluyor, biliyor musun?! İnsanlar ne halde yaşıyor, niçin, nasıl mücadele veriyor, biliyor musun? Umrunda mı hiç?! Sen hiç, sen hiç...."

Nur durup, titreyen ince parmaklı elleriyle bir bardak su içiyor, sonra bana dönüyor, siyah gözlerini üzerime vahşi bir kaplan gibi dikip, saldırırcasına konuşuyordu:

"Sen hiç, hiç canlı kalkan olarak kullanılan çocuk gördün mü? Bir direğe bağlanmış, sallanan, her yanından yara almış, kan içinde, ama hâlâ yaşayan, can çekişen, o halde gün boyunca oradan oraya sürüklenip duran çocuk gördün mü?! Söylesene, gördün mü?! Canlı canlı gömülen insanlar gördün mü? Bir meydanda yan yana yatırılan, sonra da üzerlerinden hepsinin pestili çıkana kadar tank geçen onlarca yaralı, bir yere kaçamayan insan gördün mü? Çığlıklarını duydun mu?!"

Gözleri ateş saçmak herhalde budur. Nur'un siyah, simsiyah gözleri bir yanıp bir sönüyor, parlıyor, parlıyordu. Nur'un ince burnu, ince dudakları, ince kaşları, kendisini parçalarcasına attığını ta oturduğum yerden duyduğum kalbi gibi, sanki sürekli kımıldıyor, Nur'un gözlerinde yanıp sönen ışıklarla birlikte muvazenesizce hareket ediyor, çığlık atıyordu.

Nur konuşuyor, konuşuyor, konuşuyordu. Konuşurken bir yandan da hızlı hızlı soluk alıp veriyordu. İnce burnu-

nun ucu, ince dudaklarının kenarı titriyor, bu her daim incelip duran incelik, inceciklik içimi eritip bitiriyordu. Bu küçük, zarif yüze hayranlıkla bakıp,

"Hayır," diyordum olanca sakinliğim ve hayranlığımla, "görmedim."

"Merak da etmiyorsun, değil mi?"

"Hayır, etmiyorum."

Minik, minicik, narin kemikleri ince bir deriyle örtülü, yumuşak, ince parmaklı ellerini incecik tellerden bir yığın olan siyah saçlarının arasına alıyordu.

"Sen," diyordum, "sen inceciksin. Çok güzelsin."

Öfkesinden haykırıyor, duvarları yumrukluyordu.

"Asıl içimin nasıl ince olduğunu biliyor musun? Neden böyle olduğumu biliyor musun? Hiç merak ettin mi, hiç sordun mu? Sen benim annemle babamın nasıl öldüğünü biliyor musun? Ne yaşadığımı biliyor musun? Neyin içinde yaşadığımı biliyor musun? Söylesene, sen benim annemle babamın nasıl öldüğünü biliyor musun?!"

"Hayır, bilmiyorum."

"Üstelik merak da etmiyorsun, değil mi?"

"Sen buradasın ya, önemli olan o."

Sarsıla sarsıla, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlıyordu bu sefer.

"Sen benim nasıl burada olduğumu biliyor musun?! Biliyor musun?!"

Sonunda yorgunluktan bir köşeye büzülüp kalıyor, ince, incecik vücudu katlanıp tortop oluyor, Nur evin bir köşesinde, her an yok olup gidecek bir sabun köpüğü gibi, değersiz bir eşya gibi, minicik bir eşya gibi, küçülüyor, küçülüyor, küçülüyordu.

Yanına yaklaşıp, sesimin en yumuşak perdesinde konuşmaya başlıyordum.

"Sen minik, minicik, zayıf bir kızsın, Nur. Koskoca bir ülkenin yükünü narin omuzlarına nasıl yüklersin? Dünyanın herhangi bir köşesinde şu an korkunç şeyler yaşanıyor olabilir. Ama sen, şimdi buradasın. Olanlardan mesul değilsin. Hiçbiri senin suçun değil. Hiçbiri senin mesuliyetin değil. Olmayacak da. Elinden gelen bir şey yok. Evet, kimsenin istemediği acı şeyler yaşandı, yaşanıyor. Ama bu acı şeylerden her zaman, her yerde olacak. Etrafına bak, her tarafta var benzer acılar. Her yanda. Ama sen etrafına bakmaktan, kendine bakamıyorsun. Yemiyorsun, uyumuyorsun, sıhhatine dikkat etmiyorsun, vücudunu harap etmek için elinden ne gelirse yapıyorsun. Kendine zarar vermekten başka işe yaramıyor bu yaptıkların. Filistin şimdi uzakta, çok uzakta. Sen, buradasın. Şimdi yaşadığın ülkeye, yaşadığın şehre, eve dönüp baktın mı hiç? Sen, asıl sen neredesin, sen ne yaşıyorsun, senin yaşadığın yerde olup biten ne, hiç düşündün mü? Bir an olsun Filistin'i unuttuğunda, geriye ne kalacak, senden ne kalacak, düşündün mü? Ama sen yalnızca tek bir şey düşünüyor, etrafındakileri görmüyorsun. Seni bulduğumda aklın, gözlerin, ruhun yerde, bir çalı parçasıyla eşeleyip durduğun topraktaydı. Hâlâ aynı yerdesin, gözün topraktan başkasını görmüyor."

"Sen, dedi öfkeyle, o toprakta, o toprağın altında ne var, ne oldu, biliyor musun?"

"Sen, toprağın üzerinde ne var, görüyor musun? Bir kez olsun gözlerini topraktan yukarı çevirip neler oluyor diye baktın mı? Toprağın üzerini, gökyüzünü, daha ötesini, başka bir gözle incelemeyi denedin mi? Sana şu an Filistin

dünyanın en önemli meselesiymiş gibi gelebilir. Doğrudur, önemlidir de muhakkak. Ama başka insanların başka yerlerde başka acılardan daha az muzdarip olmadıklarını garanti edebilir misin? Şu an daha büyük bir meseleyle uğraşan birilerinin var olmadığından emin olabilir misin? Belki şimdi, içinde bulunduğumuz boyuttan çok uzaklara açılmış birine de, bulunduğu yerden Filistin meselesi nispeten ufak görünüyordur. Düşün ki bugün dünyayı uzaylılar istila etse, şu savaşlar, gözümüze şimdi büyük görünen ülkeler arası sorunlar ne ehemmiyetsiz kalır, öyle değil mi?"

"Sen içinde bulunduğun küçük yerden büyük meseleler hakkında nasıl fikir sahibi olacağını düşünüyorsun?"

"Düşünmüyorum. Ama, vatan, uğrunda ölen varsa vatandır düşüncesinin dışında bir şeyler de olabilir ihtimaline dikkatini çekmek istiyorum. Toprağın toprak olması için ille de kanla ıslanması gerektiği yanlış olabilir diyorum."

Nur bu sefer elini yumruk halinde kapıya vurup camları yere indirdi.

"Elime bak; kan! Çok üzüldün, değil mi? Sanki senin canın yandı. Senin o hep 'minik, minicik' deyip durduğun bir cam kırıntısı elime girecek, girmiştir diye aklın başından gidiyor. Sen bunu acı sanıyorsun, değil mi? Ama sen, sen acı çekmek demek ne demektir, bilir misin?"

"Peki," dedim, "sen, sen babanın tırnaklarıyla uğraşıp didinerek kurduğu şirketi batırmak, ne demektir bilir misin? Babanın ömrünü verip sonra sana emanet ettiği emeklerini, on yıl içinde yerle bir etmek, ne demektir, bilir misin? Sen, yanında çalıştırdığın insana ay başı geldiğinde çıkarıp maaşını verememek, nedir bilir misin? İşçinin o

akşam evine eli boş döneceğini bilmek, bayramda çocuğuna alacağına söz verdiği elbiseyi alamayacağını bilmek, ve bundan sorumlu olmak, nedir bilir misin?"

Nur hışımla ayağa fırladı.

"Ticari bir şirketle vatanı nasıl bir tutarsın?! Sen, kendine bakmaktan, etrafına dönüp de baktın mı hiç? Bir akşam olsun, dünyada neler oluyor diye merak edip haberlerin karşısına geçip oturdun mu? Bir kez olsun, vatan.... Ama tabii, sen vatan nedir, ne bilirsin ki?"

"Sen varsın, ben varım," dedim. "Bir de 'şu an' var. Ben bunu biliyorum."

Sorun şu ki, o sıralar Filistin'de yine bir şeyler olmaya başlamış, Nur da...

Gerçek

"Bir dakika, bir dakika," diye araya girdim, "'Filistin'de bir şeyler' diyorsun yine, atlayıp gidiyorsun sonra. Masal gibi geliyor bütün bu anlattıkların. Ayaklanmadan mı bahsediyorsun? İhtilalden mi? Sene kaç?"

Omuz silkti.

"Bilmiyorum. Ben Nur'un ince kaşlarını anlatıyorum sadece."

"Deli olacağım!" diye bağırdım. "Günlerdir kitapları, ansiklopedileri karıştırıyorum. İhtilal hareketlerini bir bir not ediyorum. Seninse, dünyadan haberin yok! Nur senden parayı ne için istedi, onu bile merak etmiyorsun. Silah almak için mi, kaçmak için mi, yiyecek için mi; o sırada İsrail'de, Filistin'de arka planda neler oluyordu; hangi dönemde, hangi yıllar arasında yaşandı bütün bunlar?"

Kayıtsız,

"Bilmem," diye cevap verdi.

"Bu 'bilmem, bilirim' takıntısı nereden geliyor, onu da anlamıyorum zaten. Bir 'ben bilmem, sen bilmezsin, o bilmez'dir gidiyor. Sonra, dikkat ediyorum, 'anlamak' ve

'bilme'yi sürekli peş peşe kullanıyorsun. 'Ne olduğunu benim anlamadığım ve muhtemelen kendisinin de anlamadığı', hemen peşinden de 'Ne olduğunu benim bilmediğim ve muhtemelen kendisinin de bilmediği' diyorsun. İkisi arasında bir bağlantı mı kurmaya çalışıyorsun? Bilmek anlamak mıdır diye mi sormak istiyorsun?"

"Bilmem."

"İnsan bilmediği şeyi anlar mı Yasef?"

"Bilmiyorum."

"Uyduruyorsun sanki tüm bu anlattıklarını," dedim. "Hiçbiri gerçek değil, değil mi? Hepsi öyle flu ki. Belki Nur bir şekilde var, ama Filistin falan yok arkasında. Bu yüzden de derleyip toparlamakta güçlük çekiyorsun."

"Anlamıyorsun," dedi. "Dışarıdakilere benzedin yine. Beni hiç dinlememişsin. Arkana yaslan, baştan anlatayım:

Roman

Sesi düş değildi; düşten uyanmak gibiydi. Hani, tuğlaların arasından zayıf bir papatya boynunu uzatır, hiç beklenmedik bir anda, hiç beklenmedik bir yerde boy gösterir ya; öyle işte.

Çok narindi; çok sağlamdı. Rüzgâr ne taraftan eserse essin, kendi bildiği yönde havalanmakta ısrar eden kuş tüyü gördün mü sen hiç?

Nur yürümüyordu, süzülüyordu. Nur sanki hiçbir uzvunu kımıldatmadan hareket ediyordu. Nur nereye gitse mekân değişip ona uyuyor, Nur'un arkasında zayıf bir fon, dekor oluyordu. En şaşaalı mekânlar bile Nur oradan ayrılınca birden sönüyor, boşalıyor, koflaşıyordu. Nur duruyordu; yollar, odalar, salonlar, koridorlar, sokaklar sürekli Nur'un arkasında kayıp gidiyordu. Nur değişmiyordu; eğilse de dikilse de uzansa da aynı kalıyordu. Nur'un vücudu hangi şekil içinde olursa olsun hep havaya yaslanıyor gibiydi, boşluğa asılı kalıyor gibiydi; Nur'a saran hava Nur'a hep bir yastık vazifesi görüyor, Nur'u istediği yere onun hareket etmesine hiç gerek kalmadan taşıyordu. Nur hareket etmiyordu, vücudu havada kayar gibi süzülüyordu.

Nur benim yoksun olduğum bütün renklere, bir bir, haizdi. Onda her şeyden bir parça vardı. Hiçbir konuda ne tam bir ilgisi, ne de tam bir tahsili mevcuttu halbuki. Doğru düzgün bir eğitim görmediği gibi, okumaya da ne vakit ne fırsat bulabildiğini zannediyorum. Fakat her türlü insanla oturup kalkmasını bilecek, her seviyedeki konuşmayı cahilliğini sezdirmeden uzun süre idare edebilecek kadar akıllıydı. Nur'un elinden her şey, biraz geliyordu. Buna rağmen, bütün olan oydu. Muhteristi, ehl-i aşk idi, ama alevleri dışarıdan değil, içeriden yanıp tutuşuyordu. Kendisinde başlayıp kendisinde bitiyordu. Varlığı kendisi dışındaki hiçbir şeye bağlanmıyordu.

Aynı anda, benim bir tanesinin bile altında ezildiğim bu renkleri hep birden, hiç etkilenmeden üzerinde taşıyor, yine de kendisi olarak kalabiliyordu. Aynı anda hem çok ciddi, ağırbaşlı, hem çok muzip olabiliyordu. Şirkette bizi terleten işlerle alay edebiliyor, koskoca kerli ferli Ahmet Bey'le oyuncak gibi oynayabiliyordu. Eve gelince Yabna'ya dünyanın en tatlı sesiyle yem veriyordu. Nur'un püf noktası bunların her birini ayrı ayrı yapabilmesi değildi; bunların her birini ayrı ayrı yaparken diğer özelliklerine hâlâ bu kadar sadıkane sahip olabilmesiydi. Nur katı halde de, sıvı halde de, gaz halde de, Nur'du. Hem sade, hem rengârenkti.

Onu alıp içime götürdüm. Orada sadece Nur ve ben yaşıyorduk.

Gerçek

"Hep durum, hep durum!" diye bağırdım. "Üstelik de aynı terane! Olaylar nerede? Sen neredesin? İnsan, arada, olayla durumun arasındaki o hassas noktada değil midir? Sen olayları dışlayıp, sadece durumun içinde nasıl yaşarsın? Bırak Nur'u, bana neler olduğunu anlat. Nur'u sen mi öldürdün?"

Roman

Nur evden ve şirketten dışarı çıkmaya başladı. Diyorum ya, Nur'un kepenkleri öyle birden sonuna kadar indirip, sonra bir gün tamamen açmaya, kendisini içeri kapatıp, sonra, sanki yıllardır her sabah zaten dışarı çıkıyormuş gibi, hiç yadırgamadan, zorluk çekmeden, ansızın çıkıp yürüyüp gitmeye, oradaki halihazır kalabalığa kendi acemiliğini hiç sezdirmeden karışması gibi, hayrete şayan bir kabiliyeti vardı. Nur aylardır, bana babaannemi hatırlatan bir inatla tek kelime etmediği, öğrenmeye hiç yanaşmadığı Türkçe'yi kaşla göz arasında yavaş yavaş sökmeye bile başladı.

Nasıl, ne aralık, bilmiyorum. Oldu işte. Nur gibi. Ya da, "su gibi" mi demeliydim?

Artık silkinip ayaklanması gerektiğini söylemiştim. Benim dediğim gibi değil, ama kendi bildiği şekilde, birden silkinip doğruldu. Bir sabah giyinip kuşandı –bu da onun bildiği şekilde, benim dediğim değil– ve sanki yıllardır İstanbul'da yaşıyormuş gibi, tek başına kapıdan çıkıp gitti. Nereye, nasıl; sormadım.

Nur o kendisine has maharetle İstanbul'da, hatta

Türkiye'de yaşayan Filistinliler'i bulundukları yerden birer birer bulup çıkardı. Türkiye Ürdün, Suriye gibi değildir; fazla Filistinli de, herhangi bir Filistin hareketi de olmaz öyle pek buralarda. Bizim İsrail'le ilişkilerimiz ülke olarak daha farklı, belki biraz da daha şanslı konumdadır. E, komşu bile değiliz biz İsrail'e. Bizim bu ikisiyle sorumuz da, sorunumuz da, pek yoktur.

Evde olduğum zamanlarda Nur'un telefonda bazen Arapça, bazen İbranice, bazen de yarım yamalak bir Türkçe'yle konuşan sesini duyuyordum.

"İyi günler efendim," diyordu. "Benim ismim Nur Abravanel. Annem Filistinli, babam ise İsrailli bir Yahudi'dir. Ben gazeteciyim. Mesleğim dolayısıyla şu sıralar İstanbul'da ikâmet ediyorum. Türkiye'de yaşayan Filistin kökenli insanlar üzerine bir yazı dizisi hazırlamaktayım. Yardımınıza ihtiyacım var."

Karşısındakiler hem kim ise onları ikna ediyor olmalı ki elindeki deftere isimler, adresler, numaralar kaydedip duruyordu. Birkaç dakikaya kalmadan başka bir numarayı çevirdiğini işitiyordum:

"İyi günler efendim. Ben Nur Abravanel. İsrail'de yaşıyorum; bu hafta turist olarak Türkiye'yi gezmeye geldim. Gelmişken, yıllardır görmediğim kuzenimi de ziyaret etmek istiyorum. İsmi Quasem Safad. Öğrendiğime göre üniversitenizde öğrenciymiş."

Gerçek

"Bazı resmî kayıtları inceledim," dedim. "Hiç de senin anlattığın gibi değil görünenler. Bir kızınız varmış. Bundan neden hiç bahsetmedin bana?"

"Ah, evet," dedi. "Şermin. Şermin'den bahsediyorsun sen."

"Evliliğinizin sadece kâğıt üzerinde olduğunu söylediğini sanıyordum."

"Evet, öyle. Tek amacım Nur'u biraz olsun koruyabilmekti."

"Şermin kim peki? Üvey kızın mı?

"Öyle de denebilir."

"Nur'un kızı mı yani? Nur kızıyla birlikte mi gelmişti İstanbul'a? Yoksa Türkiye'de başka birinden mi oldu kızı? İmran'la Nur'un çocuğu muydu bu?"

"Hayır. Ne annesi Nur'du, ne de babası bendim Şermin'in. Ama bizim çocuğumuzdu Şermin. Ya da, bizden başka hiç kimsenin çocuğu değildi."

"Evlat falan da edinmemişsiniz onu ama."

"Doğru. Öyle bir işlem olmadı."

"Daha fenası da var. Okuduklarıma göre ona o kadar kötü davranıyormuşsunuz ki kızcağızı elinizden alıp yetimhaneye yerleştirmek zorunda kalmışlar. Kıza resmen işkence etmişsiniz ikiniz bir olup."

"Ah şu resmî kayıtlar," dedi. "Tıbbi tanılardan, hatta pantolon ütüsünden bile beterler."

Roman

Nur o sabah bir grup Filistinli kadınla buluşacaktı. Türkiye'ye kimi evlenerek, kimi çalışmak üzere, kimi de öğrenci olarak gelmiş, her yaştan bir grup kadındı bunlar. Kimsenin ilgisini çekmemek için Sultanahmet Camii'nin üst katında toplanmaya karar vermişlerdi. Caminin bu saatte pek kimsenin uğramadığı kadınlar mahallinde birlikte mevlüt okumak bahanesiyle bir araya gelecek, konuşacakları her ne ise burada gizlice, sessizce görüşüp sonra ayrılacaklardı. Nur'la Alemdar Yokuşu'ndan soluk soluğa yukarı çıkıyorduk. Bu, Nur'un Sultanahmet'e ilk gelişiydi. Ona işi bittikten sonra beraber Ayasofya'yı, Yerebatan Sarnıcı'nı, Topkapı Sarayı'nı mutlaka gezmemiz gerektiğine dair diller döküyor, bu yerlerin tarihî değerinden, emsalsiz güzelliğinden dem vuruyor, İstanbul'un ne kadar önemli bir noktasında bulunduğumuzu anlata anlata bitiremiyordum. Nur ise söylediklerime aldırış etmiyordu. Tek derdi bir an önce camiye varıp telefonda görüştüğü kadınlarla kazasız belasız buluşabilmekti.

Nur onu üst kata çıkan merdivenlerin önüne götür-

düğüm an ardına bakmadan basamaklarda kayboldu. Bu arada yanımda bitiveren bir adam bana üst kata çıkamayacağımı, burasının bayanlara ayrılmış olduğunu tekrarlayıp duruyordu. Beklemekten başka yapacak işim yoktu; caminin zaten her zaman hayran olduğum çinilerini seyre dura dura içeride amaçsızca gezinmeye başladım. Sanıyorum henüz öğle ezanı bile okunmamıştı. İçeride, bir köşede kitaplığın tozunu alan bir görevliden başka kimse yoktu. İşlemeleri nefesimi kesen sedef kakmalı kürsünün önünde kalakalmıştım ki, mermer sütunun arkasına saklanmış eğri büğrü bir gölge gözüme çarptı. Şekilsiz gölge hafifçe kımıldayınca ne olduğunu anlamak üzere yanına doğru yol aldım. Bir çift iri, siyah, ürkek gözle burun buruna geldik.

Bu, başına sardığı hırkasının altına tüm vücudunu ikiye katlayıp saklamış, ezilip büzülmüş, etrafa korkuyla bakan küçük bir kız çocuğuydu. Üzerine çok büyük gelen eski ve yer yer yırtık hırkanın, erkek çocuklarının o zamanlar bazı okullarda giydiği üniformanın bir parçası olduğunu mesleki tecrübemle görür görmez anlamıştım. Ne var ki kızın üzerinde bu hırkadan başka bir şey yok gibiydi. İçinde beyaz bir atlet ve altında da keten bir pantolon olsa da, bunlar dışarıdaki soğuk havayı düşününce kızı ısıtmak için çok yetersiz kalacak incelikteydi. Üstelik kızın pantolonunun altından görünen esmer ayakları da çıplaktı.

"Merhaba," dedim.

"Merhaba," diye yanıtladı.

"Ayakların üşümüyor mu?"

"Hayır."

"Bu soğukta bile mi?"

"Hayır. Üşümüyor."

Fevkalade tedirgindi.

"Bak ne diyeceğim," dedim. "Seninle dışarıdan bir çift çorap alıp gelelim mi?"

Başını şiddetle iki yana salladı.

"Hayır, teşekkür ederim. Ben iyiyim. Çoraba ihtiyacım yok."

Ne desem ikna olmuyordu.

"Annen baban neredeler?" diye sordum.

"Annem Eminönü'nde, çalışıyor," dedi. "Babam yok."

Kitaplığın tozunu alan görevli yanımıza yaklaşmıştı.

"Bu kızı sabah anası gelip bıraktı beyim," dedi. "Temizliğe gittiği evde kızı kabul etmemişler. İşi bitince gelip alacak."

Kızın gözleri yerdeydi.

Gözlerinin hizasında diz çöktüm.

"Söz veriyorum," dedim. "Caminin önündeki dükkânlardan birine gidip sana çorap alacağız ve oradan dosdoğru buraya döneceğiz."

Kız gözlerini kaldırmadan başını salladı.

Camiden çıkarken "Adın ne?" diye sordum. "Zeynep," dedi. Ayakkabılarını giymek üzere yere bıraktığında gözlerim bu iki biçimsiz nesneye takılıp kaldı. Zeynep'in ayakkabı diye giydiği şeylerden biri, üzerinde beyaz çiçeklerden bir bantı olan şeker pembesi, açık bir terlik, diğeri burnu aşınmış, siyah, çamurlu bir erkek ayakkabısıydı.

"Ayakkabıların neden birbirinden farklı?" diye sordum.

"İkisini ayrı çöplerden buldum çünkü," diye cevapladı.

Sorumun cevabını verdiğine tatmin olmuş görünüyordu. İçim titredi, ama sesimi çıkarmadım.

"Nerede oturuyorsunuz?" dedim.

"Üsküdar'da," dedi.

"Kaç yaşındasın Zeynep?"

"Sekiz."

"Okula gitmiyor musun peki?"

Bu sefer o, sesini çıkarmadı.

Nur gibi esmer, zayıf bir kızdı Zeynep. Üstü başı perişan, saçları karışıktı; ama bu haliyle bile çok güzel görünmüştü gözüme.

Sultanahmet Meydanı'nda önümüze çıkan ilk dükkândan içeri girdik. Bir elimde Zeynep'in eli,

"Bu küçük hanıma göre bir çift çorap arıyoruz," dedim.

"Efendim, burada çorap olmaz ki. Biz turistik eşya satıyoruz."

Canım sıkkın, etrafa bakındım.

"Yine de bir şeyler olmalı elinizde. Hiç mi çorap benzeri bir şey yok bunca eşya arasında?"

Satıcının gözleri porselen tabakların, kül tablalarının, cam şişelerin, lambaların, nargilelerin, kilimlerin arasında gezindikten sonra, muhtemelen dekoratif amaçla dokunmuş, kalın, yün, renkli, desenli bir örgü yığınının üzerinde durdu.

"İşte," dedi. "Bunlar var, çorap gibi ama... Olur mu bilmem..."

Yabancı turistlerin satın alıp muhtemelen evlerinde bir yerde duvara astıkları, rengarenk Türk motifleriyle işlenmiş, kalın yünden, kocaman çorapları çok değerli bir şey keşfetmişçesine, abartılı bir neşeyle alıp, gümüş bir kadeh gibi havaya kaldırdım:

"İşte bu! Harika, öyle değil mi?"

Zeynep ışıltısı gözlerinden tüm çehresine yayılan bir mutlulukla gülümseyerek başını salladı.

Dükkândan çıkınca:

"Ne dersin Zeynep? Bir çorba içip öyle dönelim mi camiye?" diye sordum.

Zeynep'in iri gözleri dehşetle açıldı.

"Hayır, ben aç değilim," diye bağırdı.

Sonra da yün çoraplarını elinden alacaklar diye korkuyormuş gibi, sıkı sıkı göğsüne bastırarak, cami avlusundan koşarak içeriye kaçtı.

Bir süre Sultanahmet civarında dolaşıp durdum. Her yerde Zeynep'e göre bir çift ayakkabı, palto, kazak, atkı, eldiven arasam da, etrafta turistik malzemeler satan dükkânlardan başka bir mağaza bulamadım.

Camiye döndüğümde Zeynep çoktan gitmiş, veya bu sefer daha iyi saklanabileceği bir yer bulmuştu. Nur'un onu bıraktığım merdivenlerden indiğini görür görmez yanına koştum:

"Bir kız var burda, Nur. Bulamıyorum şimdi. Ama sen de görmelisin onu mutlaka. O kadar..."

"Sus, dur biraz," diye azarladı beni Nur. "Hemen çıkmam gerek buradan. Ayrı ayrı çıkacağız dışarı diğerleriyle; ilgi çekmemeliyiz."

"Çok güzel bir kız, Nur. Senin gibi, esmer."

"N'olursun, sus! Kalabalıklaşacak şimdi içerisi. Kimse beni görsün istemiyorum. Sen de sakin dur biraz, yalvarırım."

Nur kendisini alelacele dışarı attı, hızlı hızlı yürümeye başladı. Yüzüme bakmıyordu bile.

"Çorapları yoktu, biliyor musun Nur," dedim. "Bu havada, çorapları yoktu. Ayakları çıplaktı."

"Ne var şimdi bunda?" dedi Nur. "Gazze'de her gün

ayakları çıplak yüzlerce çocuk görüyorum ben. Hepsinin de bundan daha büyük dertleri olduğuna eminim."

"Ama burası Gazze değil, İstanbul. Gazze'de hava hiçbir zaman bu kadar soğuk olmaz ki."

"İnanamayacaksın, neler bulduk," diye konuşmaya devam etti Nur bir yandan hızlı hızlı yürürken. "Buradan direk olarak İsrail'e ulaşabileceğimiz bir kanalımız olacak. İsrail'den de..."

"Nur, bir dakika, ne bu acele! İçinden yangından mal kaçırır gibi çıkıp kaçtığın caminin tavanına, duvarlarına bir kez olsun dönüp baktın mı sen bunca saat içinde? Bronz kapıları, caminin aşağısından yukarıya beş sıra halinde istiflenmiş tam iki yüz altmış adet yuvarlak kemerli pencereleri, içerideki ışığı, altın yaldızla yazılı muhteşem çinileri, mahfelin muhteşem oymalarını, kabartmalarını, mermer korkuluklardaki nefis taş işçiliğini, beş yüz yıllık çini panoları, bu çinilerdeki sayısız motiflerin çokluğunu gördün mü? Motifleri saymıyorum; ama sırf çiniler, kayıtlara göre tam yirmi bir bin kırk üç adet bu camide. Meşhur hattat Gubari'nin yazılarına dikkat ettin mi?"

Nur burun kıvırdı.

"Hayır, dikkat etmedim. Çünkü daha önemli işlerim vardı içeride. Ben sana Sabra veya Şatilla Katliamı'nda yürütülen nokta vuruşu operasyonlarında henüz üç aylık olan Ziyauddin bebeğin çok yakın mesafeden atılan mermilerle nasıl alnından vurularak öldürüldüğünü anlatırken bana bakıp, 'Dudakların incecik' diye cevap verdiğin zamanlardan hiç farkın yok şu anda. İsrail'de hahamlar, siyonist Yahudiler bile senden daha çok ilgileniyorlar bu katliamla; yıldönümlerinde onlar bile gelip anıyorlar ölen-

leri gözlerinde yaşlarla. Sen bana burada bronz kapılardan bahsediyorsun. Rakam mı istiyorsun; sen bu katliamda tam dokuz yüz doksan bir masum sivilin öldürüldüğünü, ama cesetlerin tanınmayacak derecede berbat halde olduğu için aralarından sadece üç yüz yirmi sekiz kişinin kimliğinin tespit edilebildiğini biliyor musun?"

"Nereye yetişiyoruz böyle? Biraz durup soluklansak olmaz mı? Bir yerde oturup bir şeyler içelim. Kaçıp gidilecek bir yerde değiliz ki! Bağdat Kasrı'ndan Haliç nasıl görünür, bilir misin? Medusa'nın bin altı yüz yıllık başına, Kutsal Emanetler'e şu an ne kadar yakınız, biliyor musun? Hiç mi değeri yok senin peygamberinin yedinci yüzyıldan günümüze taşınmış eşyalarının gözünde?"

"Kutsal Emanetler'in, oğlunun parçalanmış cesedinin başında kendini parçalarcasına ağlayan annelere bir faydası yok. Çocuk çocuk deyip duruyorsun; evi içindeki her şeyle beraber yakılmış, yıkılmış, ne elinde tek bir eşyası, ne başında tek bir kimsesi ile ortada çırçıplak kalakalmış bir çocuğun durumunu düşündün mü peki? Ben bu evleri yıkan buldozerlerin birinin küreğinde yetmiş üç yaşında bir adam gördüm. Adam içinde doğduğu, yaşadığı, torunlarını eline aldığı evi korumaya çalışıyordu. Ev tamamen yıkılıp harabeye döndüğünde yıllardır tanıdığım bu adamın kollarını, bacaklarını ayrı ayrı köşelerden topladım ben. Onu doğduğu evin toprağına bir bütün halinde bile gömemedim. Başını ne tarafa yerleştireyim bilemedim."

Nur'la ne yapsak uzlaşamıyorduk. O gün karar verdim, bir yolunu bulup gösterecektim Zeynep'i Nur'a. Zeynep'in halinin Nur'un inadını, etrafına karşı kayıtsızlığını biraz da

olsa kıracağına, Nur'un içindeki bir şeyleri eritip yumuşatacağına inanıyordum. Bundan sonraki birkaç gün üst üste Sultanahmet Camii'ne uğrasam, etraftakilere Zeynep'i sorsam da onu bir daha orada bulamadım. Sultanahmet'ten ümidimi kesince Üsküdar'da gezinmeye başladım. Şirketteki işleri bırakıp aylak bir adam gibi bütün gün Üsküdar'ın değişik mevkilerinde gezinip duruyor, gördüğüm her çocuğa tekrar tekrar dönüp bakıyordum. Nur ise başka yerlerde başka kimselerle başka işlerle meşguldü.

İşte Şermin'i ilk o zaman gördüm. Yine bir öğle vaktiydi, Üsküdar sahili boyunca uzanan parkta yine aylak aylak yürüyordum ve ortalıkta kimsecikler görünmüyordu. Bir ara, parkın oyun alanındaki tozlu sahada küçük bir kız çocuğunun tek başına oynadığını fark ettim. Kız, tek başına bırakılamayacak, hele hele böyle tenha bir saatte böyle izbe bir parkta tek başına bırakılamayacak kadar ufaktı; tahminimce üç veya dört yaşlarında falan olmalıydı. Ben yanına gidince bana sevgiyle gülümseyerek baktı ve oyununa devam etti. Ayaklarına baktım; çıplak değildi. Hatta, çok kaliteli olmasalar da onu soğuktan, yağmurdan koruyacak çorapları, ayakkabıları, kalın bir pantolonu, kazağı, üstelik, kabanı bile vardı.

"Annen nerede?" diye sordum.

"Orada," diyerek parmağıyla uzakta bir yeri işaret etti.

Gösterdiği tarafta hiç kimseyi göremedim. Ama kız gayet mutlu, rahat, toprağın içinde oynuyor, bana her baktığında gülümsüyordu. Üzerinde hiçbir korkunun, tedirginliğin, çekingenliğin izi yoktu. Yıllardır burada oynuyor gibiydi. Üstelik, Nur ve Zeynep gibi esmer de değildi. Aksine, açık teni, kıvırcık lepiska saçları, bal rengi gözleri vardı.

Ama dizlerine kadar toprağın içine gömülmüş, toprakla oynuyordu. Üstü başı, minik elleri, yüzü, saçı başı, hep toz topraktı. Çok zayıf değildi, ama minikti, minicikti.

Ona yanımda taşıdığım bisküvilerden çıkarıp verdim. Bisküvileri hiç tereddüt etmeden alıp toza bulanmış elleriyle tozlu ağzına götürdü. Bir yandan da bana bakıp gülümsüyordu. Cebimdeki Vakko ipek mendili çıkarıp kızın tozlu ellerini, yüzünü silmeye çalıştım. Ben bunu yapınca bana kollarını açıp olanca gücüyle sarıldı, hatta beni uzun zamandır tanıdığı bir aile dostuymuşum gibi sevgiyle yanaklarımdan öptü. Bir an beni yakın bir akrabasıyla, amcasıyla falan karıştırdığını zannettim. Çok şaşırmıştım; bu arada sabah tıraş losyonuyla inceden inceye sildiğim yüzüm, kırk beşe elli beş dokuma olan, gramajı yerinde, siyah Flanel ceketim de toza toprağa bulanmıştı.

Bir banka oturup kızın dünyadan bihaber, huzurlu oynayışını seyre koyuldum. Bu, o ana dek gördüğüm en "tatlı" manzaraydı diyebilirim. İçime nüfuz eden şeylere daha önce şahit olmuştum, çok sefer bir şeyler karşısında hayran kalmıştım, "ince" olanlar ruhumu defaatle çizmişti; ama bu kadar sıcak, bu kadar sevecen, sokulgan, cana yakın, içimi bu kadar ısıtan bir canlı gördüğümü zannetmiyorum ömrümde. O kadar etkilenmiştim ki konuşamıyordum bile. Yıllardır kimse bana böyle sarılmamıştı.

Kız bir süre sonra toprak alanda oynamayı bırakıp etrafta yalpalayarak gezinmeye başladı. Yine gülümsüyordu. Ardına takıldım. Parkta minicik vücuduyla bir o tarafa bir bu tarafa yürüyüp duruyor, ben de onun peşinde bir o yana bir bu yana gitmeye devam ediyordum. Bir ara, kapalı bir el arabasında simit satan bir adamın yanına yanaştığını gör-

düm. Adamın onu tanıyor gibi bir hali vardı; tezgâhından bir simit çıkarıp kızın eline verdi. Kız elindeki simiti ısırarak yine yalpalaya yalpalaya parkın içinde gezinmeye koyuldu.

Hemen simitçinin yanına koştum.

"Tanıyor musunuz siz bu kızı?" dedim.

"Evet, tanıyorum," dedi.

"Bir yakını mısınız?"

"Yok. Değil."

"Nereden tanıyorsunuz o zaman?"

"Bu parkta durur kız. Ben de buralarda simit satarım."

"Parkta mı? Hep parkta mı durur bu kız?"

"He ya."

"Kimsesi yok mu bu kızın? Nasıl yaşar parkta?"

"Annesi bu parkta yaşıyor. Bak, orada; o banklardan birinde yatıyordu az önce."

Şermin'i annesinin yanında simitini yerken buldum.

"Merhaba," dedim.

Kadın hiç de memnun görünmeyen bir bakışla yüzüme baktı. Cevap vermedi. Şermin'in yüzü susamlarla kaplanmıştı ve ara ara hâlâ bana bakıp gülümsüyordu.

"Siz misiniz bu kızın annesi?"

"Evet," dedi. "Ne var?"

"Yanlış anlamayın, soruyorum sadece."

Yüzüme dik dik baktı.

"Polis misiniz siz?"

"Yok," dedim, "asla. Ben sadece geçiyordum buradan."

Kadın konuşmak istemiyordu. Yolun öteki tarafına dönüktü yüzü.

"Kötü bir niyetim yok," dedim. "İzin verirseniz Şermin'i alıp biraz dolaştırmak istiyorum sadece."

O zaman bana öfkeyle dönüp Şermin'i kollarıyla sıkıca kucakladı.

"Gidin hemen burdan! Kız, benim."

"Tabii, biliyorum," dedim. "Yanlış anlamayın lütfen. Geri getireceğim onu."

"Gidin!" diye bağırdı bu sefer kadın. "Çıngar çıkarırım yoksa."

Nur'u evde daha önce hiç görmediğim bir grup insanla otururken buldum.

"Sana bu akşam bir şey göstermek istiyordum, ama nasip olmadı," dedim.

"Bırak bir şey göstermeyi," dedi. "Acilen bir yere ihtiyacımız var bizim. Böyle evde, esnaf lokantalarında, tuhaf yerlerde olmuyor artık."

Nur benim aylak aylak gezindiğimi söylediğim sıralarda deliler gibi çalışıyor, harıl harıl bir işlerle uğraşıyordu. Yanında gece gündüz Filistinli insanlar vardı. Bunların çoğu buraya üniversite okumak için gelmiş öğrencilerdi. Yardıma gönüllü çok sayıda Türk de vardı aralarında, ki bunların bir kısmı da benim gibi Musevi idi. Birlikte neler yaptıklarını ben pek bilmiyorum. Detaylarıyla, belki şaşıracaksınız ama, hiç ilgilenmedim. Ama, başka bir isimle de olsa Filistin'e yardım amacıyla bir fon kurduklarını, buradan, kimliklerini saklayarak, değişik adlar altında Filistin'e para toplayıp gönderdiklerini, hatırlıyorum. Siz de bilirsiniz, Filistin sınırından para geçirmek, silah göndermek falan, aslında hep yasaktır. Bir yolunu buluyorlardı tüm bunların; fakat nasıl, biliyorum yine şaşıracaksınız ama, şimdi hiç hatırlamıyorum.

Türkiye'deki insanlardan para ve benzeri yardımlar talep ediyorlar, zannederim bayağı da bir şey toplamayı başarıyorlardı. Bir taraftan da ufak işlerle uğraşıyor olacaklar ki, mesela, Nur'un bez bebekler yapıp satması kalmış aklımda. Koskoca Abra Tekstil'in aynı zamanlara denk gelen düşüşü, umurunda bile değildi; ama bu saçma sapan bebekleri yapmak için gece gündüz inatla çalışıyor, benim şirketten getirdiğim artık kumaş parçalarını gördükçe çocuk gibi bayram ediyordu.

Şirketin üretim sayısı çoktan düşmüştü. Nur'a Şişli'de, artık eskisi kadar işimize yaramayan mal depolarımızdan birini verdim. Derneklerinin resmî yeri de kayıtlarda burası olarak görünüyordu zaten. Bu eski depo, her ne kadar içinde neler yaptıklarını ben pek bilmesem de, hayli işlerine yaradı.

Şermin'i gördüğüm günden sonra Üsküdar'daki parka hemen her gün uğramaya başladım. Şermin'in annesinin üstü başı perişandı; ilk olarak ona, kaşmir bir palto götürdüm. Yine dik dik yüzüme baktı.

"Havalar soğuyor," dedim. "Üşürsünüz diye..."

Hiçbir şey söylemeden paltoyu alıp sırtına giydi. Gülümsemiyordu.

"Bak," dedi. "İşi bedavaya getiririm diye düşünüyorsan boşuna kürek çekiyorsun, bilmiş ol."

"Anlayamadım hanımefendi," dedim. "Ne işi?"

İsmini hiçbir zaman öğrenemediğim bu kadın, Şermin'e getirdiğim çikolatalara, elma şekerlerine, ufak tefek hediyelere zamanla göz yummaya başladı. Şermin bunları hep, onu ilk gördüğüm günkü gibi, gülümseyerek, tereddüt etmeden, ama teşekkür de etmeden alıyor, sonra bana sarılıp tekrar oynamaya devam ediyordu.

Şermin'in annesine bazen parkta rastlayamıyordum. Bazı zamanlar onu parkın karşısındaki kahvede bulduğum oluyordu; ama bu kahvede de olmadığı zamanlarda nerede olduğunu hiç öğrenemedim. Şermin'in parkta böyle yalnız kalması beni çok endişelendiriyordu. Diğer sorun ise giderek yaklaşan kıştı. Şermin ve annesinin havalar iyice soğuyunca ne yapacaklarını çok merak ediyordum. Adını öğrenemediğim kadına kışı nasıl geçirmeyi düşündüklerini sorduğumdaysa beni tersliyor, "Ben senin gibileri çok gördüm. Bizde bedavaya mal yok, anladın mı" gibi ilgisiz laflar ediyordu. Hanımefendinin hangi maldan bahsettiğini anlamış değilim. Fakat, hakikaten de, o sıralar Abra Tekstil'de stoğumuzda kalan mallarımızla sorun yaşıyorduk. Bense işlerin başında durmak yerine her gün buralarda geziniyordum.

Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt, Suriye, Yemen gibi Arap ülkelerine mal gönderdiğimizden bahsetmiştim. O yıllarda bu ülkelerden yüklü miktarda sipariş almış; renkleri, kumaşı, dokuması, inceliği, desenleri Arap giyimine uygun tarzda hazırladığımız kumaşları büyük partiler halinde bu ülkelere onların talep ettikleri şekil ve sayıda yollamıştık. Ne var ki mallarımız bir süre sonra, satılamadıkları gerekçesiyle bize iade edildi. Bu malları başka yerlere vermek veya Türkiye içerisinde pazarlamak için uzun müddet uğraştıysak da, farklı bir yöreye ait standartlarda hazırlanmış mallarımız bizi büyük bir zarara uğratarak elimizde kalmıştı.

Adını hiç öğrenemediğim kadın bir seferinde iki gün süresince ortalıkta görünmedi. Şermin her zamanki gibi, hayatından gayet memnun görünüyordu. Annesini hiç

sormadı. Yine de onu elimden geldiğimce yalnız bırakmamaya çalıştım. Parktaki simitçi, kadını polislerin götürdüğünü söyledi. Polislerin parkta yaşayan garip bir kadınla ne alıp veremedikleri olduğunu anlayamadım. Ama Şermin için endişelenmiştim.

Kadın iki gün sonra döndüğünde beni Şermin'in yanında buldu. Bu sefer ona biraz sert çıkmaya kararlıydım. Kadını görünce ayağa kalktım:

"Bu kadar küçük yaşta bir kızı iki gün boyunca nasıl sahipsiz bırakıp gidersiniz? Ne biçim annesiniz siz?!" dedim.

Adını hiç öğrenemediğim kadın yüzüme bu sefer hiç kızmadan, onda daha önce hiç görmediğim, anlayamadığım bir tuhaflıkla baktı. Sesi sakin, buruk, garipti.

"Al kızı," dedi. "Kızı al ve git buradan."

Gerçek

"Nereye baksan kız çocukları görüyorsun," dedim. "Anlatmaya başladığın ilk günden beri bahsettiğin bütün çocuklar kız. Hem bu kızlarda kimi, neyi gördüğün de çok açık. Kendin söyledin; Zeynep'in inceliği, esmerliği vurdu seni. Nur'un fiziki hayali dirildi Zeynep'te. Nur da bir zamanlar kız çocuğuydu; onu ilk, küçük bir kızken tanımış ve çarpılmıştın. Şermin'i ise toprakla oynarken buldun, Nur'u bulduğun gibi. Üstelik Şermin seni Nur gibi dışlamıyor, itmiyor; tersine sana sevgiyle kucak açıyordu. Nur'da bulamadığın sıcaklığı üç yaşında bir kızda bulunca bağlanıverdin ona. Ama, bağlandığın, kızın kendisi değildi, Nur'da arayıp da Şermin'de bulduğun yakınlıktı. Hâlâ da aynısın; nereye baksan kızlara takılıyor gözün."

"Belki," dedi Yasef; "ama senin gözün de başkalarının gözünün nereye takıldığını görmeye takılmaktan kendi gözünün nereye takıldığını görmüyor."

Roman

O akşam eve geldiğimde Nur arkası dönük oturduğu masadan başını çevirip de beni selamlayamayacak kadar meşguldü. Yüzüme bakmadan, "Hoşgeldin" dedi; "Afedersin, bir broşür yazısı yazıyorum da".

"Nur," dedim sesimdeki heyecanı bastırmaya çalışarak. "Sana küçük bir hediye getirdim."

Nur'un oturduğu yerde gülümsediğini hissettim.

"Bak," dedi, "eğer yine o saçma yüzüklerden, tokalardan, kristal bardaklardan falan getirdiysen, şimdiden söyleyeyim..."

"Nur," dedim; "lütfen yüzünü dön."

Döndü. Sarı kıvırcık saçları şakaklarından yüzünün iki yanına dökülmüş, üzerinde tozlu, çamurlu bir elbise, bir eliyle elimden tutmuş, Nur'a onu hiç yadırgamadan gülümseyen Şermin'i görünce önceki tebessümü dudaklarında donup kaldı.

"Ben geldim," dedi Şermin. "Evinize geldim."

Nur olduğu yerde kalakaldı; ne yapacağını, ne diyeceğini bilemedi.

Şermin'se sanki her gün ayrı bir eve giriyormuş gibi elimi bırakıp benden ayrıldı; kendi evindeymişçesine, evin bütün odalarını bir bir gezdi, her yere, her eşyaya sırayla baktı, sonra da üzerine tırmandığı bir kanepede kıvrılıp uyuyakaldı.

Nur önce hareket etmedi. Ama, biliyordum, içinde bir şey çoktan hareket etmişti. Kısa bir süre direndi, nasıl davranması gerektiğini bilemedi. Sonra doğruldu, büyülenmişçesine yürüdü, Şermin'in uyuyan bedeninin üzerine eğilerek bu küçük yaratığa merakla, hevesle baktı.

"Aman Allahım; bu da nedir böyle," anlamında birkaç kırık dökük söz döküldü dudaklarından.

"Bu, Nur," dedim, "ömrü boyunca belki hiç, bir tabakta yemek yememiş, bir tencere yemeği yememiş, fasulye yememiş, nohut yememiş bir kız. Bu belki de hiç banyoya girip yıkanmamış, hatta banyo görmemiş, bugüne kadar ev bile görmemiş, çay fincanı görmemiş, koltuk görmemiş, peçete görmemiş bir kız. Bu, senin onun yaşındayken bildiğin birçok şeyi şimdiye dek hiç bilmemiş bir kız."

Nur Şermin'in üzerine örttü.

Şermin ertesi sabah gözlerini açıp yatttığı yerden doğruldu, gülümsedi, "Günaydın" dedi ve kalktı. Önce "acıktım" dedi. Nur Şermin'i banyoya sokup yıkadıktan sonra onun karnını doyurdu. Bundan sonraki günler öyle veya böyle, ama bir şekilde Şermin'le dolu olarak geçti. Sonra, Nur gittiği her yere Şermin'i de götürmeye başladı. Şişli'deki eski mal deposunda toplandıklarında, başka tuhaf yerlerde bir araya gelip çok ciddi meselelerden tartıştıklarında, matbaada el ilanı bastırıp bunları dağıttıklarında, bazen sokak sokak, bazen kapı kapı dolaşıp yardım iste-

diklerinde Şermin de aralarındaydı. Etrafımızdaki insanlar Nur'la çocuğumuzun olmadığını, bu yüzden Şermin'i evlat edindiğimizi sandılar. İnsanlar ekseriyetle böyledir; zihinlerinde bir şeye karar verir, sonra ona, doğru olup olmadığını sorgulamadan inanırlar.

Ben işleri boşlamaya çoktan başlamıştım bile. O yıllarda askerî darbenin etkisiyle ülke ekonomisinin genelinde olduğu gibi tekstil dünyasında da piyasanın belini büken bir kriz yaşanıyordu. Henüz krizin başlarındayken şirketin bu krizin altından kalkamayacağını anlamıştım. Artık girdaba karşı direnmeyi dahi, en azından ruhen, bırakmıştım.

Şermin bu zor zamanlarımda hayatımın beni en çok rahatlatan nesnesi oldu. Çocuktu; diğer çocuklar gibi, hiçbir şeyden haberi yoktu. Ama o, diğer çocuklardan farklı olarak, hayatta bazı sınırların var olabileceğini bile henüz hiç öğrenmemişti. O dönem öyle yüklerin altında ezilmekteydim ki, yanlış olduğunu bilsem ve sürekli onu kollamak zorunda kalsam da Şermin'deki bu sınır bilmezliği görmek bile içimi rahatlıyordu. Şermin rastladığı her insana sarılabileceğini, gördüğü her şeyi alıp kullanabileceğini sanıyordu. Bir manavın önünden geçerken çilekleri alıp cebine dolduruyor, ben bakkaldan ekmek alırken arkamı dönene kadar eline geçirdiği tüm çikolataları çoktan ağzına atmış oluyordu. Üstelik yanlış bir şey yaptığının da farkında değildi; döndüğümde bana da bakkala da çikolataya bulaşmış ağzı, yüzüyle tatlı tatlı gülümseyerek bakıyordu. Onu yolda bir an gözümün önünden ayırsam herhangi bir evin açık bulduğu kapısından içeri dalıveriyordu. Karşıdan karşıya geçerken elini yanındaki adamın cebine atıyor, üstelik orada bir şey bulursa da düşünmeden alıp eve getiriyordu.

Şermin'le uğraşmak bazen kâbus gibiydi. Onu nereye götürsek zorlanıyorduk. Şermin gördüğü her şeyi, ama her şeyi istiyor, gözünün gördüğü ne varsa kendisine ait zannediyordu. Birlikte oynadığı çocukların oyuncaklarını alıyor ve geri vermemekte inat ediyordu. Önünden geçtiğimiz bütün vitrinlerdeki kıyafetleri, oyuncakları, şekerlemeleri alıp eve götürmek için direniyordu.

Şermin yaşadığımız dünyanın kapısından adımını yeni atmıştı; buradaki her şeyi ilk kez görüyor ve tanıyordu. Daha önce oyuncak bebek görmemişti; yine bir oyuncakçı vitrininin önünden geçtiğimiz bir gün, buradaki bir taş bebeği istedi. Nur eve varınca Şermin'e kendi yapıp sattığı bez bebeklerden birini verdi.

"Bunu istemiyorum," dedi Şermin. "Bu, çirkin. Dün Ayşegül oynarken de gördüm. O bebeklerin gözleri yatırınca kapanıyor, kaldırınca açılıyor."

"O da bebek, bu da bebek, fark etmez," dedi Nur. "Ben sana bunu veriyorum ve sen bununla oynayacaksın."

"Hayır!" diye ayak diretti Şermin. "Bu bebek, çirkin! Çok çirkin. Paçavra! Bunu istemiyorum."

Sonra Nur'un verdiği bebeği alıp tülbentten dikilmiş elbisesini yırttı, düğmeden dikilmiş gözlerini söküp attı ve bebeği olanca gücüyle parçalayarak bir kenara savurdu.

Nur Şermin'i tokatladı.

"Nankör!" diye haykırdı. "Nankörsün sen!"

Kalbim camdan yapılmış gibiydi; kırılmadı, tuzla buz olmadı, ama ortadan ikiye ayrıldı. Ben kendimin hangi tarafta kaldığımı bilemedim. Ertesi akşam Şermin'e istediği taş bebeği güzel bir hediye paketi içinde alıp getirdim. Şermin, çocuktu, kini yoktu; yediği tokadı bir saat sonra

çoktan unutmuş, ertesi sabah Nur'u her zamanki gibi öperek, sevgi sözcükleriyle uyandırmıştı. Ben bebeği getirince bana da aynı mutlulukla sarılıp teşekkür etti. Neşeyle paketi açtı, bebeği dizlerine yatırıp önceki akşam Ayşegül'ün yaptığı gibi sallamaya, uydurma bir ninni mırıldanmaya başladı. Nur odanın diğer ucundan bana affetmez bir bakışla bakıyordu.

"Bu kadar insafsız olma Nur," diye fısıldadım. "O sadece bir çocuk, biliyorsun."

"O çocuk, ama sen değilsin," dedi buzlu sesiyle. "Bunu yapmayacaktın."

"Alt tarafı bir bebek," dedim. "Yaptığım şey de, ancak dört-beş yaşlarında bir çocuğu kalkıp tokatlamak kadar büyük bir suç gibi görünmüyor bana. Her çocuğun isteyince sahip olduğu bir şeyleri olmalı. Her şeye dışarıdan bakarak büyümemeli bir çocuk."

Tılsımlı yılan efsanelerini bilirsiniz. Nur konuşunca bir an bu efsanelerin gerçek olduğunu sandım.

"Şirketin batıyor diye üzüldüğünü sanıyordum," dedi. "Senetlerini ödeyemediğini, parayı bir türlü toparlayamadığını, bir oyuncak bebeğin parasını bile hesaplamak zorunda kalacak kadar zor durumda olduğunu sanıyordum."

"Yapma Nur," dedim. "Koskoca bir şirketin para açığı yanında oyuncak bir bebek parası nedir ki? O para zaten hiçbir zaman toparlanamayacak; senetler hiçbir zaman ödenemeyecek. Küçük bir kız bu arada hiç gerçek bir oyuncak bebeği olmadan mı büyüsün?"

Nur acı acı gülümsedi. Halbuki şirketin iflasını önemsediğinden değil; sanmıyorum.

Çünkü Nur biliyordu ki Abra Tekstil iflasın eşiğinde

olsa da, artık nasılsa pek bir işe yaramayacak olan son paralarımızı ben de Filistin'e göndermiş, sınırlı da olsa onlara bir katkıda bulunmuştum. Ben aslında böyle şeylerle pek ilgilenmem. Ama Nur'da onu dirilten mutluluğu gördükçe, ben de bu derneğe ara ara, elimden geldiğince destek olmaya çalıştım. İşte, İmran'la tanışmam, onu bulup Nur'a getirmem de, bu zamanlara rastlar...

Gerçek

"Ulan, amma inatçı herifmişsin be!"

"Bak canım, bir daha, anladığın dilde anlatayım. Bu, Nur. Yanındaki de İmran. İmran Reda. Sen zahmet buyurma, biz kendimize mahsus yollarla teşhis ettik. Sen, ikisini de tanıyorsun. Biri karın, öteki de artık her neyse... Şimdi anlat bakalım, nasıl öldürdün bu ikisini? Neler oldu?"

Roman

Bir gün Nur, şu komik bez bebeklerden birini yaparken bana:

"Sen hiç İsrail duvarı gördün mü Yasef?" diye sordu.

"Hayır," dedim.

"Duvarın İsrail tarafı boydan boya, eğimli tarhlarla kaplıdır. Tarhların üzerinde de rengarenk, çeşit çeşit çiçekler... Rengarenk çiçek bahçeleri duvarı öyle güzel kapatır ki, İsrail tarafında duvardan, betondan hiçbir iz görünmez. Sadece tarhları görürsün. Halbuki Filistin tarafında yalnızca, yüksek, beton bir duvar dikilir karşına."

Gerçek

"Sana niye deli diyorlar duvarın öte yanındakiler, biliyor musun Yasef. Çayını fazla demli getiren çocuğa hiçbir zaman söylenmiyorsun da ondan. Biri yüzüne karşı hakaret etse, karşılık vermek aklına bile gelmez. Beş yaşındaki sümüklü çocuklara bile 'siz' diye hitap ediyorsun."

Roman

Abra Tekstil'i herhangi bir alıcıya devretmeyi denediysem de, şirkete biraz yaklaşıp içerideki içler acısı hali gören hiçbir talip, koskoca bir ismi olan, ama artık başka da bir şeyi olmayan Abra'yı almaya yanaşmadı. İmran'ı şirketi satmak için yaptığım bu kısa görüşmelerden birinde, İsrail'de tanıdım.

İmran Filistin asıllı bir İsrail vatandaşıydı. İş adamıydı. Türkiye'yle de yakın iş ilişkileri vardı. Biz yaptığımız ihracatları çoktan durdurmuştuk. Ben İsrail'de, babamdan kalan son arsanın satın işlemleri için bulunuyordum. Tekstilin ismini İmran'ın devralmak istemeyeceği, kısa zamanda anlaşıldı. Ayrılırken,

"Eşim de Filistinli'dir," diye ekledim.

Filistin'in ismini duyunca İmran'ın birden gözleri parladı. Aslında ilk o zaman anlamıştım.

"İstanbul'a uğradığınız bir aralık sizi tanıştırmak isterim," dedim.

"Tabii," dedi. "Çok memnun olurum."

Zannederim İmran'ın yolunun bilmem hangi vesileyle İstanbul'a düşmesi bundan dört veya beş ay sonra.

İkisinin bakışları buluştuğu anda anladım. Elleri tokalaşmak üzere birbiriyle buluştuğu, ama gözlerini ayrı bir yöne bir türlü çekemedikleri, ve kendilerine bile itiraf edemedikleri bir azap duymaya başladıkları ilk anda, anladım.

İmran İsrail'de, Filistin'e el altından yardım eden gizli bir örgütün en önemli elemanlarından biriydi. Nur'la tanıştıktan sonra da, Nur'un kurduğu derneğin (sanırım adı "Çiçekleri Kurtarma ve Yaşatma Derneği" gibi saçma sapan bir şeydi) İsrail tarafındaki başını çekmeye başladı. İkisini yan yana getirdiğimde, hatta öncesinde anlamıştım; mayaları aynıydı, kalpleri aynı atıyordu. İkisi de aynı ideal peşinde canla başla çalışıyor, yaptıkları "iş" dolayısıyla değişik or tamlarda, değişik şekillerde sık sık bir araya geliyorlardı.

Birbirlerine hiçbir şey söylemiyorlardı. Sözleri, hareketleri her şeylerini feda etmeye hazır oldukları "iş"in sınırları ötesine bir nebze olsun çıkmıyordu. Sözde, gözlerinin ondan başkasını görmediği ülküleri dışında en ufak bir imada bulunmuyorlar, bunu bir ihtimal olarak bile düşünmüyorlar, değerlendiremiyorlardı. Ama onlar, fiziken yan yanayken, aralarındaki şey, o, fiziğin ötesindeki şey öyle güçlüydü ki, ben oturup kahvemi yudumladığım uzak köşeden, apaçık, canlıymışçasına hissedebiliyordum onu. Belki de ehl-i aşk olduğumdan, ehl-i aşk olmak dışında bir yeteneğim olmadığındandır.

Çünkü aşk, canlıdır. Onun varlığını bilenler, bir odaya girdiklerinde içerideki insanları birer birer tanıdıkları gibi, onu da hemen tanırlar. Ellerini yüzlerini cisimlerini bilmediğin yaratıklardan bahsediyorsun sen bazen; aşkın eti budu hepsinden daha soyut, ama hepsinden daha barizdir. Dokunursun, tutamazsın. Yaslanırsın, dayanamazsın. Hep kayıp gitmek gibi, gidip gidip varmamak gibi; sabun gibi.

Gerçek

"Kendi aşkını mı anlatıyorsun, Nur'unkini mi?"

"Ne fark eder ki? Aşk aşktır. Onu girdiği her kılıkta tanırsın."

Roman

Uzun bir yolculuktan sonra eve dönmek gibisin.

"Eve geri dönmek" gibisin...

Düştükten sonra tekrar kalkmak gibisin. Kitabın kapağını ilk kez açmak gibisin. Uykuya dalmak, bir anda dalıvermek gibisin.

Sonsuza kadar yerleşmek gibisin. Bir daha hiç dönmemek gibisin. İçimden hiç dışarı çıkmamak gibisin. Kulağımdan çıkmayan sesler sözler gibisin.

Dümdüz bir yola alabildiğine koşmak gibisin. Yere boylu boyunca uzanmak gibisin. Düşünmeden mırıldanmak gibisin. Her mevsim tekrar dönmek gibisin. Her sabah yeniden kalkmak gibisin.

Yaşlanmadan ölmek gibisin. Gitmeden varmak gibisin.

Hiç aramadan bulmak gibisin. İçime doğmuş, orda kalmış gibisin.

Koşmak koşmak hiç durmamak gibisin. Dönmek dönmek hiç bulmamak gibisin. İçmek ama hiç kanmamak gibisin.

Sahile varıp gemileri yakmak gibisin. Susmak ama hep anlatmak gibisin.

Sebepsiz gözyaşı dökmek gibisin.

İçim dışım dışım içim gibisin.

Ölmek ölmek hep öldürmek gibisin.

Gerçek

"Bir kitap yaz," dedi. "Adı 'Nur'u Öldürmek' olsun."

"Ne biçim isim!" dedim. 'Hiç 'Nur'u Öldürmek' diye kitap olur mu?"

"Neden olmasın?" dedi. "Adliyede dosya başlığı oluyor ya."

"Dosyanı dışarıdakilere aktarırsam," dedim, "kimse ne bana ne de sana inanır. Sen, tuhaf kılıklı bir Yahudisin. Beni de deli zırvası dinleyen, ama işini iyi yapamayan bir psikanalist addederler. Ben kendimi psikanalist sandığımdan değil, onlar seni deli sandığından..."

"Delilerin aslında deli olmadığını bilmeseler buraya kapatırlar mı hiç," dedi. "Anlamıyorsun. Anlamadığın sürece de psikologlar sınıfında kalmaya mahkum olacaksın."

"Aklıma bir fikir geldi ama," dedim. "Kitabın kapağına 'roman' ibaresi düşersek, o zaman, işte o zaman olabilir bak. O zaman en baştan kendimin yalancısı olurum. Kimse yalancılıkla suçlayamaz kimseyi."

"Çok safsın," dedi. "Gerçekle yalanı ayırt edecek kadar hem de."

"'Nur'u Öldürmek'" olmaz ama," dedim. "Duyduğum en saçma isim bu!"

"Saçma olmayan bir şey söylesene bana," dedi.

Düşünüyordum.

"Yok," dedim, "'Nur'u Öldürmek'" diye isim olmaz. Ama roman ismine benzeyen bir isim bulursak olur biter."

"Onlar, iki kişiyi yan yana gördüklerinde aralarına üçüncü bir ilişkiyi sokmak isterler. Birbirinden ayrı iki çizgi mi gördüler, hemen, onları teğet bile olsa birbirine bir şekilde iliştirmek, birbirlerine değdikleri noktaya da kocaman isimler yapıştırmak için yarışır dururlar. Başka türlü rahat etmezler. Bu yarışa 'hayat'ın adını verirler. En çok bağlantıyı kurup en kocaman ismi takanlar, bu yarıştan galip çıkmış sayılır."

"Buğu," dedim. "İsmi 'Buğu' olabilir bak."

"Halbuki hayatta paralel çizgilerin olduğu yalandır. Bütünü de içindeki parçaları göremediğimizden biz ayrı zannederiz."

"Evet, 'Buğu'. Altına da şöyle ilave edebiliriz: 'Buğu: Acemi Bir Psikanaliz Öğrencisiyle Deneyimli Bir Akıl Hastasının Yaşadıkları'".

"Bak çocuk," dedi, "sen onları tanımıyorsun, hiç tanımamışsın da. 'Buğu: Acemi Bir Psikanaliz Öğrencisiyle Deneyimli Bir Akıl Hastasının Yaşadıkları' demezler; "Buğu: Acemi Bir Psikanaliz Öğrencisiyle Deneyimli Bir Akıl Hastasının *Birlikte* Yaşadıkları" derler. Bu 'birlikte'nin altına sayısız ihtimaller, akla hayale gelmedik açıklamalar koyarlar. İki kişinin ortasına bir açıklama yapıştırdıklarında bununla aslında onları kendilerinin ikiye ayırmış olduklarını bilmezler. Ne kadar çok ayırırlarsa, o kadar çok bitiştirdiklerini sanırlar."

"Yok, ancak roman olur. Hem sanat, açıklamanın kendisidir. Öyle rapor, tez falan çıkmaz bundan. İmkanı yok."

"İşte bu sözde bitiştirmeler, insan zihninin ortak yanılsamalarıdır. Bazıları, bu olaya 'illüzyon' adını verir. Bir de hallüsinasyon var ki, onu görenlere de halk arasında kısaca 'deli' şeklinde hitap edilmektedir. Bunların herhangi birinden nasibini almamış kimsenin insanlığına ise, zaten şüpheyle bakılmalıdır. Bu tip kimselere bazıları 'melek', bazıları 'şeytan' adını takar."

"Buğu. Peki, 'Buğu' olsun o zaman."

En çok bana "çocuk" demesini sevmiştim.

Aklımdan geçenleri nasıl okudu, bilmiyorum.

"Çocuksun da ondan," diye mırıldandı.

"Neden," diye sordum. "Neden, Nur?"

"Çünkü," dedi Nur. "Çünkü..."

"Çünkü insan ölünce gömüleceği bir toprağı olsun ister. Toprağını bilmek ister. Annemin bildiği gibi, ve onun annesinin, ve onun da annesinin. Atalarının gömülü olduğunu bildiğin yer, seni uykunda bile çağırır."

"Yabna'da gömülmek için mi yani şimdi bütün bunlar?" diye sordum.

"Evet," dedi. "Yabna'da gömülebilme düşü için."

Gerçek

"Ne oldu peki sonunda Yasef?" dedim. "Nur gerçekten de öldü ve Yabna'ya gömülebildi mi?"

"O ne biçim laf," dedi. "Nur'un ölmesi de ne demek; nereden çıkardın bunu? Hem Yabna veya Paris veya Tokyo; ne fark eder?"

"İhtimalleri bırak. Olan neyse onu söyle bana."

"Olan? Olan hep aynıdır, değişmez. Şimdi aslında herkes bir Nur olabilir. Mesela biz sırayla Ferdanur, Aydannur, Akınnur, Kazımnur, Yasefnur.."

"Bilmen gereken bir şey var," dedim. "Benim adım aslında Ferda değil, Nihan. Akın bana ısrarla Ferda diyor diye kaldı bu isim bende."

"Dünyada her isimle ilgili her gün olan şeyin ta kendisi işte. Hem, Ferdanur veya Nihannur; ne fark eder?"

Roman

Hep merak etmişimdir; Nur'la İmran'ın gözleri gerçekten de Filistin için mi böyle buluşup parlıyordu? İki insanı birbirine bağlayan, gerçekten bağlayan, hep ortak bir acı mıdır? O zaman, hayatımız ve ilişkilerimiz de acı üzerine mi kurulu aslında? Neden ortak bir sevinç bu kadar bağlayamıyor bizi birbirimize? Öyle bir bağ mevcut da, yolu benim hayatımdan mı geçemedi yoksa?

İmran kalın, ciltli, ağır bir kitap gibiydi. İçindeki mevzular da, ciddi olmanın ötesinde, Nur'un gözünü çoktan diktiği meseleyi anlatıyordu. Nur bu kitabı, görmeye şayan, ama yine de dışarıdan hiç görünmeyen bir heves ve iştiyakla eline aldı.

"Çiçekleri Kurtarma ve Yaşatma Derneği" İmran'ın tecrübelerinde yeniden dirildi. Nur onun tavsiyelerinden ziyadesiyle istifade ediyor, yönlendirmelerini Nur'da o zamana kadar farkına varmamış olduğum bir uysallıkla dikkate alıyordu. Bir de, Nur gözlerini herkese hiç korkmadan diker. İmran'a ise nerdeyse hiç bakmadı. İmran İstanbul'a geldiğinde çoğu gece bizim evde kalıyordu, Nur'la bazen

sabahlara kadar oturup çalışıyorlardı. Ben bu yazıp çizdikleri işlerden anlamam; onları uzaktan izliyordum. Ama şunu biliyorum: Nur, İmran'la konuşurken, bakışlarını elindeki kâğıtlara kaçırdı, onu başıyla, oturduğu sandalyenin koluna bakarak tasdik etti; İmran'ı, genelde diğer kimselerle hep yaptığı gibi, gözleri İmran'ın gözlerinde değil, masanın üzerinde, eline alıp oynadığı –ki, bu da aslında hiç Nur'un âdeti değildir– bardağın ağzında, yerdeki halıda dinledi. Genelde konuşan İmran, dinleyen Nur oluyordu. Halbuki Nur'un diğer ilişkilerinde, çoğu zaman tam tersi söz konusudur.

Dediğim gibi, Nur'daki bu yumuşak başlı hali, ben ilk kez keşfediyordum. Bu yüzden İmran'a minnettarım. İmran'ın zihni gibi duyguları da süratli ve seri idi. Nur bu hızlı tempoya çok rahat ayak uydurdu. İşin ilginç yanı zaten rahat ayak uydurması değildi; ayak uydurmayı seçmiş olmasıydı. Nur'la İmran'ın meselesi ortaktı; fakat İmran, meselesini kendi duruşu içerisinde çok sağlam muhafaza eden bir muvazeneye vakıftı, ki bu Nur'da eksikti. Nur İmran'ı, ağırlığını verebileceği, tam bir teslimiyetle yaslanabileceği, gücüne ve sağlamlığına hiç şüphe etmeksizin güvendiği bir dayanak olarak gördü. Nur'un beni sevmekten neden bu kadar uzak olduğunu da, bir kadının bir erkekten ne beklediğini de, kadın ve erkeğin ne demek olduğunu da, İmran'ın sayesinde anladım. İmran'ın yüzü, vücut fiziği, tutup elinizle bir kâğıda çizmiş gibi, nerdeyse karikatüristikti. Burada İmran'ın yakışıklı olup olmadığından dem vurmaya çalışmıyorum. Anlatmak istediğim, İmran'ın hatları kesin ve keskindi. Çizgileri gevşek değil, sertti. İmran'ın ne olduğu ve ne olmadığı belirgindi.

Halbuki ben, toprağı kadın sanırdım. Meğer hikâye yanlışmış; aslında deniz kadın, kara erkekmiş. Kara sağlam, ciddi, ağırbaşlı dururmuş; deniz her gece kendisini gider karaya vururmuş. Kara da, öyle, hep sessiz, sakin görünürmüş; ama gece gündüz denizin yanında durur, tek başına, mağrur duruyor gibi görünse de aslında denizin dibinden bir an bile ayrılamazmış. Deniz gidip gidip gelir karaya vurur, veya her yeri dolaşıp sonunda su halinde toprağa geri dönermiş.

Fakat tabloya yukarıdan bakıldığında, yerle bir olan aslında deniz değilmiş, hep karaymış. Kara, zelzeleyle yerinden oynarmış; sakin görünse de midesinde lavlar kaynayıp durur, kara her daim mide kramplarıyla kıvranır, bazen de kusarmış. Bazen, elden ayaktan düşermiş. Bazen açlıktan susuzluktan iflahı kesilir, yine de, erkekliğine yediremediğinden ses etmezmiş. Deniz ise, bazen karanın bu kaypaklığının etkisiyle, bazen de sırf kendi istediği için, dalgalanır, taşar, yağar, gezer dolaşır, gider gelir; ama sonunda hep döner yine kendisini bulurmuş. İnip çıksa bile seviyesi aslında hep aynı kalırmış.

Halbuki kara bir dahaki sarsıntıya, bulantıya kadar kaskatı kesilir, yerinden oynayamazmış; acısı içine otururmuş; o, değişemez, hareket edemezmiş. Karaya "ayak basmak" diyenler, zemin diyenler, sağlam diyenler aslında hep aldanırmış. Ama aldandıklarını karanın bir dahaki ihanetine kadar hep unutur, karaya sığınmayı denize sığınmaktan yine daha güvenilir zannederlermiş.

Yoksa, İmran'ın Filistin'in kurtuluşuna duyduğu bu düşkünlük de zayıflığını, içindeki çatlakları göstermez mi?

Gerçek

"Biraz da saçmalıyorsun gibime geliyor," dedim.

"Saçma nedir?" dedi.

"Kıskanıyorsun sen belki de İmran'ı."

"Mesela, bizim halkımız arasında, bir aileye gidip de, 'Sizin kızınız kız değil' demek, 'Sizin oğlunuz erkek değil' demek, büyük hakaret sayılır. Adama 'Sen adam değilsin' demek ayıptır. Bir insana 'Sen insan mısın?' diye sormak bile onu çileden çıkarmaya yetebilir. Allah korusun, bunlar mahkemede boşanma sebebi, tazminat talebi gerekçesi, cinayet tahriki unsuru, şufa hakkı, idam kararı, deli raporu yerine falan geçer. Demek ki, kelimelerin aslında her zaman kendileri gibi olmadığı doğrudur. Yoksa, niye kızsınlar bu kadar?"

"Şimdi, ben bunu tam anlamadım. O yüzden başka bir şey söyleyeceğim. Arka arkaya söylediğim iki şey doğru ise, mesela önce adımı ve sonra yaşımı söylüyorsam ve doğru da söylüyorsam, bu söyleyeceğim üçüncü şeyin de doğru olacağına delalet eder mi? Doğruların arasına sıkıştırılmış yanlışlar ve yanlışların arasına sıkıştırılmış doğrular ne olacak?"

"Sen masayı dört adet ayak sanıyorsun. Halbuki masa masadır ve sorun da çözüm de buradadır. Romancılar yalan söyler. Hatta bunu Giritli Epimenides de bilir."

"Epimenides'in zamanında roman yoktu ki."

"Olsun, fark etmez. Ama, aslında küçük olan büyük bir adam kendisinden daha büyük bir laf etmiş ve demiş ki: 'Tarih, gerçekmiş gibi gösterilen kurmacayı resmeder. Diğer yandan, hikâye, kurmacaymış gibi gösterilen gerçekleri resmetmektedir.' "

"Nedir bu bakma, görme, gözlerini çevirme, yok bakışları yerdeydi yok üzerimdeydi yok uzaktaydı baktı bakmadı falan?"

"Hep seferiyim. Ben burdayım, kendim başka yerdeyim."

"Sen beni hiç dinlemiyorsun, değil mi Yasef? Kurşun askerleri sever misin? Benim ilk romanımın kapağında bir tane vardı."

"Kurşun ve asker beraber miydi?"

"Pencerenin parmaklıkları arkasındaydı."

Roman

Hatırlıyorum; lisedeyken babam beni bir yaz Fransızca öğreneyim diye Paris'e yollamıştı. Tek kelime Fransızca bilmiyordum. Etrafımda da ne Türkçe, ne İbranice, ne Arapça, ne de İngilizce bilen kimse vardı. Bir kursa gidiyordum; ama Fransız bir öğretmenin değişik milletlerden öğrencilerin toplanmış olduğu sınıfta sadece Fransızca konuşarak verdiği derslerden hiçbir şey öğrenemedim. Günlerce sokaklarda, restoranlarda, müzelerde, otel lobilerinde çevremdeki konuşmalardan hiçbir şey anlamadan dolaşıp durdum. Hani şimdi yeni bir laf çıktı, "Fransız kaldım" diyorsunuz ya siz bazen; işte ben bu lafı çıkmadan önce orada keşfetmiş, o yaz Paris'te müthiş bir yabancılık çekmiş, Fransa'da etrafımda olan biten her Fransız şeye "Fransız" kalmıştım.

Bir gün yine ne yapacağımı bilmeden Paris'in ara sokaklardan birinde boş boş geziniyordum ki, kulağıma çok tanıdık gelen bir sesle irkildim. Dönüp baktım: Küçük bir çamaşırhanenin önünden geçiyordum. İçeri girdim. Her biri ayrı ayrı çalışan çamaşır makinelerinin o bana çok aşi-

na gelen sesi beni büyülemişti. O ana dek duyduğum bütün sesler, kokular, tatlar farklıydı; çamaşır makinesi ise çocukluğumdan beri, kendimi bildim bileli duyduğum, evimdekiyle tıpatıp aynı sesle çalışıyordu. Çamaşır makinelerinin karşısına konmuş yerlerden birine geçip oturdum, saatlerce bu bana kendimi evimde hissettiren sesi dinledim. O günden sonra da, her ne kadar yanımda yıkayacak hiçbir çamaşırım olmasa da, hemen her gün gidip bu çamaşırhanede birkaç saat oturmayı alışkanlık edindim.

Nur da sanırım benim çamaşır makinelerinin sesinde yaşadığım şeyi sokaklarda top oynayan çocukları gördüğündc yaşadı. Çünkü Türkiye'de de, İsrail'de de, Filistin'de de, dünyanın başka yerlerinde de, çocuklar sokakta top oynarlar. Sanıyorum bu, Filistin'in en kötü şartlarındaki kamplarda bile böyledir. Nur her zamanki gibi hızlı hızlı yürüyerek geçtiği ara bir sokakta bağıra çağıra top oynayan çocukları görünce birden durdu. Belki de bu, Nur'un Türkiye'de ilk kez "durma"sı, durup etrafına bakmasıydı. Bu çocuklara rastlamadan önce Nur'un İstanbul'da durup da seyrettiği bir manzara olduğuna hiç şahit olmamıştım. Nur ne zaman top oynayan bir çocuk görse onlara hep durup içtenlikle bakar, gülümserdi.

Gerçek

"Şimdi anlamaya başlıyorum galiba. Bu durumun Şermin'le bir alakası var. Nur'un ilk kez karakola götürüldüğü vakit, dernek işleriyle falan ilgili değil. Top oynayan çocuklara dair ifade okumuştum kayıtları incelerken; bir ilişki kuramamıştım. Sonrasında da Şermin'i elinizden almışlar."

"Evet," dedi. "Oldu böyle bir olay."

Roman

Nur'un keyfi o akşam yerindeydi. Uzun zamandır hiç gülmediği gibi gülüyor, hararetli hararetli konuşuyor, hatta bazen kahkaha bile atıyordu. Şermin, İmran ve Nur'la birlikte güzel bir restoranda akşam yemeği yiyorduk. Onları o zamanlar yeni açılan büyük bir alışveriş merkezinde yemeğe götürmeye nihayet ikna etmiş, Nur o akşam ısrarlarıma nedense daha az mukavemet etmişti. Diyorum ya, neden bilmem, keyfi yerindeydi. Alışveriş merkezi merakla bu yeni yeri görmeye gelmiş insanlarla kalabalıktı. Biz ise, büyük binanın hemen her yeri gören ortalık bir masasında yemek yiyorduk.

Biraz ilerimizde birkaç erkek çocuk ellerindeki bir balonla iki sütun arasında tek kale maç yapıyorlardı. Nur onların balonla oynayışlarını kahkahalarla izlemeye koyuldu. Hatta çocuklar gol attıklarında o da oturduğu yerden alkış tuttu. İmran da ben de Nur'u keyifli görmekten mesuttuk. Şermin ise sandalyesinin arkalığına sarılmış, etrafında olan bitenden habersiz, büyük bir sahneye tek başına çıkmış küçük bir prenses gibi güvenle, sallanarak şarkı söylüyordu.

Sonra güvenlik görevlilerinden biri çocukların yanına yaklaşarak onları içeride top oynayamayacaklarına dair uyardı. Çocuklar hemen boyun eğerek gitmek üzerelerdi ki Nur ayağa fırladı.

"Ne istiyorsunuz çocuklardan?! Ne zararı var burada top oynamalarının size?!"

"Efendim, burası insanların alışveriş etmek için, yemek yemek, eğlenmek, dinlenmek için geldikleri bir yer. Çocuk parkı değil. Çocuklar burada top oynamaya kalkarsa düzen bozulur, gelenler rahatsız olur."

"Ne zararı olacak alt tarafı balonla top oynayan iki üç çocuğun size? Bırakın oynasınlar."

"Hanımefendi, bu balon bile olsa, etraftan geçen, buraya dolaşmaya gelmiş insanlara çarpabilir, dışarıdaki yemek masalarından birinin üzerine düşebilir, birinin tabağına gelebilir. Yemek yediğiniz masaya bir balonun gelip konduğunu düşünsenize!"

"Sorun bu zaten, değil mi!" diye haykırdı Nur. "O çok değerli müşterilerinizden birine bir zarar gelir, kıymetli koluna bir balon çarpıverir, rahatsız olur, sonra bir daha gelmez diye kopuyor ödünüz!"

İmran da ben de Nur'u sakinleştirmeye, ona gereksiz yere çırpındığını, hatta saçmaladığını anlatmaya çalışıyorduk; ama o çoktan çığrından çıkmış, kendinden geçmişçesine bağırıp duruyordu. Onu tutamadık; kaşla göz arasında, Nur restoranda yemek yediğimiz masanın örtüsünü bir kenarından tutup çekti, örtüyü tüm üzerindekilerle beraber yere devirdi. Sonra da, bir servis masasının üzerine bırakılmış boş, büyük bir tepsiyi yakaladı, hemen yanıbaşımıza, muhtemelen süs olsun diye yerleştirilmiş vitraylı bir

pencereye tüm gücüyle vurup, pencerenin renkli desenlerle bezenmiş güzelim camını bir hamlede aşağı indirdi.

Restorandaki müşteriler de, beyaz giyimli garsonlar da, etrafta dolaşanlar da, görevliler de, İmran'la ben de donup kalmıştık. Bir tek, Şermin, hâlâ oturduğu sandalyenin arkalığına sarılmış, büyük bir sahneye tek başına çıkmış küçük bir prenses edasıyla sallanarak şarkı söylüyordu.

Aralık

Şimdi, bu oturduğum yerde, bu taş duvarlar, yüksek tavanlar arasında, boncukları ipe birer birer dizerek, yatarak, pencereden bakarak, gözlerimi bazen açarak, bazen kapayarak, artık çok geç de olsa, düşünüyorum; Nur'un neden böyle davrandığını anlamaya çalışıyorum. İçindeki o fazla fevri öfkeyi, evimdeki kapının camını hiç düşünmeden yumruklamasını, çocukların orda top oynamasını neden bu kadar çok istediğini, sonra, restorandaki vitray camı neden öyle durduk yere, ortada hiç de elle tutulur bir sebep yokken indirdiğini, bunlarda neden bu kadar, üstelik de yok yere ısrar ettiğini anlamaya çalışıyorum. Biliyorum, belki artık çok geç; ama ben yine de burada her gün gözlerimi kapıyor, düşünüyor, Nur'un neden böyle gayr-i makul davrandığını, Nur'un içindeki o zaptedilmez isyanın nedenini anlamaya çalışıyorum.

İmran'ın da benim de çabalarımız, zararı karşılayacağımıza dair verdiğimiz taahhütler yetmedi; Nur'u yine de huzuru bozduğu gerekçesiyle o gece nezarete aldılar ve ifadesinin alınmasının şart olduğunu söylediler. Nur tavsiyelerimizi kâle almadı ve hiç de onu oradan çıkarmaya yardımcı olacak şekilde davranmadı. Karakola geldiğimizde polislere hâlâ "Balonla oynayan üç çocuğun kime ne zararı olacak?" deyip duruyordu.

Şermin yanımızdaydı. Karakol koridorunda dönerek hâlâ aynı şarkıyı söylüyor, dans ediyordu. Onun bu haline sevecenlikle bakan tüm polislere tatlı tatlı gülümseyerek karşılık veriyordu bir yandan da.

"Nur'u özledim, çıkarın onu artık oradan," dedi, bir ara saçlarını okşayan polislerden birine.

"Nur senin annen mi?" diye sordu polis memuru.

"Hem annem, hem değil," diye başını iki ayrı yöne salladı Şermin. "Yasef beni annemden alıp Nur'a getirdi. Nur da bana bez bebek verip vurdu. Ama o bebekler çirkin! Hem gözleri de açılıp kapanmıyor."

Memur ayağa kalktı.

"Nasıl bez bebeklermiş bu bez bebekler? Neden vurdu Nur sana?" diye sordu.

Bu arada İmran'la ben de ayağa kalkmıştık.

"Üstündeki kırmızı şey çok güzel," dedi Şermin. "Onu bana versene, saçıma takmak istiyorum."

Gerçek

"Boncukları neden dizdiğini şimdi anlıyorum," dedim. "Boncuk tanelerinden her biri birer çiçek senin gözünde. Bana boncuklardan dizilmiş bir kolye verdiğinde, aslında bir buket çiçek sunmuş gibi hissediyorsun kendini. Nur da çiçek, Şermin de, Şermin'e aldığın taş bebek de. Bütün kızları, kız çocuklarını, bütün küçük eşyaları, oyuncak ve gerçek bütün bebekleri boncuk zannediyorsun sen. Bakırköy'deyse çiçek olmaz, boncuklar olur. Yerler toprak değil, taştır; toprak senden uzaktır. Sen de çiçekleri toprak yerine misinaya diziyorsun. Hem, çiçekler sana nefes aldırmıyor; boncuklara dokunduğundaysa nefesinin açıldığını sanıyorsun. Ama Yasef, boncukları dizişine bakınca anlıyorum; sen vurdumduymaz falan değil, aksine tanıdığım en merhametli adamsın."

Yasef içine derin bir nefes çekti.

"Çiçek mi... Nur'u, Şermin'i çiçek gibi görüyorum demek ha. Ne saçma!" dedi.

Roman

Nur'un hep anne olmasını istedim. Eminim, her şeye rağmen, çok iyi bir anne olurdu; eğer olabilseydi. Kısmet değilmiş. Şermin'in bizimle yaşadığı süre de çok dar bir vakit arasındadır; iki yıl dahi sürmedi. Maalesef Nur Şermin'le geçirdiği bu kısa vaktin de tadına varamadı.

Aslında hiçbir ülkeye ait olmayan Nur gibi, Şermin'in de bir nüfus kâğıdı yoktu. Bilmem bu lafı bilir misin, dar zamanlardı; Şermin'e bir nüfus kâğıdı çıkartmak için de, onu nüfusumuza geçirmek için de hiçbir şey yapmamıştık. Üsküdar'daki parkta geçenlere dair anlattıklarıma inandılar mı bilmiyorum; ama orada tarif ettiğime benzer bir kadına rastlamadıklarını hep söylediler. Simitçi de ortalarda yoktu. Kimse böyle bir kadını görmediğini, gördüyse de hatırlayamadığını söylemişti. Şermin'in vücudunda rastladıkları yara berelerin bizim tarafımızdan yapılan bir işkence izi olup olmadığını araştırdılar. Şermin'in vücudundaki darp izine benzer berelerin önceden de olduğunu, bunların nasıl olduğunu hiç bilmediğimi anlattım. Şermin'de kansızlık ve beslenme yetersizliği olduğunu da iddia etiler.

Onu evime getirdiğim günden beri elimden gelen en iyi şekilde beslemeye çalıştığımı söylemekten başka şey yapamadım. Neye ne kadar inandılar, biliyorum. Ama soruşturma hayli uzun sürdü.

Bu arada Şermin'in dernek faaliyetlerine dair söylediği yarım yamalak sözlerin hepsi de ciddi kayıtlar halinde tutanaklara geçip, ayrı bir dosya başlığı oldu. Soruşturulmaya başlanan bu yeni dosyada gözleri açılıp kapanan taş bebeklerden, pembe kurdelelerden, boyalı şekerlerden de detaylı olarak bahsediliyordu. Nur kendisine yöneltilen tüm soruları "Çocuk bu; her söylediği bu kadar ciddiye alınmaz ki! Yok anlatılacak bir şey," gibi cevaplarla soranların yüzüne geri çarptı. Nur Türkiye'yi hiç tanımıyordu. Bu tutumu Nur'un üzerine daha çok şüphe çekmekten başka işe yaramadı.

Şermin bizim eve geldikten sonra bir kez bile annesini sormamıştı. Onu yetiştirme yurdunun bahçesinden uğurlarken düşündüm; belki bundan sonra da yanında bulunacağı insanlara beni, Nur'u bir daha hiç sormayacaktı. Beni her zamanki gibi sarılıp öptü; ama onu elimden alan memura da, benzer bir yakınlıkla sarıldı. Bana yurdun kapısından girerken dönüp her zamanki tatlılığıyla el salladığında da düşündüm; acaba bir başkasına da aynı şekilde dönüp el sallar mıydı? Hayatının geri kalanında bir kez olsun beni ya da Nur'u hatırlayacak mıydı?

Gerçek

"Daha sonraki zamanlarda onu hiç ziyarete gitmedin mi?"

"Önceleri birkaç kez fırsatım oldu. Ama Şermin beni görünce mutlu oldu mu, yoksa zaten mi mutluydu; emin olamadım. Sonra, dar olan zamanlar daha da daraldılar; Nur dışında hiçbir şeyle ilgilenemez oldum. Yurda son gittiğimdeyse Şermin'in Karadeniz'de uzak bir ile tayini çıktığını söylediler."

"Anladım. Sadece Filistin'in karışık olmasından değil; Nur da fiziken hastaydı."

"Evet. Hastaydı ve üstelik hasta olduğunu kabul etmiyordu."

Roman

Sadece Filistin'de işlerin o sıralar iyice karışmasından değil, Nur da hastaydı ve hasta olduğunu kabul etmiyordu. Israrlarım sonunda yaptırdığı tetkikler midesinde ülser olduğunu açıkça gösterse de Nur ne tetkiklere ne de doktorlara inandı ve ilaç almayı reddetti. Üstelik, kendisini öldürmek istercesine, hiç yemek yemiyor, bazen bayılma noktasına gelecek kadar çok çalışıyordu. Zannediyorum sorun, her ne kadar Nur bunu inkar etse de, Nur'un Filistin'de vatandaşlarının aç olduğunu bilirken kendisinin burada yemek yemekten haya etmesiydi. Nur İsrail'e gönderdikleri yardım paketleri içindeki yiyeceklerin arasına hemen her zaman evdeki yiyeceklerimizden de bir şeyler eklerdi. Bazen, açıp açmamakta kararsız olduğunu uzaktan sezinlediğim küçük bir bisküvi paketini son anda, İsrail'e gönderilecekler arasına karıştırdığını görürdüm.

Bir akşam eve geldiğimde Nur'u yerde baygın yatarken buldum. Doktorlar mide kanaması geçirdiğini söylediler. Nur hastanede yattığı henüz ikinci gün bir şeyi olmadığını, hemen taburcu olmak istediğini, dışarıda yapacak bir sürü

önemli işi olduğunu söyleyip durdu. Yine düzgün bir şey yemiyor ve hemşirelerin zoruyla aldığı serumla besleniyordu ekseriyetle. Ne beni, ne doktorları dinliyordu.

Nur üzerinde hiçbir etkim olamayacağını anlayınca İmran'ı çağırdım.

"Seni dinler belki," dedim. "Sen ikna etmeye çalış onu."

İmran Nur'la aralarındaki yakınlığa duyduğum güvenden huzursuzluk duydu.

"Nasıl olur?" dedi. "Sen varken bana düşer mi? Ben kimim ki karışacağım?"

"Düşüp düşmemesi yok bu işin," dedim. "Sen onun dilinden benden çok daha iyi anlarsın. Tek düşündüğüm Nur'un iyiliği, sağlığı. Zannediyorum dinleyeceği bir kişi varsa o da sensin."

İmran Nur'a neler söyledi bilmiyorum. Ama Nur o günden ilaçlarını almaya başladığı gibi önüne konulanları da az çok yemeye başladı.

Gerçek

"Demek sebep buydu," dedim. "Demek bu yüzden sen de ara ara yemek yememekte inat ediyor, koluna serum takmalarına razı oluyorsun. Ama Nur'un Filistin'dekiler aç diye kendisini aç bırakmaya kalkmasından hiçbir farkı yok senin bu yaptığının. Üstelik, Kutsal Emanetler'in Filistin'de ölenlere bir faydası olmadığı gibi, senin kendini aç bırakmanın da bir anlamı, fonksiyonu yok. Sana serum takmaları Nur'a taktıkları serumları geri getirmez, onu beslemez ki."

"Çok yorgunum," dedi. "Uyumak istiyorum."

Roman

Söylemiyordu, ama biliyordum: Gitmek istiyordu. Ben nedenini anlamıyordum, hâlâ da anlamıyorum; ama biliyordum: O topraklar onu çağırıyordu. Orada bıraktığı insanlar, orada olanlar, yaşananlar, her an Nur'un içinde yaşıyor, daha kötüsü, her an yaşamakla kalmıyor, her an yeniden diriliyordu. Yaratılışın sırrını Nur'un içine baktıkça anladım.

"Nasıl olur, Nur? Seni o Cehennem'e elimle nasıl yollarım?"

Nur nedense orada olmayı dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir şekilde var olmaya tercih ediyordu. Ben, basit bir adamım. Böyle yüce şeyleri anlamam. Ama Nur'un içindeki isteği, biliyor ve anlıyordum.

Mağrur duruşundaki samimiyete rağmen bana karşı içten içe ezik hissediyordu kendisini. Bu yüzden, hep çok yakınında olmasına karşın, bir kez bile dönüp bakmadı İmran'a, hiçbir şeklin içinde; biliyorum. Bir şey söylesem çok incinecekti. Zaten yaralıydı. Susmayı seçtim. Hiçbir şey belli etmedim Nur'a. Nur yine de, anladığımı anladı.

Ama o da bir şey demedi. Ezildi, inceldi sadece. Gün ağarırken bakışlarını gökyüzünde uzak noktalara dikti. Akşamları bana az şekerli kahve yaptı.

Gerçek

Akın'ı kuyrukta göremeyince merak ettim.

"Hasta, abla. Üşütmüş yine."

Akın koridorun sonunda yüzünü duvara dönmüş, oturuyordu.

"Hasta falan değilim ben!"

Bekir yanıma yaklaşıp söylenmeye başladı:

"Hep bu soğuk sular yüzünden. Donuyorum abla yaa."

O ana dek oturduğu yerde homurdanan, konuşulanlara cevap vermeyen Akın Bekir'e döndü:

"Kes lan sesini! Soğuk suyla banyo yapmak iyidir. İnsanı dinç tutar. Soğuk su sayesinde açılıyoruz, kendimize geliyoruz."

"Değil abla yaa, inanma buna, diye şikâyet etmeye devam etti Bekir. Bugün on gün oldu buraya geleli; on gündür hastayım ben."

"Tabii hastasın oğlum; yoksa ne işin var içeride?"

"Hem yıkanamıyorum, hem de sonrasında üşüyorum."

"Yahu ne mızmız, ne hanım evladı bir şeymişsin sen!

Vücudunu alıştırmamışsın ki hiç soğuk suya. Sıhhat bulmaya niyetin yok senin."

"Havalar soğudu zaten. Görüyorsun işte, pencere camı da kırık geldiğimden beri. Taktırmıyorlar yeni cam."

"Taktırmayacaklar oğlum yeni cam falan, tamam mı, taktırmayacaklar! Biz memnunuz. Ne güzel taze hava geliyor içeriye. Ohh, püfür püfür..."

"Nesi güzel yaa? Bu havada mı? Taze hava istiyorsan pencereyi açarsın olur biter!"

"Hayır efendim, böyle daha iyi. Sürekli hava gelmesi daha iyi! Pencereyi açmaya gerek kalmayışı daha iyi! Devletim böyle karar verdiyse doğru karar vermiştir. Kurcalamasana, pis anarşist!"

Akın dokuz senedir, neredeyse çocuk yaşından beri buradaydı.

Roman

Nur gözlerini kapattı. Nur'un gözlerini kapattığı an benim de içim kapandı.

Gerçek

"Yasef, bazı hastalar Bakırköy'de sıcak su olmayışından şikâyetçiler. Sen soğuk suyla yıkanırken zorlanıyor musun? Diğerlerinin aksine, senin iyi ya da kötü bir şey dediğini hiç duymadım da..."

Gülümsedi.

"Hem," dedim; "ne zamandır burada olduğunu da bilmiyorum ben senin. Bunun önemini yeni, az önce hastalarla konuşurken anladım. Sahi, kaç yıl oldu sen Bakırköy'e geleli?"

Roman

Nur, onu o gözaltından çıkarıp İstanbul'a getirdiğim günden beri, ne zaman gözlerini uzak bir noktaya dikip dalıverse, hep içim kabarır; kasılıp kalırım, ne yapacağımı bilemem.

Nur'u hiçbir yerde bulamayıp da deliye döndüğüm o vakit, soruşturmaya, gözaltına alınan, veya başka bir nedenle veyahut da nedensiz alıkonan Filistinliler'in uğradığı muameleye dair söylenenler zihnimden her daim fişek gibi geçip duruyordu. Nur'un İstanbul'daki dairemde yaptığı gibi ben de İsrail sokaklarında bir oraya bir buraya muvazenesizce yürüyüp duruyor, ne yapacağımı, hatta ne yaptığımı bilmiyordum.

Bir geceyarısı Filistinli eski bir dostumun kapısını çaldım. Üzerinde gecelik, yarı uykulu, korkulu ve şaşkın,

"Yasef, hayırdır," dedi Ammar. "Kötü bir şey olmadı ya?"

Onu yakasından tutup içeriye çektim. Titriyordum; Nur'un bazen titrediği gibi. Ömrümde hiç böyle davranmış olduğumu hatırlamıyorum.

"Söyle," dedim. "Gözaltına alındığında neler yaptılar sana, söyle. İnsanların üzerine önce dondurucu soğuklukta su tutup, buz gibi suyun altında saatlerce beklettikleri, sonra onları dayanılmaz sıcaklıkta yerlere koydukları doğru mu? Sizi bir sandalyeye eklemlerinizi birbirinden ayırırcasına bağlayıp, sonra o acılı vaziyette günlerce tuttukları, suratınıza tükürdükleri, hakaret ettikleri doğru mu? Vücudunuzu her yerinden eğip büküp kelepçeledikleri, sonra bu kelepçeleri sıktıkları, üzerine bastıkları, yük vurdukları, sizi çömelmeye zorladıkları, tekmeledikleri, koskoca adamların 'n'olur bırakın beni' diye çocuk gibi ağlayarak yalvardıkları doğru mu?"

"Dur biraz, sakin ol," dedi Ammar. "Ne oluyorsun?"

"Söylesene!" diye bağırdım. "Neden anlatmıyorsun?!"

"Gel, otur," dedi. "Sana bir bardak su getireyim önce."

"Su falan istemiyorum!" diye bağırdım. "Bana neler oluyorsa onu anlat! Ne yapıyorlar kadınlara? Kadınlarınıza dokunuyorlar mı; onları saçlarından yakalayıp yanaklarını pis dilleriyle vahşi bir kaplan gibi yalıyorlar mu; elbiselerini parçalıyorlar mı; ayakkabılarını fırlatıp kahkaha atıyorlar mı; onları, onları..."

Birden yere çöküp hüngür hüngür ağlamaya başladım. Bir gün Nur'un da, hem de benim dairemde, ortalıkta İsrail askeri falan yokken, aynı şekilde oturup ağlayacağını nereden bilebilirdim?

Aralık

Nur, onu o gözaltından çıkarıp İstanbul'a getirdiğim günden beri, ne zaman gözlerini uzak bir noktaya dikip dalıverse, hep içim kabarır; kasılıp kalırım, ne yapacağımı bilemem.

Nur uzakta müphem bir noktaya dalar; ben Nur'un güzel saçlarına, narin boynuna, çenesinin altında bitiştirdiği ellerine, hatları bol elbisesinin altından belli belirsiz kıvrılan ince bedenine dalarım. Nur'un küçük, yumuşak ellerini avuçlarımın arasına alıp saklamak için tarifsiz bir istek duyarım. Parmaklarımı hep bir ipek yığını hissi vereceğini tahmin ettiğim saçlarında dolaştırdığımı tahayyül ederim. Hayalimde Nur'un küçük başını tutup göğsüme yaslarım, kollarımı nazikçe boynuna dolarım, ona yeni doğmuş, ürkek bir kuş yavrusuna sarılır gibi sarılırım, onu her şeyden korurum; kimseden ona bir zarar gelmesine müsaade etmem.

Nur ne zaman evimde gözlerini uzak bir noktaya dikip dalıverse, hep içim kabarır; kasılıp kalırım, ne yapacağımı bilemem. Hep bir eşarpla, bir kumaş parçasıyla, ne bulursa onunla kapattığı boynunda hangi izler, hangi yaralar, hangi işkenceler var; bilemem. Boynunun gerisinde, göğsünde,

kollarında, bacaklarında, üzerini her zaman örttüğü vücudunda hangi vahşi lekeler saklıdır, neler olup bitmiştir, neler yaşanmıştır; bilemem, soramam, düşünemem. Nur için Filistin neyse Nur'un bedeni benim için odur. Nur'un ince bilekleri hâlâ mordur, Nur'un küçük elleri hâlâ ne olduğunu, nasıl olduğunu söylemediği yaralarla delik deşiktir. Nur'un bazen düşünürken, yazarken, ellerini yıkarken fark etmeden yukarıya çektiği yenlerinin altından görünen kollarında bazı sarı, mor, kırmızı izler fark ederim. Ben soramam; Nur söyleyemez.

Ben hayalimde Nur'un yumuşak ellerini avuçlarım arasında bir kuş yavrusu saklar gibi saklarken bu ince parmakları sıkmaya korkarım, kıyamam. Nur'un saçlarını iki elimle yavaşça arkaya yatırıp dudaklarımı hafifçe alnına değdirirken parmağımdaki yüzük saç tellerinin arasına takılacak da bu saç tellerinden biri kopacak, dudaklarım Nur'un alnını örten ince, hassas deriye bir zarar verecek, orada kırmızı bir leke bırakacak ya da Nur'u rahatsız edecek diye ödüm kopar. Bu yüzden, yüzüğümü çıkartır atarım; üzerine basar, ezerim onu. Bazen parmaklarımı söker atarım. Nur öyle nahif, öyle zarif, öyle şeffaf, öyle kırılgandır ki ben Nur'a, parmaklarımın ucuyla dahi olsa, dokunmaya korkarım; parmaklarımın izi Nur'un üzerinde kalacak sanırım. Bazen ellerimi bileklerimden söker atarım. Ama Nur'un bedeninde, ruhunda bilmediğim yaralar açan kimselere, bunlar eğer kimseler ise, nerede, nasıl, ne yaparım; bilemem, bulamam.

Ne zaman biri bana gelip Şermin'in vücudundaki çiziklerden hesap sorsa, suçluluk duyarım. Nur'daki derin, kapanmaz çiziklerin hesabını kime, nasıl soracağımı, veya

bana soracaklarında ne cevap vereceğimi düşünürüm; bulamam.

Nur ne zaman evimde gözlerini uzakta müphem bir noktaya dikip dalıverse, içim çizilir, ezilir; kasılıp kalırım. Onu o gözünün dalıp gittiği yerlere geri göndermeyi hiç istemem.

Gerçek

"Yasef'e serumunu verin!"

Roman

"Sen hiç 'asylum seeker' diye bir ifade duydun mu?" diye sordu Ferda.

"Hayır," dedim.

" 'Asylum seeker' İngilizcede 'mülteci' demek. Halbuki 'asylum' tımarhane anlamına da geliyor. 'Asylum seeker'ın, yani aslında mülteci anlamına gelen kelimenin sözlük anlamı da 'tımarhane arayan kişi' demek oluyor. Ne kadar ilginç, değil mi?"

"Boncuk dizmek yerine örgüye başlamayı düşünüyorum artık," dedim. "Buraya gelen ziyaretçilere, dışarı çıkmadan önce her seferinde sivil kıyafetlerine bürünen hemşirelere, hastabakıcılara hep bakıyorum; renkleri, desenleri iç içe geçmiş, birbiriyle karışmış atkılar, bereler giyiyorlar. Hem girift, hem bütün."

"Ebru gibi mi?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Asla."

"Yasef," dedi, "sizde de ölüleri ılık suyla mı yıkarlar? Sizde ölüleri yıkarlar mı?"

Gerçek

"Yasef, biliyorum, bana da açıkça anlatmıyorsun her şeyi. Ağzından kerpetenle alıyorum lafları. Sonra onları birleştirmek, yorumlamak, anlaşılır şekle getirmek hem iflahımı kesiyor, hem günlerimi alıyor. Ama neden seni görmeye gelen doktorlarla konuşmuyorsun hiç?"

"Konuşuyorum ya. Dün Doktor C.'ye ağzının kenarında bir parça ekmek kırıntısı kalmış olduğunu söyledim."

"Hayır Yasef, sen basbayağı biliyorsun 'konuşmak'la neyi kastettiğimi. Bu bana anlattıklarına dair hiçbir ipucu vermiyorsun onlara. Benim seni deşifre etmeme neden izin veriyorsun peki?"

"Onlar doktor. Psikolog, psikiyatrist. Sen değilsin."

"Yani?"

"Şimdi, şu yanımda duran bir tekerlekli sandalye. Benim astımım var, kalbim rahatsız, içim buruk; ama kalkıp yürüyebiliyorum. Tekerlekli sandalyeye ihtiyacım yok. Ben gökyüzünde uzak bir yıldıza bakmak istesem, ne yaparsam yapayım, bu tekerlekli sandalyeyi o yıldızı daha iyi görebilmek için kullanamam. Çünkü bu bir tekerlekli sandalye.

Günlerce bu tekerlekli sandalyenin başında dursam, ona astronomiyle ilgili ne biliyorsam anlatsam, pencereden çektiğim gökyüzü fotoğraflarını birer birer önüne koyup göstersem, bir şey değişmez. Tekerlekli sandalye ben ne kadar uğraşırsam uğraşayım, onu ne kadar iyi, yetkin kullanırsam kullanayım, ne biçimde kullanırsam kullanayım, ister üzerine çıkayım, ister ters çevireyim, ister yan yatırayım, bana tekerlekli sandalye olmak dışında bir fayda veremez ve Satürn'ü daha iyi görmemi sağlayamaz. Çünkü o sadece bir tekerlekli sandalye. Masanın masa olması ve olmamasından bile fazlası aynı zamanda."

"Ben de bir süre daha Arap değilim."

"Uzaktan her şey birbirine benzer. Yaklaştıkça ayrı olduklarını anlarsın. Marangoz değilsin madem, bütün odunlar eştir gözünde. Sen oduna odun dersin; ama marangoz diyemez."

"Yasef, sen ilk ne zaman şey olmaya başladın... Nasıl desem işte, ilk ne zaman delirmeye başladın?"

"Şu tvit kumaşlardan, kırçıllı desenlerden mi bahsediyorsun?"

"Anla işte... Sende şizofreni semptomları ilk ne zaman belirdi? Sesler, sözler ne zaman ayrıştı? Kelimelerden ne zaman vazgeçtin?"

"Benim tek enstrumanım, kelimeler."

"Hayır Yasef, biliyorsun, ben bizim kelimelerimizden, bizim kelimelerimizi kullanmaktan, bizim gibi kullanmaktan bahsediyorum. Harc-ı âlem kelimelerden, paylaşılabilen, seni diğer insanlardan bölen değil, onlara bağlayan kelimelerden bahsediyorum."

"Tel zımba deler böler mi, bitiştirir mi?"

"Sen ne zaman delirmeye başladın, Yasef? Nur'un öldüğünü öğrendiğinde mi, yoksa karakolda cinayeti itiraf et diye yaptıkları işkencelerden sonra mı? İlkinde başlayıp ikincisiyle birlikte mi arttı yoksa?"

"İncil'de Matthew'nun 6. bölümünün 22 ve 23. kısmında bir şey yazıyor; ama bu doğru, isteyenler gidip kontrol edebilir. O yüzden sen bunu 'deli' değil de, 'gerçek' kısmına yaz. Orada diyor ki: 'Gözünüz bedeninizin lambasıdır. Bu yüzden, bakışınız berraksa, tüm bedeniniz de ışıkla dolu olacaktır.' Şimdi, bu 22 idi. Bir de 23 var: 'Bakışınız bulanıksa, tüm bedeniniz de karanlıkla dolu olacaktır. Ama eğer içinizdeki ışık zaten karanlığın kendisi ise, o zaman o karanlık ne yüce bir karanlıktır!' "

"Söylesene Yasef, sen ne zamandan beri böyle meczupsun?"

Roman

Ey Kanada! Evimiz ve ulusal toprağımız!
Tüm oğulların gerçek vatan aşkıyla yanar.
Kor gibi parlayan kalplerimizle yükseldiğini görürüz,
Gerçek Kuzey hür ve güçlüdür!
Ey Kanada, öteden, uzaktan,
Senin için tetikte dururuz.
Tanrı toprağımızı hür ve şanlı eylesin!
Ey Kanada, senin için tetikte dururuz.
Ey Kanada, senin için tetikte dururuz.

Kanada Milli Marşı'nın ilk kıtasıdır.

Gerçek

Artık şu Bakırköy'deki temizlik işini bırakıp bir an evvel evde tezimi yazmaya koyulsam iyi olacak.

Roman

"Söyle," dediler. "Nereye gidiyordun?"

"Kaçacaktın ülkeden, değil mi?"

"Cinayeti işledikten sonra mı atladın trene?"

"Konuş!"

Gerçek

Tezimi de Winnicott perspektifinden bir edebiyat değerlendirmesi üzerine yazarım artık.

Roman

Afedersiniz. Gözlerim buğulanmış birden.

Gerçek

Hem, temizlik için verdikleri para da para olsa bari! Öyle olsa içim yanmaz.

Hoş, kitap yayımlamaktan iyidir ya, neyse.

Roman

"Beyefendi, kimliğiniz pasaportunuz var mı? Nereye gidiyorsunuz?" dediler.

"Yabna'ya," dedim, "Yabna'ya gidiyorum. Anneannem uyumadan önce Yabna'ya varmam gerekiyor."

Gerçek

Sabahları hasta görmek için K4'e gelen Doktor T. beni gördüğü daha ilk gün iyice süzmüş, "Sizi bir yerden hatırlar gibiyim, ama bir türlü çıkaramadım Ferda Hanım" demişti. O günden sonra da ne zaman bana ben yerleri paspaslarken, ortalığı temizlerken rastlasa bir kez daha dönüp bakıyor, "Ben sizi tanıyorum, tanıyorum, ama nereden, bir türlü bilemiyorum. Bir gün bulacağım mutlaka," diyordu.

O sabah geldiğinde neşeyle "Buldum nihayet!" diye bağırdı. Elindeki gazeteyi gösterdi.

"Siz Nihan Kaya'sınız. İki kitabınız var; ben biliyorum. Okumuştum hatta bir tanesini."

Gazetede benimle yapılmış bir röportajın yanına basılmış fotoğrafımı işaret ediyordu.

"Anlatın bakalım şimdi, ne diye temizlik yapıyorsunuz burada? Yazarlık işi pek para getirmiyor herhalde."

Doktor T.'ye aldığım psikanaliz eğitimini ve tezimi anlattım.

"E, madem psikanaliz üzerine yüksek lisans yaptınız İngiltere'de, sizi burada başka bir işe alalım bari," dedi.

"Çok sevinirim," dedim. "Hatta, bayılırım."

Ertesi gün beni işe alacaklar diye en güzel ceketimi bulup giydim, eteğimi ıslak tülbentle ütüledim, hiç giyilmemiş ince çoraplarımı paketinden çıkardım, ayakkabılarımı cilaladım. Bana söyledikleri saatte, kalbim küt küt atarak, görüşeceğimiz odanın önünde bekliyordum.

"Nihan Kaya," diyerek beni diğerlerine tanıttı Doktor T. "İngiltere'den yeni dönmüş."

İngiltere deyince masadaki herkes, yanımda biri daha varmış gibi, başını bir kez daha salladı. Oturdum. Başhekim ve birkaç doktor daha, bana sorular soruyorlardı. Onları elimden gelen en iyi şekilde cevaplamaya gayret ediyordum. Beni nasıl istihdam edebileceklerine dair aralarında tartışırlarken, elime de bir başvuru formu tutuşturdular. Formu doldurmaya koyuldum.

"Formu doldurun da bir bakarız artık," dedi Doktor E. "Madem İngiltere'de bir master bitirdiniz..."

"Bitirmedim," dedim. "Ama bitirmek üzereyim, umuyorum."

"Olsun canım, fark etmez."

"Nihan Hanım, ben sizi son zamanlarda hep Abravanel'in yanında görüyordum," diye araya girdi K4 doktorlarından Doktor M.

"Abravanel?" dedi Doktor G.

"Yasef Abravanel; şu, K4'te 7. odada kalan."

"Ha, evet. Kıskançlık cinayeti işlemiş olan."

"Mahkemeden buraya sevk etmişlerdi."

"Neden ilgilendiniz Abravanel'le Nihan Hanım? Analiz etmeyi mi deniyordunuz yoksa Abravanel'in durumunu?"

"Analiz değil," dedim. "Ben onu sadece dinliyordum."

"Analiz edilecek gibi değil zaten," dedi Doktor R. "Hele son zamanlarda, hali iyice kötüye gitti."

"Farkındayım," dedi Doktor Y. "Ben de antikonvülsanlarının dozajını epey artırdım zaten."

"Ondaki obsesif semptomları ben bile uzaktan fark etmiştim," dedi Doktor T.

"Clopixol'den verim alamadınız galiba hocam?" diye sordu Doktor R.

"Durumu oldukça kronik," diye cevapladı Doktor Y. "Allah aşkına, siz ne buldunuz Abravanel'de Nihan Hanım?"

"Tekerlekli sandalye," dedim.

Masadaki herkes birden durup bana baktı.

"Anlayamadık?" dediler.

"Tekerlekli sandalye," dedim tekrar.

Doldurduğum başvuru formunu düzgünce katlayıp yanımdaki çöp kutusuna attım. Ayağa kalkıp kapıya yöneldim. Çıkmadan önce tekrar dönüp, bu sefer onlara:

"Tekerlekli sandalye," dedim.

Roman

O gün her nasılsa yemek yapmıştı.

"İnanamıyorum, Nur! Sofraya tabak bile koymuşsun!"

Mavi elbisesinin içinde küçük bir kız gibi dönerek yürüyordu.

"Ne sandın ya! İki saattir uğraşıyorum bu saçma iş için."

Peçeteler, bardaklar, salata.... Hatta, tuzla biber!

"Zevkten," dedim, "şu an ölebilirim."

Gerçek

Anlamıştım. "Geçmiş olsun" denecek bir şey değildi. Ama geçecek bir şey de değildi. Bu, sadece, böyleydi.

Roman

Kapısını çaldım. Ses gelmedi. İçeri girdim. Dışarıda yağmur yağıyordu. Nur yatağının öte yanında karanlıkta yere oturmuş, hiç hareket etmeden pencereden dışarı bakıyordu.

"Nur," dedim.

"Yağmur," dedi.

"Nur," dedim.

"Yağmur yağıyor," dedi.

Yere, yanına oturdum. Hâlâ, ne bakışları ne vücudu kımıldamıştı.

"Nur," dedim. "Söylememe gerek yok, biliyorsun değil mi... Sen... sen özgür bir kadınsın. Gençsin, güzelsin. Benim karım falan da değilsin üstelik. Onlar kâğıt, Nur. Sadece kâğıt. Özgürsün..."

Baktı.

"Bu ne demek şimdi?" dedi.

"Nur..." dedim.

"Sus..." dedi.

Birden, bir şeyden çok korkmuş gibi, dehşete kapılmış gibi ayağa fırladı.

"Sus!" dedi.
Dışarıda yağmur yağıyordu.

Gerçek

Kendine geldiğinde yanında oturuyordum. Ben ona bakmadım, o da bana bakmadı.

"Anladım, sen deli falan değilsin Yasef," dedim. "Hatta derdin de bu; sen delirmek istiyorsun, deliremiyorsun. Ne fark ettim biliyor musun, nevroz insanın psikotik olmasını önlüyor. Yani nevroz, ruhun psikoza karşı aldığı bir önlem. Nevrozun içine battıkça psikozdan uzaklaşmış oluyorsun aslında. Bu ikisi sanıldığı gibi birbirinin basamağı falan değil, kutbu."

"Asensa... Asensa..." diye inledi yattığı yerden.

Hâlâ birbirimize bakmamıştık.

"Belki de tezimi bu konuda yazmalıyım," dedim.

"Asensa," dedi. "Şalom."

"Sen sapasağlam bir adamsın Yasef. Sapasağlam, yorgun bir adam."

Roman

"Söyle!" diye yinelediler. "Nur'u sen öldürdün, değil mi?!"

Gerçek

"Yasef," dedim, "Tevrat'ı okudun mu sen hiç?"

Roman

O gün her nasılsa yemek yapmıştı.

"İnanamıyorum, Nur! Sofraya tabak bile koymuşsun!"

Mavi elbisesinin içinde küçük bir kız gibi dönerek yürüyordu.

"Ne sandın ya! İki saattir uğraşıyorum bu saçma iş için."

Peçeteler, bardaklar, salata.... Hatta, tuzla biber!

"Zevkten," dedim, "şu an ölebilirim."

Yüzünü birden döndü.

"Yarın gidiyorum," dedi.

Gerçek

Avustralya'nın başkenti Sidney değildir, Canberra'dır.

Roman

"Başınız derde girdi, değil mi; biliyorum," dedim. "Bugün birileri de gelip sorular sordular bana dernek hakkında. Eski deponun tapusu da benim üzerimde ne de olsa."

"Evet," dedi.

Gözleri yine yerdeydi.

"Gitmem gerek."

"Tek başına gitme," dedim. "İmran'la git."

Gözlerini birden yüzüme kaldırdı.

"İmran'la git, Nur. Biliyorum, onun da başı dertte muhtemelen. Biliyorum, tehlikeli. Ama sen yine de İmran'la git. Hiç değilse istediğin yere istediğin insanla gitmiş olursun. Hiç değilse sen, istediğin yere istediğin insanla gitmiş olursun."

Gerçek

"Yasef, Nur'un kulakları hiç delinmemişti, değil mi?"

Roman

"Eğer ölürsem," diye başladı.

"Ölmeyeceksin," dedim.

"Ama ölürsem, o zaman," dedi.

"Söz veriyorum, ölmeyeceksin," dedim.

"Ölümden korkum var gibi mi görünüyor yoksa?" dedi hiddetlenerek. "Hem sen kimsin ki böyle bir söz verebiliyorsun?"

"Korkun olduğundan değil," dedim. "Benim de elimde benden başka bir güç olduğundan değil. Ama yine de sen ölmeyeceksin. Ölsen bile ölmene izin vermeyeceğim. Bu kendi pahama bile olsa."

Gerçek

"Yasef, senin parmakların eskiden de bu kadar ince miydi?"

Roman

Fotoğrafları bir kez daha önüme attılar. Titreyerek uzandı ellerim. Nur yerdeydi, Nur suskundu, Nur tanınmayacak haldeydi. Ama ben tanıdım. Önce Nur'u tanıdım; sonra ölüm peşinden geldi. Nur da İmran da kan içindeydi.

Karakolda bir adam Nur'la ölümü iç içe görünce çığlık çığlığa bağırmaya başladı.

"Numara yapma," dedi elleri kara, gözleri kara, yüzleri kara adamlar. "Anlat; nasıl işledin cinayeti? Nur'u sen öldürdün, değil mi?"

Gerçek

"Ikarus tablosunu nasıl buluyorsun Yasef?"

Roman

"Alo? Orada mısınız?"

Evin tavanı üzerime çökmüştü, altından doğrulmaya çalışıyordum. Ama kan nedense bedenimde değil, ellerimdeydi.

"Yasef Abravanel? Duyuyor musunuz beni?"

"Evet," dedim. "Evet, duyuyorum."

"Acınızı anlıyorum. İnanın bizim için de çok zor. Ama bu kadar emin olmayın. Şimdilik tek istediğimiz bir teşhis sizden. Biz cesedi bugün yolluyoruz İstanbul'a. Bakarsınız ki aslında..."

"Hayır," dedim. "Hayır, sakın!!!"

"Bay Abravanel, kendinizde misiniz? Anlatamadım galiba, biz sadece"

"Hayır, hayır!" dedim. "Siz anlamıyorsunuz. Sakın yollamayın onu buraya! Tersine, onu uzağa,"

"Siz de takdir edersiniz ki önce cesedin kimliğini"

"Hayır," dedim, "hayır! O! Biliyorum!"

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Biz bile"

"Orada kalın!" diye haykırdım olanca gücümle. "Bir

yere kımıldamayın. Hemen, hemen geliyorum. Onu Yabna'ya taşımamız gerek bir yolunu bulup."

"Yab-ne?"

"Evet, evet, Yabna. Ayrılmayın oradan. Ben hemen..."

"Efendim, şu an bizim bulunduğumuz yer"

"Durun," dedim, "durun orada! Sakın bu tarafa geleyim demeyin! Birlikte Yabna'ya geçeceğiz, hep birlikte."

"Afedersiniz, anlamıyorum. Yabna nedir?"

"Göstereceğim!" dedim. "Size göstereceğim Yabna'yı."

Elime gelen ilk çiçeği bir hamlede yerinden söküp toprağı masanın üzerine boşalttım. Diğer elim ahizedeydi. Toprağı ahizeye tuttum:

"İşte bu, Yabna! Göreceksiniz."

"Alo? Gerçekten de Yasef Abravanel ile mi görüşüyorum acaba? Bana gerçek Yasef Abravanel'i verir misiniz lütfen?"

Bir elim topraktaydı, diğer elimle sesleri az çok işitiyordum. Sesler henüz ayrışmaya başlamadan önceydi. Ses yanındakilere "Efendim, beni tuhaf kelimelerle tehdit ediyor. Bağırıp çağırıyor. Bir manyak. Üstelik de telefonu Yasef Abravanel'e vermiyor," diyordu.

Gerçek

"Söyle!" diye yinelediler. "Nur'u sen öldürdün, değil mi?"

Hem içeride, hem dışarıda birçok ses "Nur'u sen mi öldürdün?" diye bağrışıyordu.

"Evet," dedim sonunda. "Ben."

O zaman tüm sesler bir anda sustular.

Roman

Nur Aliler'in evinin önündeki taş basamağa oturmuş, elindeki çalı parçasıyla toprağı eşeliyordu.

"Hepsi orada kaldılar," dedi.

"Kim?" dedim.

"Herkes," dedi.

"Kim herkes?" dedim. "Ben, annem, babaannem; hepimiz burdayız."

Nur ilk kez, onu gördüğüm günden beri ilk kez başını topraktan kaldırıp, buğulu gözlerle gözlerime baktı.

"Herkes orada kaldı," dedi. "Ben de onların yanına gitmek istiyorum."

"Git o zaman," demek geçti içimden; diyemedim.

Gerçek

Bakırköy'den son kez çıkmadan önce Akın'ın yanına uğradım. Akın masanın başına oturmuş, Yasef gibi boncuk diziyordu. Yüzüme bakmadı.

"Gidiyorum Akın," dedim. "Sana hoşçakal demeye geldim. Aydan Hanım'a senin için bir kutu sabun bıraktım. Bittikçe yenisini verecek sana."

"Git!" dedi yüzünü dönmeden. "Vatan hainisiniz hepiniz, biliyorum! Görmek istemiyorum seni bir daha. Git buradan!"

Bahçeden çıkarken son kez arkama dönüp baktım; Akın yüzünü pencere parmaklıklarına, K4 binasına ilk girdiğim gün yasladığı gibi yaslamış, ama bu sefer o gün gülümsediği gibi değil, ciddi, hiç hareket etmeksizin bana bakıyordu.

Roman

"Deli ulan bu!" dediler. "Boşuna uğraşıyoruz günlerdir. Attıralım tımarhaneye, gitsin!"

"Tabii deli oğlum, akıllı adam cebinde bir kese toprak Suriye sınırına yaya gider mi?"

"Yok Yabna'ya gidiyormuş, anneannesi uyuyacakmış falan..."

"Bir sürü zırva."

"Yabna ne lan? Ben haritaya baktım, yok öyle bir yer."

"Yok tabii yaa..."

"Bunca gün bu saçmalıklarla uğraştırdı ya bizi, helal olsun valla!"

"Ne demişler; bir deli bir kuyuya taş atmış, kırk akıllı..."

Gülüşmeler....

Gerçek

1 Kasım 2005

Sevgili Yasef,

Gönderdiğim dosyada, "Buğu" ismi altında yazılmış notlar bulacaksın. Buğu, senindir.

Ben bu notlarda kendi kendine konuşan bir adamın sözlerinin içine girmeye çalıştım. Bu sözleri önce gayet sadıkane not ettim; sonra, sözlerin içindeki öze bağlı kalarak bitiştirmeye çalıştım.

Nüshamı değiştirmeden sana gönderiyorum. Lütfen onu parçalayıp, cümleleri birbirinden ayırmaya çalışma. Bazen bitişik cümlelere de ihtiyacımız var.

Bana öğrettiğin her şey için teşekkürler. Umarım yakında yeniden görüşeceğiz.

Sevgiler,
Nihan

Yine Gerçek

"Aklıma takılan bir şey var hâlâ Yasef," dedim.

"Benim de," dedi. "Hem de öyle çoklar ki.."

"Nur'un İmran'ı sevdiğini sen zihninde uydurup inanmış olmayasın? Ya hiç yoksa öyle bir şey?"

"Bilmiyorum," dedi.

"Ama elinde bir kanıt da yok," dedim.

"Yok. Hem o nedir?" dedi.

"Ama bir şeyleri de açıklığa kavuşturmamız gerek, öyle değil mi?" dedim. "Sen bana şunu açıkça söylesene; Nur nerede, nasıl öldü? "

"Bilmiyorum. Yanında değildim."

"Filistin için yaptıkları yüzünden öldürüldü ikisi de, değil mi?"

"Elimizde bir kanıt yok."

"Nur yolda mı öldü? Kara üzerinden mi gidiyorlardı?"

"Bilmiyorum."

"Ama toprağı atmak için Yabna'ya gidiyordun, değil mi?" diye sordum. "Yanlış mı anlamışım? Nur'u gönderdiğin için suçluluk duyduğunu düşündüm ben de. Bunu

Nur'un bir son arzusu gibi düşünüp, toprağa mı dönmek, bakmak istedin sen de?"

"'Su testisi su yolunda kırılır' diyeceksin, biliyorum," dedi. "Ama yağmur yağmışsa yerler zaten çoktan ıslanmış da olabilir. Nur gözünü toprağa çoktan dikmişti bir kere; ondan başkasını görmüyordu. Halbuki bence önemli olan toprak değildir; yağmurun toprağa düştüğü andır."

"Nihayet sen de bir şeyi gönül rızasıyla bitiştirebildin artık!" diye bağırdım.

"Hayır," dedi. "Sana toprakla suyun iki ayrı madde olduğunu kim söyledi? Öyle olsa su, dünyanın her köşesinde, önünde sonunda gidip toprağı bulabilir, her yerde istisnasız olarak toprakla buluşabilir miydi?"

"Anlamıyorum, ne demek istiyorsun?" dedim.

Dışarı baktı.

"Şu pantolon ütüsünü de bir beceremezler," diye söylendi.

1 Kasım 2005
Nihan Kaya

Buğu hakkında Nihan Kaya ile Suavi Kemal Yazgıç'ın yaptığı röportaj*

Bir roman olarak *Buğu* gerçek ve roman olarak isimlendirilen iki ayrı düzlemde devam ediyor. Öncelikle romanınızı yazarken niçin böylesi iki ayrı düzlem kullanma ihtiyacı duyduğunuzu sormak isteriz.

Haklarında sorulabilecek tüm soruların cevaplarını, yazdığım metnin içine yerleştirmeye özen gösterdiğimi, dolayısıyla yazdığım her roman veya öyküyü kendi içinde değerlendirilmesi gereken bir bütün olarak düşündüğümü söylemeliyim. Bence kurmaca eserlerde aklımıza gelen soruların yanıtları yine bu eserlerin içinde ve kendi düzlemlerinde aranmalı. *Buğu*'nun neden gerçek ve roman adı altında iki koldan ilerlediğini ve bu iki başlıkla bölünerek ilerlediğini romanın kendisi de soruyor; ve bana kalırsa bu soruyu yine kendisi, Voltaire'in aracılığıyla, cevaplıyor: "Tarih, gerçekmiş gibi gösterilen kurmacayı resmeder. Diğer yandan, hikâye, kurmacaymış gibi gösterilen gerçekleri resmetmektedir." (s. 103) Kapağında roman yazan, bize roman olarak tanıtılan her kitap, onu kaleme alan kişiden

* *Dergâh* dergisi, Sayı 203, Ocak 2007.

ve dış gerçeklikten bağımsız olarak ele alınmazsa "roman", hatta "sanat" kavramının büyüsü yıpranabilir. Yine *Buğu*'da diyor ki: "Sen masayı dört adet ayak sanıyorsun. Halbuki masa masadır ve sorun da çözüm de buradadır. Romancılar yalan söyler. Hatta bunu Giritli Epimenides de bilir." (s. 102) Felsefede Epimenides ya da Yalancının Paradoksu olarak bilinen tartışmanın temeline göre Epimenides "Tüm Giritliler yalancıdır" demiştir; ne var ki Epimenides kendisi de Giritli'dir. Epimenides'in cümlesi ne kadar doğru ya da yanlışsa romanlar da o derece doğru veya yanlış olabilirler. Edebiyat eleştirisi tarihinde, kurmaca okumanın yalanlara gönüllü olarak kanmak olduğu etrafında sürüp giden tartışmalar vardır ki yazara yalancıdır da diyemezsiniz, yalancı değil de. Ben bu tartışmaları *Buğu*'nun zaten kendisinden gel-gitli olan düzlemine taşıdım ve dedim ki: "Arka arkaya söylediğim iki şey doğru ise, mesela önce adımı ve sonra yaşımı söylüyorsam ve doğru da söylüyorsam, bu söyleyeceğim üçüncü şeyin de doğru olacağına delalet eder mi? Doğruların arasına sıkıştırılmış yanlışlar ve yanlışların arasına sıkıştırılmış doğrular ne olacak?" (s. 102) Bunu romandaki Nihan Kaya karakterinin ağzından, yani romanın içinde önce adını, sonra yaşını söylemiş, ve romanın başındaki özgeçmişe göre doğru da söylemiş biri olarak yazdım. Amacım, okuyucunun, kendisine romandan başka platformlarda "gerçek" adı altında sunulan bilgiye olan güvenini sarsmak ve bu bilginin doğruluğunu sorgulamasına yardımcı olmaktı. Bunu yaparken, zaten kendisi "yalan" olan bir zemini, romanı seçtim ki okuduğu romanın yer yer gerçek olduğunun bildirilmesi okuyucuyu rahatsız etsin ve kışkırtsın. Bize gerçek olduğu söylenen her

şeyin gerçek olduğuna inanıyor muyuz veya ne kadarına, nasıl inanıyoruz diye düşünebilsin.

Buğu'da anlatılan gerçek, romanın kurguladığı bir şey. Peki _Buğu_'da yer alan romanı nereye koyalım?

Roman ve Gerçek'i birbirinden ayırabilmek (bütünleştirebilmek mi deseydim?) için *Buğu* romanını seçmem tesadüf değil tabii. Her zaman olduğu gibi, *Buğu*'da da biçim ile içeriği örtüştürmeye gayret gösterdim. Nitekim sırayla Roman ve Gerçek adı altında ilerleyen bölümler romanın sonlarına doğru tersyüz oldu ve kitapta o zamana dek yapılanın aksine, Nihan Kaya ve Yasef diyaloglarını "Roman", Roman başlığıyla anlattığım ikinci hikâyeyi ise "Gerçek" diye adlandırmaya başladım. Bu, Nihan Kaya karakterinin akıl hastanesinde doktorların hasta, hastaların doktor olduğundan kuşkulanmaya başlamasıyla birlikte oldu ve bu arada *Buğu*'daki romanı oluşturan diğer katmanlar da belirsizleşerek tersine çevrildiler. Romanın en yoğun olarak bulunduğunu düşündüğüm bölümleri sonlara doğru Aralık adı altında yazdım, ki romanın genelinin zaten insanın ne gerçek, ne hayal, ne dış, ne iç, fakat hep arada bir yerde yaşadığına dair bir yaklaşımı vardı. Bir açıdan bakıldığında *Buğu* romanı, realite ile hayallerin, yani gerçek olan ve olmayanın arasındaki çizginin belirsizleşmesi olarak tanımlanan "şizofreni"nin romanıydı. Bununla beraber, ya şizofrenlerin algıladıkları realite gerçekse de bizimkisi yanlışsa şüphesini bünyesinde barındırabiliyor roman bu katmanlaşma sayesinde. *Buğu*, Gerçek'iyle de, Roman'ıyla da, roman; ama bu çarpışma sayesinde, hapsolduğu

kitabın sayfalarından kurtulup hayata, oturduğumuz yere kadar uzanabiliyor ve romanın katmanlarını zenginleştirip onların arasını doldurabiliyor.

Romanın kahramanlarından birinin adını Nihan Kaya olarak seçmenizin sebebi ne? Gerçek bir kişi olan yazar Nihan Kaya ile Nihan Kaya tarafından yazılmış romanın kahramanı Nihan Kaya arasındaki isim benzerliğini nasıl değerlendirmeliyiz?

İsim benzerliği, hatta kasıtlı olarak okuyucuya kitabın yazarıyla anlatıcısının aynı kişi olabileceğini ima etmek, bu soruları romanın kurgusu içinde de görünür kılmama olanak sağladı. Roman okuyucuları nedense romanda yazarı aramaya temayül ederler zaten. Ben kahramanın adını Nihan Kaya, yaşını şu an itibariyle yirmi yedi tayin etmeseydim de başka detaylara bakarak, anlatılanların ne kadarının benim kişisel tecrübem olduğunu anlamaya çalışacaklardı; birçok okuyucunun, okuduğu romanda yaptığı üzere. Şimdi ise şu ya da bunu gerçekten yaşadınız mı gibi sonu bir yere gitmeyen sorular yerine çok daha esaslı tek bir soru ile karşı karşıyayım. Kendimi bu soru ile bilinçli olarak karşı karşıya getirmek belki roman ile gerçek arasında ayrım yapan anlayışa karşı bir başkaldırı, bir meydan okumaydı. Zira bence kurmacada deneyimlerinizi malzeme olarak kullansanız bile o artık sizin deneyiminiz olmaktan çıkar, romanın kurgusu içinde öğütülerek başka bir şeye dönüşür. Romanın kendi gerçekliğine saygı duymadan okumanın da pek bir anlamı, katkısı yoktur.

İstanbullu bir Yahudi ile Filistinli bir kızı bir imkânsız aşkın iki tarafı olarak yerleştirmenizin sebebi neydi? Aynı roman Kıbrıslı bir Türk ile Rum, Amerika'da yaşayan bir beyaz ile zenci yahut İrlanda da yaşayan bir katolik ile protestan arasında da aynı gerçek-roman sarkacı içinde yaşanabilir miydi?

Evet, herhalde başka herhangi bir konu gibi bu taraflar arasında da roman gerçek-roman sarkacı içinde yaşanabilirdi; ama roman belki aynı roman olmazdı ve içerikle birlikte gerçek-roman sarkacının biçimi de değişirdi. Bir kere, Filistin'in romanın yazıldığı süreç içinde ve hâlâ da, romanın dışındaki realitede devam eden, canlı bir mevzu olması romanın "gerçek" kısmının güçlenmesini sağladı. Şu an Filistin etrafında cereyan eden devinimlerle birlikte sanki roman da değişip duruyor. Diğer yandan, İstanbullu bir Musevi ile Filistinli bir kız birbirlerine siyahla beyaz gibi yüz seksen derecelik bir açıyla karşı karşıya durmuyorlar; bu, İsrailli bir Yahudi askeri ile Filistinli bir tutsak kızın ilişkisi değil ve Türkiye ile Filistin arasında başka bir ülke, Yasef ile Nur arasında da memleketlerinden başka perdeler var. Romanın adının "Buğu" olabilmesi de belki biraz bu "ara"lardan, birbiriyle dimdik kesişmeyen, ne olduğu elle tutulup anlaşılmayan, yaklaştıkça açıklık kazanan, ama adı açık seçik konulamayacak, konursa sanki özelliğini yitirecek titrek mesafelerden kaynaklanıyor. Nur'un Yasef'i bir Yahudi olduğu için sev/e/mediğini söylemek herhalde fazla kolaycı, belki de yanlış bir açıklama olurdu. Roman da Yasef'i Nur'dan ayıran o "aralar" üzerine kurulu.

Her okur bir yap-boz gibi parça parça inşa edilmiş romanınızdan farklı bir bütün çıkarabilir. Söz konusu farklı okumalara açıklığın edebi duruşunuzdaki karşılığından söz eder misiniz?

İnsan hayatının kendisi de zaten bir bütün değildir. Herkes kendi payını bütünlemeye ve hayatını bir bütün olarak yaşamaya çalışsa da bunu bir türlü başaramaz. Her an bir parçamız eksik olduğu için yemek yememiz, uyumamız, kabul görmemiz, hayatımızı bir başkasıyla birleştirmemiz, film izlememiz ve işte ne yapıyorsak onu yapmamız gerekir. İnsan öldüğünde de hayatı tamamlanmış değil, yarıda kalmış olur. İşin güzel ve renkli yanı hayatın, bu her biri tamamlanmaya çalışan eksik hayatları yan yana ve birbirlerinden ayrı değil, Arap saçı gibi birbirine dolayarak ilerlemesidir. Romantik Edebiyat'ta olduğu gibi bir kahramanın etrafında dönen hayatlar yoktur ve hayatların her biri de bölük pörçük, düzensiz, girift, dinamiktir. Yatay hayatın gerçekliğinden daha gerçek olan edebiyat, insan hayatını bütünleyerek sunar. Ama bu bütünü elimize bir kutu içinde verirse bu parça bütünün genel Bütün'le ilişkisini kavrayamayız. Buğu'da dendiği gibi, "Hayatta paralel çizgilerin olduğu yalandır. Bütünü de içindeki parçaları göremediğimizden biz ayrı zannederiz." (s. 96) Biz hayatı aynı anın içinde birçok sesin, rengin, dokunun, parçalanmış insan selinin duyularımıza akın ettiği bir keşmekeş olarak algılar ve her birimiz anlamı bu parçaları bitiştirerek çıkarmaya çalışırız. Anlamlandırma sürecine muazzam katkısı olabilecek yegane kaynak, edebiyattır ve edebi eser tabağımızdaki porsiyon önümüze iyi dilimlen-

miş halde gelmişse onu hem yeniden bölüp hırpalamamıza gerek kalmaz, hem de tabağın geneline baktığımızda porsiyonun bütün halini daha net seçebiliriz. Ne de olsa insanız ve kapasitemiz ancak bir lokma kadar. Bizim için bütün diye bir şey, en azından şu an yaşadığımız gerçeklik içinde, hiç olmadı.

Her okumada yeniden icat edilmesi / keşfedilmesi gereken bir roman yazmak sizin için nasıl bir tecrübe oldu?

Hayatın kendisinin bizim tarafımızdan her an yeniden icat edilmesi elzem olduğu için romanı esnek duvarlarla kuşatmaya çalışmak içimdeki sıkıntıyı belli bir süre dahilinde de olsa hayli rahatlattı. Bu yüzden Buğu'yu yazmak bir süredir üzerinde çalıştığım, sınırları belirgin, dayanakları sağlam referanslar üzerine kurulu akademik yazılardan sonra benim için ciddi bir ihtiyaç olmuştu. Makaleler kurmaca eserler gibi korunmasız değildir; romanlar beğenilip beğenilmemeye karşı da biraz bu nedenle bu kadar açıktırlar ve bu yüzden, savunmasız romanların, ya da kendisinden başka savunması olmayan romanların, hikâyelerin, yani kurmacanın verdiği tadı başka hiçbir şey vermez. Son bir yıldır bilimsel makalelerin arasında o kadar susamıştım ki Buğu'yu kana kana su içer gibi, bir çırpıda, gözüm başka hiçbir şey görmeden ve müthiş bir rahatlama duygusuyla yazdım.

Yazarın Notu

Essex Üniversitesi'nde Psikanaliz okurken, İngilizce'de "case study" dediğimiz hasta hikayelerine bayılırdım. Hele şizofrenlerle diyaloglar, yeni öykü ve romanlar için aklıma daha önce gelmeyen renkte fikirler getirirdi. *Buğu*'nun notlarını o yıl, Colchester'da almaya başladım. (Psikoloji ve Felsefe kitapları okurken bir yandan not aldığım roman diyaloglarının, şimdi romanda paragraf olarak yer alan kimi kısımların ilk halinin İngilizce olduğunu da buraya not düşmek isterim. *Buğu*'da bu yüzden, yer yer çeviri havası vardır.) Yapmayı istediğim şey, şizofreniye dair öğrendiklerimi ve şahsi kanaatlerimi, bir roman biçiminde yorumlamak, yeniden yaratmaktı. Mesela *Buğu*'nun ilk bölümü, nesneleri bir bütünlük içinde değil, ayrı ayrı gören bir şizofren bakışıyla yazılmıştır. Şizofren zihnindeki kaos, sadece romanın parça parça dağılmasında değil, Filistin gibi, istenen toprak bütünlüğünün sağlanamadığı, dünyanın aklını ve muvazenesini kaybettiği, hayalî sınırlar üzerinden paranoyaklaştığı içeriklerle de ete kemiğe büründü.

Tezimi yazarken, *Buğu*'nun detayları da zihnimde çoktan şekillenmişti. Eylül 2005'te yüksek lisans tezimi

teslim ettikten sonra Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin K4 servisine birkaç kez gidip geldim. Buradaki hastane şartları, hâlâ içimi acıtır. Essex'te Filistinli arkadaşlarım olmuştu. Filistin'i de ziyaret etme fırsatı buldum. Filistin'de gördüklerimin beni Bakırköy'de gördüklerimden daha çok üzdüğünü söyleyemem. Ama ne kadar acı gördüysem romanı da o kadar çok, o kadar sabırsızca yazmak istedim.

Buğu romanı, Kasım 2005'te, yemediğim, içmediğim, uyumadığım bir hafta içinde yazıldı. Ağustos 1979 doğumluyum. Romanı yazdığım sırada, hakikaten de romanda Nihan Kaya karakterinin söylediği gibi, 26 yaşındaydım. *Buğu*, 2006'nın Eylül ayında basıldı.

BUĞU

NİHAN KAYA

Başka bir yüzyıldanmış gibi konuşan, zarafet timsali bir İstanbul beyefendisi, Yasef. "Ömrümde becerebildiğim tek şey, bir kadını sevmekti," diyor. Çocukluğundan beri sevdiği kadın, Nur, Filistin savaşının ortasına doğmuş, sevdiği herkesi bu savaşta kaybetmiş, köklü bir ailenin tek oğlu olan Yasef gibi sevgi, ihtimam, eğitim göremeden büyümüş, yabani huylu bir aktivist. Değer verdikleri her şey, birbirine ters.

Roman ve Gerçek başlıklı bölümlerle ilerleyen *Buğu*, kurgu ilerledikçe romanın gerçeğe, gerçeğin romana, Bakırköy Akıl Hastanesi'ndeki hastaların doktora, doktorların hastalara dönüştüğü, gerçekliğe, psikiyatri bilimine, roman tekniğine dair yerleşik inançlarımızı sorgulayan, anti-psikiyatrik bir anti-roman.

Karadan ayrılmak için denize çıkmak gerekir; ama denizde olduğumuzun tadına varabilmek için de denizden karaya bakmak esastır.

Öldüğümüz için mi hayata bakıp duruyoruz yoksa?

Yaşasak ölüme bakardık.

ithaki /ithakiyayinlari /ithakiyayinlari /ithakiyayinlari

www.ithaki.com.tr

İnternet satış:
www.iknokta.com

9 786053 757283